



ДО 200-РІЧЧЯ

З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
Т. Г. ШЕВЧЕНКА

НАМ ТРЕБА ГОЛОСУ ТАРАСА!

Вважала, що це тільки мої перші роздуми про Бога (у трирічному-чотирирічному віці) були пов'язані з іменем Тараса Григоровича Шевченка. Аж ба, на Всекримському конкурсі українознавчих науково-дослідницьких робіт, присвяченому Великому Кобзареві, раптом зустрічаю дівчинку Марію Барбаховську, яка запропонувала для захисту «Легенду про Тараса Шевченка», що розповідає про його зустріч з Господом.

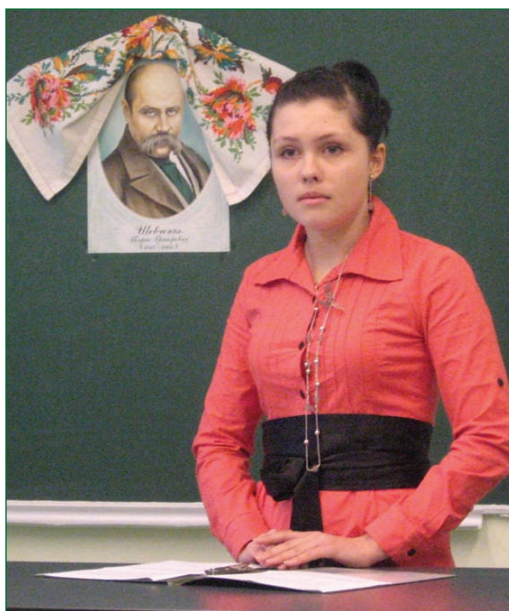
Ось що «сумно» каже Господь з приводу Тараса ангелові: «Бачиш, я забіраю його на небеса. Його земне життя закінчується. Але це ще не все. Ця людина буде жити вічно». А потім: «Коли зірки прилинули до вікна, Тараса вже не було живого»...

Тож чому роздуми про Тараса Шевченка навіть у малечі пов'язуються з роздумами про Бога? Тому, що був бідний, «убогий»? Тому, що жив праведним життям, попри всі старання деяких «велетнів духа» на кшталт О. Бузини виставити його розбещеним сластолюбцем? Чи тому, що Господь щедро наділив його своїм найвищим даром — любов'ю не до власної особи, коли

слово «негідник» змивалося лише кров'ю образника, а до кожної згорьованої людини, що живе на дорогій його серцю землі або ж жила, або ж житиме. Бо найвищим подвигом у християнській вірі завжди було мучеництво, а найвищими чеснотами — любов і незрадливість, отже, вірність у всіх її іпостасях.

Втім, свого часу, вивчаючи творчість генія іншого народу, я вже не роздумувала про Бога Отця, Ісуса Христа та Діву Марію, які, власне, жили в мені від народження, як і в дівчинці Марійці, яка вразила мене під час конкурсу. Це були герої із грецько-римської міфології: різноманітні юнони, терпсихори, агамемнони тощо. Навіть такі поважні велетні, як Зевс, не викликали ні страху, ні трепету, ні поклоніння. Історії їхнього життя були захопливими, але чужими, як і «Санта» навряд чи коли-небудь замінить нашим малюкам Діда Мороза. І, якщо людина на 90% складається із води, то чи не на стільки ж — із того, що стало базою для формування її генетики, скажімо, генетичним фоном.

(Продовження на 6-й стор.)



МИ ЄСТЬ
НАРОД!

ЗАКОН
КРИМСЬКОГО
КОМСОМОЛЬЦЯ
ТА ОДЕСЬКОГО
ГЕРОЯ...

стор. 4

УКРАЇНА
І СВІТ

ЯК КРИМЧАНИ
У ЛЬВОВІ
ЗНАЙОМИЛИСЯ...
З ЧЕЧЕНСЬКОЮ
КУЛЬТУРОЮ

стор. 7

ІСТОРІЯ

НАЩАДОК
ІМПЕРАТОРСЬКОГО
ДОМУ...
БОРЕЦЬ ЗА ВОЛЮ
УКРАЇНИ

стор. 15



УКРАЇНСЬКА МОВА У ДУХОВНОМУ ПРОСТОРІ ЛЮДИНИ

Наприкінці січня цього року при кафедрі початкової освіти Республіканського вищого навчального закладу «Кримський інженерно-педагогічний університет» проходив захист магістерських робіт студентів магістратури денної та заочної форми навчання, на якому головною державною екзаменаційною комісією була доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри стилістики Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова Любов Іванівна Мацько.

Любов Іванівна вперше очолює ДЕК на кафедрі початкової освіти РВНЗ «КІПУ». Під час захисту студентам магістратури була надана можливість презентувати наукову роботу та відповідати на поставлені запитання. Магістранти спеціальності «Початкова освіта» були приємно вражені доброзичливістю науковця, котра уважно вислуховувала думки студентів стосовно проведеної роботи, підтримувала їх під час захисту.

Любов Іванівна люб'язно погодилася дати інтерв'ю газеті «Початок», яка видається кафедрою початкової освіти Кримського інженерно-педагогічного університету. Пропонуємо його також увазі читачів «Кримської світлиці».

— Любо Іванівно, скажіть, будь ласка, що надихнуло, спонукало Вас до наукової діяльності?

— Я — людина пововених років. Навчалася у 7-річній школі в селі Переяславське Переяслав-Хмельницького району Київської області. Мати працювала у колгоспі, ми пережили злидні, голодомор, війну, і навчання для мене (навіть увечері, при каганці) — це було єдиною світлою стежиною у ті далекі важкі

часи. Навчалася я добре, із захопленням, книжки завжди були поруч зі мною. І директор нашої школи фронтовик Олексій Юхимович Єфіменко здобув у районі для здібної учениці довідку-дозвіл виїхати з села для подальшого навчання.

Так у 13 років за порадою вчителя я зробила свій перший педагогічний вибір і вступила у 1953 році до Переяслав-Хмельницького педагогічного училища. Там також вчила-

ся на відмінно, закінчила з відзнакою. Але це було не тільки навчання. Це було цілісне максимально позитивне навчально-виховне середовище для формування особистості молодого педагога і науковця. І нині, через півстоліття дуже тепло згадую своїх наставників, вважаю,

що це були великі педагоги й вихователі не тільки педагогічного фаху, а й життя: вони бачили і розуміли кожного студента індивідуально, враховуючи його задатки і можливості, спонукали кожного до бачення своєї перспективи у житті, самоаналізу, визначення цілей, обгрун-



тування мотивів, досягнення певної мети.

Друга людина, якій я безмежно вдячна у своєму житті, — це класний керівник у педучилищі Олексій Кирилович Макаренко. Після закінчення училища хотілося працювати, щоб якось вже допомагати власній родині і, може, згодом вчитися заочно. Але класний керівник умовив продовжити навчання саме на стаціонарі. Він, так би мовити, «виштовхнув» мене у велике життя науки та творчості, а саме у Київський педагогічний інститут імені М. Горького (нині — НПУ ім. М. П. Драгоманова), зібравши необхідні документи та навіть допомігши з квитком до Києва. Ще й прийшов о 6-й годині ранку на автостанцію перевірити: чи справді поїхала його учениця у Київ вступати до інституту?

Ось так, два фронтовики, мої перші вчителі, пам'яті яких я низько вклоняюся, і надихнули, і спонукали мене до наукової діяльності.

(Закінчення на 4-й стор.)

На фото: професор Любов Іванівна Мацько з магістрантами Кримського інженерно-педагогічного університету

КРИМСЬКА СВИТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудоий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта"
"БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Регстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.
Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і редагувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (067) 650-14-22 (050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Друкарня: ТОВ «ВПК «Експрес-Поліграф» вул. Фрунзе, 47-б м. Київ, 04080
Тираж — 2000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»
Генеральний директор Олесь БІЛАШ
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-63
Р/р 37128003000584 в УДКСУ у м. Києві МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnictvo@gmail.com

ОПОЗИЦІЯ ПРОДОВЖУЄ БЛОКУВАТИ РОБОТУ ВР

Лідери парламентських фракцій не змогли домовитися, тому три опозиційні фракції продовжують блокування роботи Верховної Ради.

Провал переговорів констатував лідер фракції «Батьківщина» Арсеній Яценюк на брифінгу в середу.

«Вчора о 19.00 ми передали узгоджений текст закону (щодо змін у регламенті роботи ВР. — *Ред.*) Сьогодні вранці Партия регіонів зрозуміла, що закон треба читати, і почала пропонувати абсолютну неадекватні рішення щодо його змін», — заявив Яценюк.

Він нагадав, що опозиція вимагала внести зміни до регламенту, зокрема, запровадити письмову реєстрацію нардепів на пленарному засіданні, після якого спікер оголошуватиме відсутніх та вилучатимуться їхні картки; надати право депутатам позбавляти нардепів-порушників можливості бути присутніми на засіданнях максимум до 5 днів (рішення мають підтримати 150 парламентаріїв); не нараховувати зарплатні плати тим народним обранцям, які відсутні у ВР без поважних причин. Окремим пунктом вимог опозиції було створення модернізованої системи «Рада» і встановлення її протягом 6 місяців.

У свою чергу лідер ВО «Свобода» Олег Тягнибок вимагала внести зміни до регламенту, зокрема, запровадити письмову реєстрацію нардепів на пленарному засіданні, після якого спікер оголошуватиме відсутніх та вилучатимуться їхні картки; надати право депутатам позбавляти нардепів-порушників можливості бути присутніми на засіданнях максимум до 5 днів (рішення мають підтримати 150 парламентаріїв); не нараховувати зарплатні плати тим народним обранцям, які відсутні у ВР без поважних причин. Окремим пунктом вимог опозиції було створення модернізованої системи «Рада» і встановлення її протягом 6 місяців.

рацію нардепів на пленарному засіданні, після якого спікер оголошуватиме відсутніх та вилучатимуться їхні картки; надати право депутатам позбавляти нардепів-порушників можливості бути присутніми на засіданнях максимум до 5 днів (рішення мають підтримати 150 парламентаріїв); не нараховувати зарплатні плати тим народним обранцям, які відсутні у ВР без поважних причин. Окремим пунктом вимог опозиції було створення модернізованої системи «Рада» і встановлення її протягом 6 місяців.

У свою чергу лідер ВО «Свобода» Олег Тягнибок вимагала внести зміни до регламенту, зокрема, запровадити письмову реєстрацію нардепів на пленарному засіданні, після якого спікер оголошуватиме відсутніх та вилучатимуться їхні картки; надати право депутатам позбавляти нардепів-порушників можливості бути присутніми на засіданнях максимум до 5 днів (рішення мають підтримати 150 парламентаріїв); не нараховувати зарплатні плати тим народним обранцям, які відсутні у ВР без поважних причин. Окремим пунктом вимог опозиції було створення модернізованої системи «Рада» і встановлення її протягом 6 місяців.

КОМУ ВИГІДНІ ПЕРЕВИБОРИ?

У результаті перевиборів до Верховної Ради на мажоритарній основі переможцями можуть стати Партия регіонів і «Свобода». Таку думку висловив на прес-конференції політолог, директор Інституту глобальних стратегій Вадим Карасьов, повідомляє УКРІНФОРМ.

«Не виключаю, що Партия регіонів зробить так, щоб у більшості округів (*на Заході України. — Ред.*) перемогли «свободівці», тим більше, що у них є шанс, а на Сході — представники Партії регіонів, можливо, десь комуністи проскочуть», — сказав Карасьов, прогнозуючи результат дострокових парламентських виборів на мажоритарній основі, якщо такі відбудуться.

За його словами, також «хтось може пройти від «Батьківщини», а від «УДАРу» — лише

Кличко, може, Геращенко у Києві».

«Тоді ми побачимо, що найбільші дві сили у парламенті після мажоритарних виборів — це буде Партия регіонів і «Свобода», — зробив висновок Карасьов, додавши, що це може стати моделлю для другого туру президентських виборів 2015 року.

Водночас, вважає політолог, за умови перевиборів на основі нині діючої змішаної системи вииграє передусім «Свобода», посилює свій результат «УДАР», а у «Батьківщині» будуть проблеми. «Перевибори — це непоганий шанс для влади вирішити питання з «Батьківщиною» і взагалі змінити політичний ландшафт», — сказав далі Карасьов.

Проте, на думку політолога, у Партії регіонів ще до кінця не вирішили проблему перевиборів на мажоритарній основі, оскільки вбачають у цьому варіанті розвитку подій як плюси, так і мінуси.

ПОДАРУНОК ДО ДНЯ РІДНОЇ МОВИ

Адреси відправника і одержувача телеграм, що пересилаються в межах України, повинні вказуватися тільки державною мовою. Це зазначається в постанові Кабінету Міністрів України від 6 лютого.

«Адреси відправника і одержувача телеграм, що пересилаються в межах України, мають вказуватися державною мовою. Текст телеграми може бути написано будь-якою мовою з використанням букв кирилиці або латинської азбуки», — зазначається в документі.

Міжнародні сполучення, що передаються через телекомунікаційні мережі загального користування, обробляються з використанням мов, передбачених міжнародними договорами України. Раніше адреси в телеграмах дозволялося писати українською або російською мовами.

ПЕРШІ КРОКИ МІНІСТРА



Перші кроки Леонід Новохатко як міністр культури робить у напрямку активізації підготовки до відзначення 200-річного ювілею з дня народження Тараса Шевченка.

14 лютого Леонід Новохатко у Каневі провів координаційну нараду з питань підготовки та проведення заходів з відзначення 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка.

«Підготовка до святкування ювілею Кобзаря має стати об'єднанням зусиль нашої держави та закордонного українства, а в середині України — об'єднанням дій центральної та місцевої влади», — наголосив на початку засідання Леонід Новохатко.

Міністр окреслив чотири головних позиції в контексті підготовчих робіт: забезпечення якісного організаційного рівня підготовки усього комплексу заходів; приведення у належний стан всіх об'єктів культурної спадщини, пов'язаних з Тарасом Шевченком (у тому числі, й закордонних); потужна інформаційно-медійна діяльність; забезпечення необхідного фінансування.

ційно-медійна діяльність; забезпечення необхідного фінансування.

«Я вважаю знаковим моментом долі те, що майже з перших днів мого призначення на посаду міністра культури моя діяльність виявилася пов'язаною з постаттю Тараса Шевченка, — сказав Леонід Новохатко. — На наступний день після призначення відбувся мій візит до Литви у складі офіційної делегації, яку очолював Президент України Віктор Янукович. Там також обговорювалися питання підготовки до ювілею Кобзаря — і я підкреслив, що якби не литовський період життя Тараса Шевченка, який на той час був кріпаком-козачком поміщика Енгельгардта, то світ, можливо, ніколи не отримав би такого видатного художника і портретиста, яким згодом став Тарас Григорович».

Міністр культури констатував, що у попередні два роки виконання Указу Президента України про заходи з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка проводилося надто повільно. «А часу лишилося обмаль — лише рік, — зауважив Леонід Новохатко. — Тому порядком денним першої своєї робочої наради я визначив питання стану та активізації підготовчих робіт. У відповідь ми зустрілися із губер-

натором Черкащини Сергієм Борисовичем Тулубом, після чого оперативно підготували засідання, на якому ми всі зараз присутні».

Леонід Новохатко також повідомив, що у перші дні своєї роботи на посаді міністра він мав розмову з Прем'єр-міністром Миколою Азаровим, який критично відгукнувся щодо темпів підготовки до ювілею Шевченка. «Прем'єр-міністр наголосив, що відтепер я маю постійно інформувати його про стан підготовчих робіт», — сказав міністр культури.

У координаційній нараді, яка відбулася у приміщенні Музею Тараса Шевченка на Чернечій горі у Каневі, взяли участь губернатор Черкаської області Сергій Тулуб, представники Міністерства культури, Міністерства освіти і науки, молоді та спорту, Міністерства фінансів, Державного комітету телебачення та радіомовлення, Державного агентства автомобільних доріг України, Державного агентства з питань кіно, президент Національної академії педагогічних наук України Василь Кремень, генеральний директор Шевченківського національного заповідника Василь Коломійчук; архітектор, автор проекту оновленого Музею Шевченка у Каневі Лариса Скорик, генеральний директор Національного музею Тараса Шевченка Дмитро Стус, заступник директора Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України Сергій Гальченко.

НАГОРОДИ ЗНАЙШЛИ ГЕРОІВ!

Президент РФ Володимир Путін нагородив державною нагородою Росії Медаллю Пушкіна авторів скандального українського мовного закону Сергія Ківалова та Вадима Колесніченка. Відповідний указ розміщено на сайті президента Росії, пише Українська правда.

Регіоналів нагородили за «великий внесок у збереження і популяризацію російської мови та культури за кордоном».

Також держнагороди РФ отримали депутати від Партії регіонів Дмитро Шенцев і Олег Царьов, а також експерт-депутат Юрій Болдирев.

(На 4-й стор. читайте, як оцінюють діяльність деяких відзначених Росією осіб в Україні)

3 УКРАЇНИ ДО РОСІЇ НЕ СПІШАТЬ...

Влада Росії має намір щорічно переселяти на територію країни до 55 тисяч людей у рамках державної програми переселення співвітчизників із інших країн для реалізації демографічних проблем регіонів. Про це на засіданні у Москві сказав міністр регіонального розвитку Росії Ігор Слюняєв, передає власний кореспондент УКРІНФОРМУ в РФ.

«Держпрограма спрямована на вирішення різних завдань у сфері регіонального розвитку... Ми плануємо до 2020 року також збільшити кількість учасників державної програми переселення співвітчизників до 55 тисяч осіб на рік», — сказав І. Слюняєв.

Міністр нагадав, що програма переселення реалізується в Росії з 2006 року і за цей час довела свою ефективність. «Її учасниками стали 40 регіонів Росії, а в нашу країну переїхало 125,5 тис. співвітчизників. Майже дві третини тих, хто переїхав, — це молоді люди з вищою або середньою спеціальною освітою, тобто той найголовніший капітал для регіонів: економічно активне, конкурентоспроможне населення», — сказав І. Слюняєв.

Як відомо, громадяни України посідають п'яте місце (8,3%) від усіх, хто переїхав у рамках держпрограми переселення співвітчизників. Найбільше в Росію переїжджають, зокрема, із Казахстану, Узбекистану, Молдови.

АНАТОЛІЮ ХОСТИКОЄВУ — 60!

15 лютого в Національному академічному драматичному театрі імені Івана Франка відбувся творчий вечір «Автобіографія», присвячений ювілею народного артиста України, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка Анатолія Хостікоєва.



В авторській виставі актор розповів глядачам про свій життєвий і творчий шлях.

З нагоди 60-річного ювілею та за визначний особистий внесок у розвиток театрального мистецтва, збагачення національної культурної спадщини, багаторічну плідну творчу діяльність і високу професійну майстерність Президент України Віктор Янукович нагородив Анатолія Хостікоєва орденем «За заслуги» І ступеня.

Нагороду вручив Радник Президента і керівник Головного управління з питань гуманітарного розвитку Адміністрації Президента України Юрій Богущкий, який зачитав урочисте привітання Президента.

Анатолія Хостікоєва привітали міністр культури Леонід Новохатко, який вручив актору Почесну відзнаку Міністерства культури України «За багаторічну плідну працю в галузі культури», та голова Київської міської державної адміністрації Олександр Попов, вручивши ювіляру Почесну грамоту КМДА та іменний годинник. У творчому вечорі взяли участь рідні і друзі актора, вчителі, однокласники, колеги, мистецька громадськість, театральна молодь.

ДО 75-РІЧЧЯ ВАСИЛЯ СТУСА



18 лютого 2013 р. у Київському національному університеті ім. Т. Г. Шевченка відбувся урочистий вечір, присвячений 75-річчю з дня народження українського поета-дисидента, політв'язня, Героя України Василя Стуса.

Перший заступник міністра Тимофій Кохан привітав учасників, організаторів та гостей заходу від імені міністра культури України Леоніда Новохатка.

На урочистому вечорі виступили поет та громадський діяч Борис Олійник; син Василя Стуса — письменник, літературознавець, лауреат Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка, генеральний директор Національного музею Тараса Шевченка Дмитро Стус.

У заході також взяли участь директор Інституту філології Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка Григорій Семенов. Гостем вечора був Надзвичайний та Повноважний посол Азербайджану в Україні Ейнулла Ядулла оглу Мадатлі.

Під час святкування 75-річчя Василя Стуса пройшов літературно-музичний захід «Стусове коло», який відбувся за фінансової підтримки Міністерства культури України.

Шановні читачі! На перший день весни — 1 березня 2013 року заплановане проведення «ПІСЕННОЇ» ПРЕЗЕНТАЦІЇ книги В. Качули «НЕБО — ВІЩЕ ТАМ, ДЕ МИ!» у 8-му Гарнізонному будинку офіцерів (м. Сімферополь, вул. Пушкіна, 8, початок о 16 год.). Запрошуємо всіх на цей творчий захід і просимо у «світличан» — активістів кримської української громади — організаційного сприяння в його підготовці! Конг. тел.: (067) 650-14-22, (050) 957-84-40.

ЗВЕРНЕННЯ

ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ
3 НАГОДИ ВІДЗНАЧЕННЯ
70-РІЧЧЯ ПОЧАТКУ
ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ
ВІД ФАШИСТСЬКИХ
ЗАГАРБНИКІВ

Шановні співвітчизники!
Дорогі ветерани війни!

14 лютого 1943 року було звільнено від фашистських окупантів перший великий адміністративний центр України — місто Луганськ.

Ця важлива подія започатковує відзначення у країні на державному рівні 70-річного ювілею визволення нашого народу від нацистського рабства та Перемоги у Великій Вітчизняній війні.

Сьогодні також стартує естафета пам'яті «Слава визволителям України», ініційована ветеранськими організаціями.

Переконаний, що українці ніколи не забудуть про героїчні сторінки історії, про ту страшну ціну, яку заплатило старше покоління за мирне майбутнє нащадків, за наше право на життя.

Світла пам'ять про всіх полеглих у кровопролитних битвах, загиблих у підпіллі, на окупованій території та на чужині — у концтаборах і на каторжних роботах — завжди житиме в наших серцях.

Низько вклоняюся та висловлюю ширшу вдячність ветеранам війни за величній бойовий і трудовий подвиг.

Бажаю кожному з вас здоров'я ще на довгі і щасливі роки, сімейного затишку й добробуту.

Слава визволителям України!
Віктор ЯНУКОВИЧ

23 ЛЮТОГО — ДЕНЬ ЗАХИСНИКА ВІТЧИЗНИ



ПІСЛЯ МАРШУ — В «ЧОРНІ БЕРЕТИ»!

Свинцеве небо і поривчастий вітер не вшували нічого доброго. «Аби до дощу встигнути...», — майор Володимир Баранюк відігнав застережливі думки, віддаючи останні накази морським піхотинцям. Водії і техніки швидко перевіряли камуфльовані броньовані машини, що вишикувались в парку однієї з найпідготовленіших військових частин ВМС України — окремого батальйону морської піхоти. Попереду — багатокілометровий марш і розміщення в полігонних казармах Чорноморського тренувального центру морської піхоти...

— Жвавіше, хлопці! — до водіїв вийшов також командир частини підполковник Дмитро Делятицький. Стрілка командирського годинника відраховувала останні хвилини до старту БТРів. «Завтра буде про що доповідати командувачу ВМС на нараді в Севастополі», — з гордістю офіцер оглянув юнаків, що виструнчилися для отримання наказу на марш.

Військові інспектори завершили перевірку техніки і оформлення документів. Короткий інструктаж — і команда «До машин!» зрушила колону з місця. Запахло соляркою і мастилом...

БТР Володимира Баранюка повів колону. Ось вже й швидкісні цивільні автівки намагаються притиснутися до броньованих велетнів. За всім треба пильнувати! А скільки за майже два десятиліття бездоганної служби пройдено тих доріг — тисячі й тисячі кілометрів. Не лише рідною Україною, але й просторами Чехії, Англії і навіть гірської

Шотландії довелося поїздити. Ось і сьогодні до цього пробігу додадуться ще 40 кілометрів кримських доріг.

Головне — готується добра зміна. Лише днями десяток водіїв-строковиків осіннього призову побажали залишитися на контракт. Хлопці з різних куточків України. Є з Донецчини, Дніпропетровщини, Криму. Дехто для контракту вже навіть пройшов військово-лікарську комісію. Є зовсім непогані спеціалісти — як-от 18-річний Едуард Гевак з Хмельниччини. Підготуємо молодих матросів — призовників минулорічної осені і молодих контрактників, а потім — на міжнародні навчання...

З Едуардом Гевакем вдалося поспілкуватися ще перед маршем біля машини:

— Ніколи не сподівався, що служба в армії для мене стане дорогою у життя. Коли йшов до війська, думав, що відслужу і буду далі займатися улюбленою справою на СТО, — усміхнувся юнак. — А тут крім хорошої зарплатної платні є ще й можливість вчитися. Тим більше, військова професія завжди в пошані.

З такою думкою погоджується й досвідчений контрактник — командир відділення десантно-штурмової роти Сергій Руденко, який щодня передає свій досвід та навчає молодих матросів:

— Які плюси чи мінуси контрактної служби? Ось я, наприклад, людина сімейна, є дитина, зараз отримую чотири з половиною ти-

сячі гривень. Неодноразово був за кордоном на міжнародних навчаннях. А ще для мене важлива військова романтика — зокрема, стрибки з парашутом. Крім того, в родині у мене є військові. Тому я й вибрав морську піхоту, — каже Сергій. — Але хто думає, що в армії легко, — це не для нього. Сьогодні до нас щодня приходять звичайні хлопці. Вони — не спортсмени, але в них є бажання служити. І ми даємо можливість їм самовдосконалюватися. Кожного дня — заняття з фізичної підготовки. Якщо людина живе одна, то три тисячі гривень, безкоштовне житло і харчування — для початку цілком достатньо. Це краще, ніж зараз деякі пропозиції «на гражданці». Це я знаю точно.

І справді, з підвищенням гро-

Шановні співвітчизники, сервантів, серйозна матеріально-технічна база послужили визначальним чинником і для проходження програми допідготовки водіїв і з інших частин ВМС України на базі морської піхоти. Тут вчаться юнаки з Переваляного та Севастополя. І, як вважає заступник командира батальйону морської піхоти з озброєння майор Олександр Понятов, головне — подальша безаварійна експлуатація техніки. А для успішного навчання завжди знаходяться і нові підходи, і нові форми проведення занять, як, наприклад, спільно з місцевою автошколою на базі Товариства сприяння обороні України. І вже зовсім скоро молоді «чорні берети» отримають впевнені навички водіння броньованої та автомобільної техніки в умовах полігона.

...З асфальтної дороги БТРи з'їхали на ґрунтову Чорноморського тренувального центру. Почало розвиватися. Володимир Баранюк повів колону далі, а журналістському медіа-десанту час було прощатися. Незабаром тільки глибока коля нагадувала про те, що тут щойно пройшла маршем грізна техніка. А на думку спало, що така вже військова служба — від погоди вона не залежить. А тим більше у морських піхотинців, яким підкорюються усі земні стілі. Недарма вони завжди на висоті.

Руслан СЕМЕНЮК
Регіональний медіа-центр
Міністерства оборони України
Фото автора



У День вшанування учасників бойових дій на території інших держав Президент України Віктор Янукович у Києві поклав квіти до Меморіального комплексу громадян України, загиблих в Афганістані. Про це повідомляє прес-служба Глави держави.

У церемонії також взяли участь Голова Верховної Ради Володимир Рибак, Прем'єр-міністр Микола Азаров, голова Київської міської державної адміністрації Олександр Попов, голова Української спілки ветеранів Афганістану Сергій Червонопиский, представники громадськості. Учасники церемонії вшанували пам'ять загиблих хвилиною мовчання.

ВОЇНІВ-«АФГАНЦІВ» ЗАПЕВНИЛИ В УРЯДОВІЙ ПІДТРИМЦІ

Уряд України робить усе, щоб не допустити зниження рівня соціального захисту ветеранів війни в Афганістані. На цьому наголосив віце-прем'єр-міністр України Костянтин Грищенко на урочистому заході, присвяченому Дню вшанування учасників бойових дій на території інших держав і 24-й річниці виведення військ колишнього СРСР з Республіки Афганістан.

«Уряд України робить усе можливе, щоб не допустити зниження рівня соціального захисту ветеранів Афганістану, всіх, хто

брав участь у бойових діях на території інших держав», — цитує віце-прем'єр-міністра його прес-служба.

Користуючись нагодою, К. Грищенко передав ветеранам «афганцям» найширші вітання від Прем'єр-міністра України Миколи Азарова та членів уряду.

К. Грищенко також провів зустріч з активом Української спілки ветеранів Афганістану, під час якої обговорювалися найважливіші питання, що стоять перед

ціоналістам. Ми прийняли рішення разом із громадськими організаціями контролювати цей процес, і я впевнена, що люди свої квартири отримують», — зазначила вона.

Міністр висловила за оновлення меморандуму між урядом і «афганцями», оскільки є проблеми, не враховані в цьому документі. Вона нагадала, що нині в Україні майже 6 тисяч сімей загиблих воїнів-інтернаціоналістів, про яких має подбати держава.

«Наступний рік — це 25-та річниця виведення військ з Афганістану. І ми зробимо все, щоб люди відчули зміни і побачили, що проблеми крок за кроком вирішуються. Я впевнена, що за підтримки «афганців» ми це зробимо», — підкреслила Н. Королевська.

Нагадаємо, відповідно до Указу Президента України від 11.02.2004 року 15 лютого в Україні відзначається День вшанування учасників бойових дій на території інших держав, приурочений до річниці виведення радянських військ з Афганістану.

ветеранською організацією, ветеранським рухом в Україні та урядом.

Через Афганську війну (1979-1989 рр.) пройшло понад 160 тисяч наших співвітчизників, з яких 3360 загинуло, більше 8 тисяч зазнали поранень, понад 100 тисяч постраждали від поширених в азіатських країнах захворювань. Залишилися без синів 2729 матерів, 1982 батька, овдовіло 505 молодих жінок, осиротіло 711 дітей. Після війни померло від ран і хвороб увосеміро більше, ніж загинуло. Кількість інвалідів збільшилася вчетверо. Такі трагічні наслідки Афганської війни.

ТИМ ЧАСОМ...

Ця тема особливо болюча для «Світлиць», бо про колишнього воїна-«афганця» Олексія Миролюбова з Нижньогірська (на фото), який втратив на тій страшній війні ноги, але вистояв у житті, вже трьох онуків має! — у нас був надрукований не лише нарис, але й пісня, йому присвячена. І ось нещодавно редакції стало відомо, що захищеного, здавалося б, усіма законами інваліда, учасника бойових дій така собі фірма «Феодосійський трубочист» «добровільно-примусово» — і ніякий ЖЕК від імені держави поки що не заступився — обслужила аж на 600 гривень! («АФГАН: ТРУБАЧІ І ТРУБОЧИСТИ» — читайте в наступних номерах «КС»)



10 РОКІВ І 49 МІЛЬЯРДІВ

ПОТРІБНО ДЛЯ ПЕРЕХОДУ
НА КОНТРАКТНУ АРМІЮ

Реальний перехід на контрактну армію можна здійснити у три етапи протягом десяти років за наявності фінансування в сумі 49 млрд. гривень. Про це на прес-конференції у середі заявив директор військових програм Українського центру економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова Микола Сунгуровський, повідомляє кореспондент УКРІНФОРМУ.

«Генштаб обґрунтував, що неможливо у такі терміни провести перехід на контрактну армію, що треба проводити у три етапи: перший етап до 2015-го, другий — до 2017-го, третій — до 2023 року. І раптом приймається рішення за один рік узяти й перевести. Якщо виходити з логіки національних інтересів, то так не може бути і так не повинно бути», — сказав М. Сунгуровський.

За його словами, провести цього року останній призов можливо, але це не означатиме, що українська армія стане професійною. «Для цього необхідні відповідні фінансові вкладення, інакше ми отримаємо небоездатну армію», — переконаний М. Сунгуровський.

Експерт повідомив, що за розрахунками Генштабу для триетапного переходу на контрактну армію потрібно 49 млрд. гривень. Ця сума включає модернізацію озброєнь, контрактну службу і вирішення соціальних питань професійних вояків. Однак до виконання цього завдання не готові ані Збройні сили України, ані державний бюджет, навики, у 2013 році Збройні сили отримали фінансування на 1 млрд. грн. менше, ніж торік, зазначив експерт.

«Тому необхідно чітко визначити пріоритети: або ми посилюємо оборону, або всі сили спрямовуємо на дипломатичні заходи із гарантування безпеки, а в цей час перекидаємо кошти на соціальне забезпечення контрактників. Але за це має хтось відповідати», — підсумував М. Сунгуровський.

Як повідомлялося, Мініборони має намір востаннє провести призов на строкову службу до армії восени 2013 року і здійснити у 2014 році перехід вітчизняної армії на комплектування за контрактом.

«ЩОБ ЛЮДИ
ВІДЧУЛИ ЗМІНИ...»

Виплати вдовам і матерям загиблих «афганців» потребують перегляду. Про це заявила міністр соціальної політики України Наталя Королевська після відвідання госпіталю для воїнів-інтернаціоналістів «Лісова поляна» напередодні Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав, повідомляє прес-служба Мінсоцполітики.

«Найболючіше питання — це підтримка матерів і вдів загиблих воїнів-інтернаціоналістів. Це люди, які залишилися без надійної підтримки з боку держави, — як мінімум, потрібно вирішувати проблему підвищення рівня виплат їм», — сказала міністр, зазначивши, що зараз матері загиблих воїнів-«афганців» отримують близько 200 грн. на місяць.

Іншим важливим питанням, за словами Н. Королевської, є забезпечення житлом учасників війни в Афганістані. «95 мільйонів гривень цього року буде спрямовано на придбання житла воїнам-інтерна-



Для одних людей Україна є батьківщиною, є землею, де жили їхні предки — батьки, діди, прадіди, прапрадіди. Для інших наша земля стала місцем проживання, але їхнє коріння залишилося десь там... далеко від української землі. Хоча вертатися у ті краї, де жили їхні прашури, вони не хочуть і не збираються. Але є в Україні й українці, які втратили свій зв'язок з рідним народом. Чому так сталося — писати важко. Історія нашого народу була дуже складною. Завойовували і претендували на нашу землю багато сусідів. Бо бабила наша земля своїм родючим полем, лісами та степами, повноводними та чистими ріками, прекрасним кліматом — помірними холодами взимку та теплими веснами, гарячим літом та тривалою осінню (бабиним літом). На наших землях росло все — колосилися жита та пшениці, визрівали овочі та фрукти, легко прижилися заморські кукурудза та картопля. А скільки риби було у наших річках та озерах!

Для кожного народу, де б він не жив, його земля є рідною, яка сформувала і спосіб життя, і культуру поведінки. Чому Шевченкові вірші стали рідними всім українцям — і тим, хто жив під владою Російської імперії, і тим, хто жив в Австро-Угорській імперії? Тому що мова нашого народу була єдиною для всіх українців. І Шевченкове слово заповонило наш люд, стало ланцюгом єднання народу. Коли один наш колишній і нинішній міністр стверджував, що українську мову вигадали австрійці, то я сказав би так: «А чому українці Кубані говорили і співали (і далі співають) українською мовою, рідною для українців заходу, сходу та півночі нашої України, хоча їх переселили на Кубань цариця Катерина майже 300 років тому?». Очевидним є і те, що їхні предки також говорили українською мовою. Або візьміть Різдвяні колядки. Вони однакові для тузлів та бойків Карпат, і для людей з Луганщини, Полтавщини, Харківщини. Серед цих колядок такі як «Нова радість стала», «Бог предвічний» та інші. Варто лише пройти межу проживання українців на сході, заході чи півночі України, як цих спільних колядок вже нема. Як нема і спільних пісень, казок та звичаїв.

Кілька років тому ми прощалися в Криму з одним нафтовиком, що відійшов у вічність. Над його могилою заплакала-заголосила рідна сестра нашого товариша: «Братчику, братчику, на кого ти нас покидаєш?». І жалобні слова були однаковими як у нас на Прикарпатті, так і в центрі України, звідки покійний був родом.

Що ще треба додати до ідентичності всіх українців? Хіба що їхню любов до землі, працьовитість, відданість родинним традиціям. Але чи збереглося це і донині — не мені судити.

Російська та Радянська імперії робили все, щоб витравити з пам'яті народу їхню національну ідентичність. «Мы — русские» або «Мы — советский народ» — це було примусовою аксіомою. До цієї аксіоми внесла свою лепту і Російська православна церква. Закони, що приймалися з часів царя Петра, Катерини II, Олександра I та наступних, спрямовувалися на примусову асиміляцію українців. Закріплювалося — «ми — малороси, ми — хохлаи».

У далекі 50-ті роки минулого століття я проходив виробничу бурову практику біля хutora Ханьків на Кубані. Повсюди росли великі яблуневі сади. Сторож, що дозволив мені назбирати кошик яблука, запитав, звідки я родом. Коли я сказав, що з України, він відповів: «Я люблю українців, але не люблю хохлаів». Лише через багато років я зрозумів,

що він мав на увазі. І нині значна частина нашого народу говорить: «Ох, я — хохол», «Я — хохлушка», не називаючи себе українцями. До цього нас привчили «старші брати-росіяни». Але чого ж вони ображаються, коли їх називають кацапами (как цап) або москалями?

Про насильницьку асиміляцію написано гори книг, наукових статей, де детально проаналізовано, хто, коли і як знищував нашу мову, зводив її до другосортності та непотрібності людям. Особливо ця руйнівна робота розгорнулася в роки незалежності нашої держави, бо до влади рвонули і прийшли люди з комуністичного або бездуховного минулого, для яких на першому місці було «бавло», а не власний народ. Нині в Україні більшість газет видається російською мовою, радіо, телебачення в переважній більшості транслюється теж російською. Чи можна це було передбачити? Напевно, ні.

У 1991 році я якось дискутував про май-

мови та літератури, викладалися російською. Хоча треба сказати, що наші викладачі були прекрасними педагогами, і ми здобули тоді ґрунтовну освіту. З 1954 року я навчався на гірничо-промислому факультеті у Львівському політехнічному інституті. У нашій групі з 25 студентів лише четверо були росіянами та білорусами. Але і мови не могло бути, щоб нас навчали українською! Вже значно пізніше, коли у наших українських вишах стали навчатися іноземні студенти, то їм мусли викладати всі предмети лише російською мовою, бо, мовляв, інакше вони не отримують належних знань, це підтверджували вказівки нашого освітнього міністерства. В цей же час велика кількість іноземних студентів навчалася в Болгарії, Румунії, Чехословаччині, Угорщині, Німецькій Демократичній Республіці. І там навчання таких студентів велось національними мовами цих держав. У нас всі або майже всі фахові підручники видавалися російською мовою.

минулим депутатським корпусом Верховної Ради без врахування застережень та без другого читання, а Президент його швидко підписав. Один з «рукмахателів» у Верховній Раді зі злорадним сміхом заявив: «Мы их развели, как котят». Кого розвели — депутатів чи наш народ? Недавно одна, старша за віком жінка з Харкова, очевидно росіянка, заявила перед телекамерою, що якщо вона буде їсти лише один чорний хліб та запивати його водою, то і тоді вона буде голосувати за Януковича та Азарова, бо вони зберігають її рідну мову.

А насправді ніщо не загрожує російській мові. І говорити, і вчитися, і спілкуватися між собою, і читати російську літературу — все дозволено. Але цього замало для кримського комсомольця та Героя України з Одеси. Їм треба було розколоти народ, протиставити українськомовних та російськомовних громадян. І частково вони цього добилися. Можна зрозуміти росіян, які ностальгують за своєю вітчизною. Їм значно комфортніше було б жити у Радянському Союзі, де був лише «советский народ». А хто цього не визнавав, той був буржуазним націоналістом, місце якого було у тюрмах чи таборах. Не можна зрозуміти, для чого протиставляли державну і російську мови. Чи не нагадує це поведінку зозулі, яка вкладає своє яйце в гнізда інших птахів, а ті яйця, що є там, викидає з гнізда. Чи не нагадує нам наша новітня історія історію заселення албанцями сербської території — Косово? Тож і в Україні Донбас і Крим, Одеса і Миколаїв стали майже повністю російськомовними. Тепер йде до того, щоб уся південно-східна частина України стала «вторым русским государством». Закон кримського комсомольця і Героя України з Одеси не призначений для збереження мов меншин, що проживають на нинішній території України, — кримських татар, караїмів, молдован, чехів, німців, угорців, вірмен чи греків. Основне призначення цього закону — витіснення всіх інших мов російською.

Нікому не дозволено нищити мову, культуру інших народів. У Фінляндії діють дві державні мови — фінська та шведська. Освіта та шоденне життя поставлені так, що жоден етнос не може зайняти належне суспільне місце, якщо не володіє мовою, історією, культурою іншого народу. І на цьому ґрунтується там освіта, державна політика, щоб не завдати шкоди іншому народу.

Ми, українці, знаємо поезію Пушкіна, Лермонтова, Некрасова, Фета, Тютчева, прозу Льва Толстого, Тургенева, Достоєвського, Шолохова, знаємо і сучасних російських поетів та письменників. Але чи знають персічні росіяни українських поетів XIX-XX століття? Хто з них знайомий з поезією Сосюри, Бажана, Рильського, Павличка, Пущика, Миколи Вінграновського, Павла Воляча та інших видатних поетів сучасної України?

Нікому в світі не дано права припинювати культуру інших народів. Це — злочин, це — гріх. Думаю, що цей мовний закон кримського комсомольця та одеського Героя України має бути скасований. Але не забутий. Бо ганебна роль цих двох одіозних постатей збережеться у пам'яті українців як Емський та Валувський укази.

Роман ЯРЕМІЙЧУК,
доктор технічних наук,
професор, дійсний член НТШ



ЗАКОН КРИМСЬКОГО КОМСОМОЛЬЦЯ ТА ОДЕСЬКОГО ГЕРОЯ УКРАЇНИ...

бутне України в родині одного московського професора, який, мені здається, як тоді, так і зараз шанував мене. І він, і його дружина, також відома вчена, доказували мені, що Україна як держава не відбудеться. Говорили про те, що у Росії та Україні спільна історія, близьке коріння, спільна мова. Коли були вичерпані всі наші аргументи і кожен з нас залишився з власними поглядами, дружина мого московського колеги сказала: «Ну что ж, будет иметь второе русское государство». Ця московська родина була інтелігентною, розумною, часто бувала у нас вдома в Івано-Франківську. І у цієї родини ми знаходили прихисток, буваючи у Москві. Але вони вболівали за свою батьківщину. В іншій професорській московській родині зайшла мова про культуру народів, що населяли колишній Радянський Союз. Після мого повернення з відрядження в Ханті-Мансійський автономний округ, що у заходному Сибіру, зайшла мова про культуру народів ханти і мансі. На мої слова, що ці народи володіють глибокою культурою, бо жили сотні років в умовах страшних зимових морозів, серед боліт та лісів Сибіру, проте народжували та виховували дітей, навчаючи їх до риболовлі, мисливства, збирання ягід на болотяних чагарниках. Ця російська родина заперечувала: «Ну какая может быть культура у этих ханты-манси?». Все зводилося до літератури, мистецтва. А є ще культура побуту, без якої жоден народ існувати не може. У багатьох росіян (на щастя, не у всіх) закарбувалося зневажливе ставлення до «іногородців» — кавказців, узбеків, туркменів, таджиків. Чи не тому розвалився «великий і могутий», що народи окупованих територій не захотіли жити під владою «старшого брата», який нехтував їхньою культурою, мовою, зневажав їхні традиції, привчав до другосортності?

Причин розвалу Радянського Союзу багато — технологічні відставання, орієнтація на розвиток страшної зброї (ядерної, хімічної, біологічної). Тому в світі боялися цього «колоса».

Знищення північною імперією всього національного триває сотні років. У 1950 році я став учнем Дрогобицького нафтового технікуму. Хоча у нашій групі не було жодного росіянина, всі предмети, окрім української

А тепер деякі українські урядовці стверджують, що українська мова не підходить для наукового спілкування або для створення нових теорій, нових технологій. Це глибоко вкоринилося у підсвідомості деяких українців. У мене був товариш родом із Полтавщини, який закінчив навчання у Львівському політехнічному інституті у 1961 році. Його мати була справжньою українкою з містечка Карлівка, що на Полтавщині. Батьки його дружини жили в Дніпропетровській області і теж були українцями. Вони спілкувалися між собою лише українською. А ось мій товариш та його дружина розмовляли вже між собою та дітьми російською. На моє запитання, чому так, я почув відповідь: «У нас тих, хто розмовляє українською, відносять до селянок, а не до інтелігентних людей». Суржик, яким користується багато українців, також не робить нам честі. Але це вже не так вина українців, як біда. Це вже справді є ознакою низького рівня культури.

Вертаюся знову до питання батьківських мов, до батьківщини кожного з нас. Для казахів — їхні неозорі степи, що літом бувають травами і квітами, і де випасаються тисячі і тисячі коней, овець, корів, були місцем їхнього проживання. Радість від зустрічі з іншими людьми народжувала їхню гостинність. Нині народи колишньої Російської імперії вертають собі свої національні звичаї, відроджують та розвивають свою мову, переходять з кирилиці на латиницю, створюють певні переваги для розвитку своїх мов. В Україні все не так. Мій домашній телевизор показує 75 програм і лише 10 є українськомовними. Не чути українських пісень, замість них транслюють російськомовну попсу та нескінченні теревени російською мовою. Викладання у вишах сходу та півдня України ведеться російською.

Знову лунає твердження, що українська мова не годиться для наукової діяльності. Припинилось видання підручників українською мовою, бо у Міністерстві освіти, науки, молоді та спорту нема для цього грошей. Проте кримський комсомолець та Герой України з Одеси розробили так званий «мовний закон», що розколює Україну. Цей закон схвалений

УКРАЇНСЬКА МОВА У ДУХОВНОМУ ПРОСТОРІ ЛЮДИНИ

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)
— Любове Іванівно, чим живе сучасний науковець? Які пріоритети він ставить перед собою?

— Думаю, що сучасний науковець живе пошуком. Багато питань постає перед ним: як професійних, так і етичного характеру. Але з духовною допомогою старшого керівника, наставника науковець знайде власний шлях. Хотілося б звернути увагу молоді, котра іде в науку, що під час проведення педагогічного експерименту треба думати про майбутнє, прогнозувати результати дослідження, чим це може обернутися наступним поколінням. Адже прораховані, проконтрльовані, проведені на невеликій кількості учнів педагогічні експерименти дають можливість знайти вдалий шлях формування тієї або іншої якості.

— А чого бракує сучасному вчителю української мови?

— Вважаю, що буденні проблеми багато що викреслили з життя су-

часного вчителя української мови, і нам усім не вистачає усвідомлення, що українська мова, як і кожна інша, потужністю своєї системи є складовою світового мовного простору, частиною культурного багатства всього людства. Це оригінальний національний погляд на світ, один з тих, що і творить, і прикрашає культурну цивілізацію. Оволодіння повноцінною (а не тільки діловою чи побутовою) українською літературною мовою має стати етичним імперативом кожного громадянина Української держави, бо це шлях до загальнодержавної інтеграції і консолідації громадян. Державна мова формує українських громадян як господарів Української держави, а не байдуже населення.

— А які Ваші враження від захисту магістрів початкової освіти?

— По-перше, хотілося б відзначити, що організація процесу захисту поставлена на високому рівні. Гідно презентували матеріал студенти ма-

гістратури стаціонару, приємно вразили і магістри заочного відділення, тобто вони за підготовкою були на однаковому рівні. Тут можна побачити, що добре поставлена робота з науковим керівником. Подруге, на захисті були представлені

дослідження з різних галузей теорії і методиці початкового навчання: тут і екологічне виховання, і етичні питання, і проблеми художньо-естетичної освіти, а також дуже актуальні на сьогодні проблеми формування читацького інтересу.



Проблематика, яка розглядалася у наукових дослідженнях, дійсно актуальна, і серед магістрів багу багато перспективних людей.

— Попереду у нашого університету дуже важлива подія — РВНЗ «КІПУ» цього року виповнюється 20 років. Що б Ви побажали університету та кафедрі початкової освіти?

— Багато не говоритиму. Бажаю вам усього того, що бажаю собі та своїм онукам!

— Шановна Любове Іванівно, ми щиро вдячні Вам за спілкування і за можливість почути Ваші думки. Від імені студентів та викладачів кафедри початкової освіти зичимо Вам міцного здоров'я, гарної днини та відкритих сердець студентів! Нехай Ваш духовний світ запалос їх та надихає на нові звершення!

Сусанна АЛІЄВА,
старший викладач кафедри початкової освіти Кримського інженерно-педагогічного університету, кандидат педагогічних наук
На фото (справа наліво): завідувач кафедри початкової освіти Р. Р. Девлетов, професор Л. І. Мацько, проректор з наукової роботи Н. В. Кротопова

МОВНИЙ ЗАКОН ПОТРЕБУЄ ВДОСКОНАЛЕННЯ

За словами Президента України В. Януковича, ухвалення актуального, сучасного законодавства у мовній сфері є дуже важливим завданням, адже проблеми, які накопичилися, не вирішувалися довгі роки.

Мовна політика має сприяти інтеграції в українське суспільство представників усіх етносів. Про це заявив Президент України в інтерв'ю аналітичному журналу «Україна і світ. Глобальний порядок денний 2013», створеному у співпраці The New York Times News Service & Syndicate і газети «Сьогодні».

«Наш пріоритет — реалізувати таку мовну політику, яка буде продуманою і збалансованою, сприятиме інтеграції в українське суспільство представників усіх етносів нашої країни», — цитує Главу держави його прес-служба.

За словами В. Януковича, ухвалення актуального, сучасного законодавства у мовній сфері є дуже важливим завданням, адже проблеми, які накопичилися, не вирішувалися довгі роки. «Той закон, який був ухвалений, потребує вдосконалення. І робота в цьому напрямку ведеться», — наголосив він.

Водночас Президент підкрес-

лив, що розвиток та повноцінне функціонування української мови має бути непорушною основою законодавства.

Довідка УНІАН. 3 липня 2012 року Верховна Рада України ухвалила закон «Про засади державної мовної політики», що викликало хвилю протестів по всій Україні. Опозиція заявляла, що закон ухвалено з істотними порушеннями.

Закон дозволяє використовувати російську мову в офіційному діловодстві в регіонах, не менш як 10% жителів яких говорять цією мовою.

10 серпня закон «Про засади державної мовної політики» набув чинності.

ТИМ ЧАСОМ... Робоча група з доопрацювання мовного закону при Кабінеті Міністрів має радикальні поправки до «мовного» закону Ківалова-Колесніченка. Про це в ефірі «5 каналу» повідомила народний депутат від парламентської фракції Партії регіонів Ганна Герман.

«Ми виробили дуже цікаві поправки. Дуже радикальні поправки до цього закону», — сказала вона.

Зокрема, йдеться про збільшення частки населення, чия мова може претендувати на статус регіональної, — з 10% до 30%. Також зміни, за її словами, стосуватимуться посилення статусу української мови як єдиної державної.

УКРИНФОРМ

ФОТОФАКТ



Так у Криму радо і «толерантно» зустріли ухвалення «мовного» закону Колесніченка-Ківалова (Фото В. Прутули)

Шановна редакціє! 21 лютого відзначають День рідної мови. Моя рідна мова — українська. Народився я і прожив майже все своє життя на Донбасі. Але три роки будував Магнітогорський та Челябінський металургійні комбінати і три роки прослужив у лавах Радянської Армії на Далекому Сході. На Далекому Сході є багато українців і є села з українськими назвами. Але я повернувся в рідне село Макіївку.

Мені вже скоро 79. І я в міру своїх сил намагаюсь хоч чимось посприяти виживанню української мови, а також України як незалежної держави. Я розумію, що українським кримчанам ще важче в цій боротьбі, ніж донбаським.

Тому хочу привітати їх своїм віршем «Рідна мова».

РІДНА МОВА

Рідна мова калинова —
Не язык із матюків.
Мила українська мова —
Спадок славних козаків.

В колисковій пісні мами
Вперше я її почув.
Хоч нічого ще не тямив,
Українцем уже був.

З нею Юрій Долгорукий
Московію будував.
А тоді народ московський
Ще російської не знав.

Мова Байди і Богдана,
Мова Орлика, Сірка.
Українцям Богом дана,
Мелодійна та дзвінка.

Три сторіччя за царату
Ти лиш в побуті жила,

Бо приречена на страту
Старшим братом ти була.

Та коли з голодомору
Український люд конав,
Світ в Парижі серед кращиз
Тебе третьою назвав.

Знову нашу рідну мову
Із усіх усюд цькують,
Та язык російський знову
За єдиний видають.

Знову знайди, яничари
Хазяями хочуть бути,
В міжнаціональній чвари
Українців хочуть впхнути.

Так почнем не лише в хаті
Свою мову боронити!
Станьмо всюди розмовляти,
Перестаньмо «гаваріть»!

Павло ВЕЛИЧКО

м. Донецьк

МОВОЮ ДОКУМЕНТІВ

28 жовтня 1989 року українській мові було надано статус державної «з метою сприяння всебічному розвитку духовних сил українського народу, гарантування його суверенно національно-державної майбутності». Створено правову основу для всебічного відродження української мови, яка стала правовою, державною.

Проте, на превеликий жаль, державна програма розвитку української мови не виконується. Закон України про мови порушується, практика ігнорування української мови державними та громадськими структурами у місті Ялта (Крим) триває. Не ведеться робота щодо відкриття класів з українською мовою навчання у російськомовних школах, не відкриваються українські школи.

Ці та інші питання розглядалися на зборах, які провели українські політичні партії і громадські організації міста з колективом міськвико 31.01.1995 року.

Автором цих рядків було зачитано відкритий лист ялтинського клубу «Виборці і депутати» від 29 квітня 1994 року на ім'я голови Ялтинського міськвиконкому Ради народних депутатів В. Ф. Усачова та зав. міськвико Л. І. Ліхачової, в якому говориться: «Згідно зі статтею 6 Конституції Автономної Республіки Крим, українська мова є однією із державних мов. У Великій Ялті середніх шкіл 24 і всі російські, жодної української. Ялтинський клуб «Виборці і депутати» вважає, що до 1 вересня 1994 року у місті Ялта слід відкрити: 1. Український дошкільний заклад; 2. Українську середню школу; 3. Українські курси з вивчення мови для старшого покоління».

У листі-відповіді № 173 від 13.06.1994 року говориться, що в 1993-1994 навчальному році відкрито 1-й клас з українською мовою навчання на базі середньої школи № 4, де побажали навчатися рідною мовою аж... 11 (одинадцять) дітей. Звичайно, що за дітей рішення приймають батьки, невже ж у Ялті проживає тільки 11 українських сімей? Так скільки українського населення у Великій Ялті, у Криму?

Якщо звернутися до даних турецького історика Евлії Челебі, то українців-козаків у 1666 році в Криму проживало 83,0%, а про росіян не згадується, оскільки в Криму вони на той час не проживали. З часом Росія, де військовою силою, де дипломатичними методами, а де хитрістю, спочатку зробила Кримське ханство своїм протекторатом, а в 1783 році Крим був приєднаний до Російської імперії і почалося масове переселення росіян у Крим, що і показав перепис населення 1897 року: українців проживало 42,8%, росіян — тільки 30,0%.

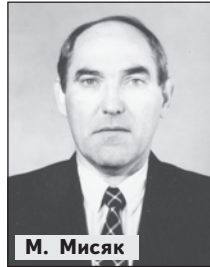
18 жовтня 1921 року в складі Російської Федерації була утворена Кримська АРСР, і під час перепису населення цього ж року Російській Федерації було необхідно акцентувати на тому, що в колишній Таврійській губернії українського населення було більше, ніж росіян. Ось чому в документах перепису населення у Криму в 1921 році зникає графа «українці», і їх всіх зараховано до «русских», яких стало 51,5%.

У другій половині 20-х років політична ситуація в Криму змінюється і відпадає необхідність приховувати чисельність українського населення. Згідно з даними перепису 1926 року в Кримській АРСР проживало уже тільки 10,8% українців, а «русских» (не росіян) — вже тільки 42,2%.

Виникає запитання: куди ж поділося українське населення? На це дає відповідь політика, яку проводила Росія. Від політики Росії на півночі і сході, півдні і заході місцеве

ДІТИ РОСТУТЬ, А ШКІЛ НЕМА

ве населення зазнавало і зазнає сьогодні тотального і послідовного зрощення, в тому числі й українське населення. Про це говорять дані подальших переписів. Так, за даними 1989 року, «русских» у Криму проживало 64,0%, а українців — 24,5%, тобто 625 тисяч. Незважаючи на духовне і фізичне знищення українського населення, фактично сьогодні українців і росіян у Криму по 43,0%, а це по 1 млн. 127 тисяч. На території Великої Ялти (сmt. Гурзуф — м. Ялта — м. Алушка — сmt. Сімеїз — сmt. Форос) українського населення проживає 68 800 осіб, але, на превеликий жаль, українці Південнобережжя Криму духовно знищені, зрощені, «малороси».



М. Мисьяк

На зборах створено комісію із членів українських політичних партій та громадських організацій і педагогів міськвико, щоб з 1 вересня цього року відкрити українські групи в дитсадках, перші класи у середніх школах № 4 і 10, і щоб у майбутньому вони стали українськими.

Мирослав МИСЯК

м. Ялта
(Всеукраїнська газета «Клич»,
№ 26, березень 1995 р.)

ЛИСТ ЯЛТИНСЬКОГО КЛУБУ «ВИБОРЦІ І ДЕПУТАТИ»

№ 20-06/96 от 17.05.1996 г.

Зав. отделом образования
Ялтинского горисполкома
А. О. Никитину
Директору Ялтинской
средней школы № 10
С. С. Дзямко

Уважаемые педагога, работники
отдела образования!

Вам хорошо известно, что Ялтинский клуб «Избиратели и депутаты» ещё 29.04.1994 года обратился в Ялтинский горисполком и Горно с открытым письмом, чтобы к 01.09.1994 г. в г. Ялте открыты:

1. Украинское дошкольное учреждение.
2. Украинскую среднюю школу.
3. Украинские курсы изучения языка для старшего поколения.

Как свидетельствует сама жизнь, работники отдела образования не решают жизненно важные вопросы. Поэтому общественность г. Ялта была вынуждена 31.01.1995 г. провести собрание с коллективом горно и по предложению самих работников отдела образования ялтинские средние школы № 4 и № 10 преобразовать в украинские. О результатах собрания писала пресса — газета «Клич» от 26 марта 1995 г., статья «Діти ростуть, а шкіл нема».

К сожалению, директора вышеперечисленных школ не воплощают решения собрания в жизнь. А директор СШ № 10 т. С. С. Дзямко публично высказывал своё несогласие с решением собрания, и это привело к тому, что на 1995-1996 учебный год вместо украинских первых классов были открыты классы с русским языком обучения и численно переполнены, а в украинский класс зачислено только... 7 (семь) детей. Дошкольное учреждение и украинские курсы изучения языка для старшего поколения не открыты. Свою отрицательную деятельность работники отдела образования и директора школ прикры-

вают разными домыслами и вместо пропаганды изучения государственного украинского языка — ликвидирован в СШ № 10 украинский класс.

Ялтинский клуб «Избиратели и депутаты» приглашает вас на заседание Совета клуба, которое состоится 31 мая с. г. в 17 часов, 112 к.

Приглашение обсуждено на заседании Совета клуба 17.05.1996 г. и написано на русском языке, так как большинство членов клуба украинским языком не владеет.

И. С. КУЦАЙ,
председатель клуба
Исп. М. П. Мисьяк —
председатель комиссии
по гласности

ЛИСТ ЯЛТИНСЬКОГО КЛУБУ «ВИБОРЦІ І ДЕПУТАТИ»

Голові Ялтинського міськвиконкому
Ради народних депутатів
М. Б. Діскіну

Шановний Микола Борисовичу!
Громадськість м. Ялта знає, що Ви та інші керівники міськвиконкому, депутати міської ради вивчають державну українську мову. Результат був би більш успішним, якби Ялтинський міськвиконком та відділ освіти прислухалися до голосу Ялтинського клубу «Виборці і депутати», який звернувся з відкритим листом ще 29 квітня 1994 року (Відкритий лист № 02-94 додається).

На превеликий жаль, працівники відділу освіти Ялтинського міськвиконкому не виконують навіть своє рішення, яке було прийняте на зборах громадськості м. Ялта з колективом горно 31 січня 1995 року (протокол зборів знаходиться у відділі освіти та у заступника голови Ялтинської Ради народних депутатів — О. М. Удовіної).

Вам як голові Ялтинського міськвиконкому Ради народних депутатів добре відомо, що в Ялті немає жодного українського дошкільного закладу, немає жодної української середньої школи, про це неодноразово писала преса, наприклад, газета «Клич», № 26, березень 1995 року, стаття «Діти ростуть, а шкіл нема» (додається).

Ялтинський клуб «Виборці і депутати» хвилює таке зневажливе ставлення державних працівників до відродження державної української мови на Південнобережжі Криму. 31 травня цього року клуб запрошував працівників відділу освіти Ялтинського міськвиконкому на засідання (запрошення додається), але працівники відділу освіти відверто проігнорували це запрошення, на засідання не прийшли.

Ялтинський клуб «Виборці і депутати» вважає, що відродження державної української мови необхідно вирішувати на державному рівні і просить Вас взяти під свій контроль.

Лист обговорено на засіданні Ялтинського клубу «Виборці і депутати» 7 червня 1996 року.

І. С. КУЦАЙ, голова клубу

Р. S. Минуло 18 років, а школи № 4 та № 10 в Ялті — російськомовні...
На фото — каркас «довгобуду ім. депутата В. Колесніченка» — школи-гімназії ім. Лесі Українки у м. Ялта, яка «будується» уже понад 20 (двадцять!) років





НАМ ТРЕБА ГОЛОСУ ТАРАСА!

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Тож не варто було дивуватися, що початок сценарію свята-конкурсу незалежно від «Легенди» теж був про зірки, про те, що кожна з них дорівнює яскравості особистості, яку супроводжує все її життя. В тому, що яскраві зірок у приватному навчально-виховному комплексі «Гімназія-школа-садок «Консоль» мало як серед учителів, так і серед учнів, я вже мала нагоду переконатися рік тому, коли побувала тут на першому Шевченківському конкурсі та створенні учнівського науково-дослідного товариства «Кобзар». Тоді вражало буквально все, і насамперед тому, що в цьому платному необхідному закладі готувалася побачити якусь своєрідну «Феофанію» (звичайно, для здорових) і задалегідь взяла сторону тих, кому такі умови навчання і не снилися. Та ось я знову в цій школі і — жодного бажання розпалювати «класову ворожнечу». Декого із дітей вже знаю в обличчя, а до Артема Зайнуліна навіть звертаюся як до старого знайомого, адже пам'ятаю його з минулорічного конкурсу та вболівала за нього, коли він брав участь у нашому, «світличному».



військ князя Володимира, за що здобув II місце. Надія ж своїм дослідженням топонімів вразила журі більше і посіла I місце. Не було суперників і в юної мешканки Алушти Ганни Купрій, яка обрала номінацію «Україна — Крим — культура» і розповіла про вплив петриківського розпису на формування національної самосвідомості та образного мислення людини. Її дослідження журі оцінило якнайвище.

Шкода, що не було можливості перебувати водночас на кількох секціях. Шкода також, що згадана вже мною Марія Барбаховська («Україна — Крим — література») здобула лише друге місце, бо її переміг юний «консолівець» Кирило Юрков, оскільки обрана ним дослідницька тема, ймовірно, спричинила не менше клопотів, ніж вільний політ фантазії Марії. Але те, що запропонувала дівчинка, виявилось дуже знайомим і покажимо. Третє місце в цій номінації посіла школярка із Джанкою Леніє Аблякімова.

А ось в номінації «Україна — Крим — Шевченко» п'єдестал абсолютного переможця так і залишився вакантним. На II місці — Катерина Стражеску (Гвардійський НВК), яка досліджувала тему «Крим у поетичній творчості Т. Г. Шевченка», та Владислав Салабай, який взяв участь у конкурсі «Он-лайн» і навчається у Глобінській школі № 3 Полтавської області (такий прецедент під час конкурсу трапляється вперше!). Хлопчик аналогічно до своєї кримської конкурентки розкрив тему Тараса Шевченка і своєї власної батьківщини — Полтавщини. А Валентина Сергеева із Керчі одержала «бронзу», хоча тема, яку порушила, гідна справжньої монографії — вона присвячена історії створення пам'ятників Т. Г. Шевченку у світі.

Чи не найбільше часу я провела в аудиторії, де змагалися «мовники». І недарма, перші місяці тут одержала одразу двоє учнів: Настя Давиденко (школа № 29) та Данило Михайличенко (Українська школа-гімназія). Дівчинка дослідила фразеологізм у творчості Тараса Шев-

ченка, частини з яких він сам і подарував крила, відповіла на складні запитання членів журі, що, зокрема, стосувалися сучасних фразеологічних шкіл. А ось Данилові пощастило менше — у журі з'явилася підозра, що свою роботу він готував з батьківською допомогою. На що особисто я (аби у мене запитали) сказала б таке: дай, Боже, кожному нашому учневі по такому батькові, який би знайшов час і мав бажання допомогти у цьому своїй дитині. Адже йдеться не про нобелівський проект і не про кандидатську дисертацію, а лише про заохочення учня до здобуття нових знань і закріплення тих, які знадобилися йому під час захисту роботи, а це цілком вартє грамоти, котру не можна обміняти навіть на морозиво, бодай дитина одержала її авансом. Щодо мене, то я б залюбки видавала грамоти усім батькам, які долучають своїх дітей до тих імен, що стали символами України. Стосовно ж обману (якщо він дійсно мав місце), то цьому молоді на-

тка в Криму). Найнижче оцінили роботу Іллі Футрак (школа № 15). Із того, що вдалося побачити, маю зробити висновок: це найперспективніший шлях, аби об'єднати науку, творчість та ще й сколихнути аудиторію емоційно, підводячи її до тих відкриттів, що є важливішими і більш зрілими, ніж це передбачають досвід і вік маленьких творців нехитрих сюжетів. Скажімо, ті картини народного життя, які спостерігала маленька Леся, уважно глядачеві могли дати відповіді на багато запитань, пов'язаних у майбутньому з її характером та долею.

Картини українського народного життя можна було спостерігати і на сцені актовї зали ПНВК «Консоль». Це — сюжети із п'єс, пісень, а переважно танців. І ось тут — явний прогрес! «Консолівські» діти торік так танцювати не вміли. Сюди навіть запрошували колектив «Радониця», аби прикрасити свято, а ось тепер господарі самі відкрили і закрили захід цілком достойно.

Явний прогрес спостерігався і щодо появи двох нових секцій, які межували поміж наукою, мистецтвом і розвагою. Це секції «Писанкарство» і «Ляльки-мотанки». Першу проводили наша колишня «світличанка», а нині викладач ТНУ Катерина Криворученко разом із літературним редактором «КС» Іриною Миткалик. Виготовляти ляльки майже із нічого навчала одна із представниць оргкомітету, методист вищої категорії Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОНМС України, заслужений вчитель України Тетяна Захарова. І хто б міг подумати, що така поважна, шанована і зайнята людина (бо ще й у школі викладає) раптом «захворіє» цією, здавалося б, дитячою забавкою? Але ж захворіла! Каже, щойно побачить якусь непотрібну ганчірочку, а в голові вже грандіозні плани. Чи не маленький онук так на неї вплинув?

У всякому разі, бажаних розмальовувати писанки та мотати ляльки було найбільше, бо це ж наше, природне, для чого ні вік не завада, ні наукові досягнення. Поверніться до себе самого, стань дитиною — і відкриєш безліч нового у нашому дорослому світі!

До оргкомітету заходу ввійшли також Лариса Федорівна Георгіаді — заступник голови Постійної комісії з науки та освіти, молоді і спорту ВР АРК, директор ПНВК

ЗАВДАННЯ КОНКУРСУ:

- * Розвивати творчі та інтелектуальні здібності учнів середнього та старшого шкільного віку
- * Виховувати духовність, державність, патріотизм школярів
- * Формувати мотивацію до здійснення науково-дослідницької діяльності
- * Формувати вміння роботи з науковою літературою, відбирати, аналізувати, систематизувати матеріал, оволодівати мистецтвом дискусії
- * Досліджувати українознавство в Автономній Республіці Крим

вчать самі викладачі вже на першому курсі ВНЗ, відкрито вимагаючи гроші за хороші оцінки.

Та вернімося до конкурсу. Найбільше учасників збрала секція «Аудіовізуальні творчі роботи». Перші місяці дісталися Олені Батлук (НВК № 6) за «Соломію Крушельницьку» та Ірині Осадченко (Українська школа-гімназія) за ліричне інсценування «Україна в твоєму серці». Другі місяці посіли Карина Валієва (школа № 15) за «Слайд-шоу на вірші Яни Ступак», Дар'я Новакова («Любов і пам'ять забутих») та Олександр Музикантов («Леся Українка і Климент Кві-

«Консоль», і директор підприємства «Україна-Світ» Василь Степанович Стефанюк. Координатором події, як і торік, стала чарівна і невтомна на ініціативі Валентина Василівна Лаврик, заслужений вчитель АРК, вчитель-методист української мови та літератури ПНВК «Консоль».

А гостей годі й рахувати. Та найбільш інтригуючою була промова директора Кримської філії Національного інституту українознавства і всесвітньої історії МОНМС України Віктора Лукашенка.

— Всі ми тут колеги, — сказав він. — Ось маю лист від академіка Петра Петровича Кононенка, який вітає вас з конкурсом, присвяченим Тарасу Григоровичу Шевченку. Цей конкурс має велику і шляхетну виховну мету. Від себе хочу додати, що дуже гордий за вчителів і дітей, які візьмуть участь у цій події вселенського масштабу. Коли я спостерігаю такі заходи, мені не страшно за майбутнє України. На січневому засіданні нами було прийнято рішення, що всі роботи учнів, незалежно від оцінки, будуть надруковані в журналі «Українознавство», який поширюється в сотнях країн світу.

Широ кажучи, можливо, і не всі роботи 29 учнів гідні світової уваги, як і призових місць (інших під час конкурсу не було). Та пригадаймо слова із пісні: «Ти назви мене сонечком, і я буду світить!». І це, вибачте, якщо повторюєш, саме той випадок, коли інтерес дітей до свого, рідного, глибинного треба захохотувати на найгуманістичніших засадах. Назвімо цю іскорку вогнищем, і вона стане полум'ям, у якому переплавиться все штучне і минуше, й матимемо той міцний, надійний національний ґрунт, де можна будувати не на роки — на століття. А будівельна фірма «Консоль» краще за інших знає, як це робиться.

Тамара СОЛОВЕЙ



ВІДКРИТТЯ ЧЕЧНІ

ЯК КРИМЧАНИ У РІЗДВЯНОМУ ЛЬВОВІ ЗНАЙОМИЛИСЯ... З ЧЕЧЕНСЬКОЮ КУЛЬТУРОЮ

Коли запросив кримську татарочку Тамілу Белялову на Різдвяні свята до Львова (вперше вона побувала у нашому місті ще в 2007 році, тоді ми й познайомилися), вона відразу погодилася. Але через деякий час зателефонувала і попередила, що цього разу хоче приїхати з друзями. Виявляється, що подружки, з якими вона знімає квартиру, й самі дуже хочуть відвідати зимовий Львів! Тож коли Таміла (тепер вона викладає українську мову в одній із сімферопольських гімназій) прибула до Львова і зателефонувала мені, я висловив бажання познайомитися з кримчанами. Знайомство відбулося, але... не без курйозів. Тамілу супроводжували молоді люди, які пристойно розмовляли українською мовою. Я подумав, що це львів'яни, у яких вона зупинилася. Тому й запитав нетерпляче: «Таміло, а де ж твої сімферопольці?». На що дівчина відповіла: «Так ось же вони, зі мною!». Виявилось, що друзі Таміли Белялової — а це дизайнер меблів Людмила Коваленко, клієнт-менеджер банку Ірина Бурдигаленко та студент Сімферопольського університету Олег Хімич — чудово володіють українською! Ось воно — нинішнє покоління «просунутих» кримчан, яке сприймається у Львові як стовідсотково «наші» люди! Це був перший маленький сюрприз того дня. А другим сюрпризом для нас усіх стало відкриття... Чечні. Так-так, саме Чечні, а ще Інгусетії в Дагестані, про які детально розповіли у своїй чудовій лекції мандрівники з Підмосков'я Сергій і Валентина Новикови. Звідки вони взяли у Різдвяному Львові? Ну, це вже, видно, загальна тенденція на пострадянському просторі — зима без Різдвяного Львова ніби й не справжня зима... От і москвичі подорожують: влітку — Кавказ, взимку — Галичина. А повідомив мене про приїзд відомих мандрівників давній друг «Кримської світлиці» чернігівець Олександр Волощук. На той час він ще був у Криму, а тепер, сподіваюся, на Кавказі, в улюбленій Кабардино-Балкарії. Олександр розповів, що Сергій і Валя — його добрі друзі, говорив про них з такою любов'ю і повагою... Я розумів причину такого пієтету: адже і чернігівець, і москвичі належали до одного, шанованого і зовсім не таємного «ордену» автогонщиків. А це не просто любителі їздити «на халяву», це чудові психологи і аналітики, які добре розуміють, що подорожі автогонщиком дають велику перевагу в моральному аспекті. Адже

автогонщики «приречені» їздити з кращою категорією водіїв — з тими, хто не зацікавлений на грошах, а просто любить контактувати з цікавими людьми. Так ось, Олександр Волощук не так давно подарував мені свій «Кавказький щоденник», який я уважно перечитав з олівцем у руках. Але лекція москвичів була ще цікавішою, ніж прочитана книга! Можливо, тому, що Сергію і Валі можна було ставити будь-які запитання. Лекція була побудована так, що на великому екрані демонструвалися фотознімки, зроблені під час подорожі. А їх було так багато! Відчуття таке, ніби й сам перебуваєш на Кавказі. Чудова природа (одна лише Аргунська ущелина чого варта!), не менш привабливо є столиця Ічкерії — місто Грозний. Краї, модерніші будинки, ніж у Грозному, на теренах Росії є хіба що у Москві та Санкт-Петербурзі. Отже, Ічкерія виграла війну, і Москва тепер сплачує бунтівній республіці чималеньку данину. Але це краще, ніж воювати. Принаймні дешевше. До речі, Сергій Новиков наголосив, що правильна назва республіки не Ічкерія, а все-таки Чечня. Бо Ічкерія — це лише частина чеченської території, звідки родом були такі відомі діячі, як Джохар Дудаєв, Шаміль Басаєв, Аслан Масхадов... Це те ж саме, якби Україну перейменували на Наддніпрянську республіку чи Республіку Волинь тільки на тій підставі, що з цих регіонів вийшло багато відомих діячів.

Загалом розповіді Сергія і Валентини збігалися з тим, що писав чернігівець Олександр Волощук у своєму «Кавказькому щоденнику»: «Кавказ здавна славиться гостинністю. Велика кількість приказок і легенд у чеченців присвячена святому обов'язку гостинності: «Куди не приходять гість, туди не приходять благодать» або «Чим довшим був шлях гостя до дому, тим цей гість дорожчий...». В кожному домі є кімната гостя, вона завжди напоготові — прибрана, з чистою білизною. Ніхто нею не користується, навіть дітям заборонено там гратися...». Сергій і Валя також відчували на собі гостинність місцевих, а на запитання — чому ж у Москві так негативно сприймають вихідців із кавказьких республік, москвичі відповіли, що в столицю Росії активно переселяються не кращі представники своїх народів. Та й давні стереотипи спрацьовують, впливають на міжнародні стосунки.

Справді, цікаво було слухати про швидке



Мандрівники Сергій і Валентина Новикови

відродження зруйнованої війною Чечні (про це і Волощук писав), про масштабне будівництво не лише в Грозному, але й відбудову древніх башт-фортець по всій республіці, про спорудження мечетей та інших культурних споруд. Фотографії, показані москвичами, були найкращою наглядною агітацією. До речі, здивував і одяг мандрівників — вони були одягнуті так, як тепер модно в Чечні. Не на Кавказі в цілому, а саме в Чечні, бо в сусідньому Дагестані мода залишилася старою. А в Чечні відчувається своєрідний... ісламський ренесанс. І якщо нинішню Чечню гості Львова назвали «найспокійнішим місцем на Кавказі», то про Дагестан говорили стриманіше, без пієтету. Звичайно, кожен з присутніх щось відкривав для себе. Скажімо, реакція Таміли Белялової була такою:

— Ніколи не сподівалася почути так багато цікавого про Чечню. Та ще й перебуваючи у Львові! Сергій і Валя — надзвичайно цікаві люди! Стільки побачили... А як уміють розповідати! Відчувалося, що вони в захваті від подорожі по Кавказу. Раніше Чечня здавалася мені якоюсь таємничою територією, а тепер враження таке, що я добре знаю цю республіку. І все це завдяки мандрівникам з Підмосков'я, завдяки цьому милому львівському готелю «Cathouse», де завжди гостюють цікаві люди.

Я ж звернув увагу на те, з якою любов'ю розповідали Сергій і Валя про релігійного діяча Чечні XIX століття Кунта-хаджі (1830-1867), який належить до одного з 356 мусульманських святих, що рятують людство по волі Всевишнього. Дехто в Чечні й досі вірить, що Кунта-хаджі до цих пір ходить по

республіці і допомагає людям у важку хвилину. Декотрі віруючі стверджують, що бачили його під час обстрілів і бомбардувань населених пунктів у першу і другу чеченську війну. І ось що цікаво: Кунта-хаджі Кішиєв проповідував ідеї, що цілком відрізняються від ідей імама Шаміля. Він повністю засуджував війну і насильство, адже 60-річна війна з Росією повністю знекровила чеченський народ, тоді загинула майже половина населення Чечні. «Царська влада вже повністю утвердилася в нашому краї, — писав молодий мусульманин, — я не вірю, що з Туреччини прийде допомога, що турецький султан бажає нашої свободи і нашого порятунку. Це неправда, бо турецький султан є таким же деспотом, як і російський цар. Вірте мені, я на власні очі бачив деспотів у арабських країнах, які прикриваються шаріатом. Подальша війна не угодна Богові...». Ісламський проповідник звертався не до роду чи тейпу, а до окремої людини. Він вважав, що порятунком людини — тільки в духовному зростанні. Для світу, де панувала колективна відповідальність і поважалася сила, ідеї Кунта-хаджі були цінною революцією. Цікаво, що царизм знищив цього дивного «миротворця» (він помер від голоду, перебуваючи в засланнях у Новгородській губернії), бо духовний чеченець для імперської Росії був значно страшнішим, ніж чеченець воюючий. Начальник Терської області Лоріс-Меліков писав у доповідній: «Це вчення служить найкращим засобом народного єднання. Потрібен тільки сприятливий момент для фанатичного пробудження народних сил...».

Могила шейха Кунта-хаджі Кішиєва не збереглася, зате чеченці свято шанують те місце, де похована його мати, — воно стало місцем масового паломництва для чеченців. Всі присутні, які слухали розповідь Сергія і Валентини, були вражені почутим. Про таку духовну, інтелектуальну Чечню ніхто з нас раніше не чув. Довга розповідь ніби об'єднала в одне ціле всіх присутніх на лекції людей. Потім було знайомство з чеченською кухнею, причому м'яса і чеченських галушок вистачило на всіх! Серед присутніх були люди різних національностей (навіть один мандрівник з Японії!), а у такій теплій атмосфері всім хочеться миру і злагоди. Цей піднесений стан важко описати словами. Кримчани особливо були в захваті, адже окрім української складової Різдвяних свят вони зовсім неочікувано ознайомилися з культурою... кавказьких республік. Думаю, що через рік або два вони знову прийдуть до Різдвяного Львова. А може, й привезуть своїх друзів, як це зробила юна кримська татарочка Таміла Белялова. Вона відкрила для себе Львів п'ять років тому і тепер вважає столицю Галичини своїм улюбленим містом.

Сергій ЛАЩЕНКО



Зустріч з кримчанами у нічному Львові



Чеченська кухня

СОЧІ — 2014

Лишається рік до XXII зимових Олімпійських ігор, які мають відбутися у лютому 2014 року в російському місті Сочі. Спортивні споруди Олімпіади збудовані в Адлерському районі цього міста. Частина з них розташована на узбережжі Чорного моря між річками Мзімта і Псоу, решта — серед гір, біля тієї ж річки Мзімти, де лежить селище Красна Поляна. На Олімпійські змагання чекають сотні мільйонів людей в усьому світі, бо це радісна подія як для учасників, так і для глядачів. До Сочі приїде багато людей з різних країн. Спортивні змагання триватимуть понад два тижні. Після завершення цього свята «молодості та спорту» гості Олімпіади матимуть нагоду в місці її проведення відзначити «круглу дату» — 150-ту річницю закінчення Кавказької війни. Які почуття вони

переживатимуть, якщо залишаться там ще на деякий час? Тим, хто збирається долучитися до чергової «радісної події», краще якнайшвидше поїхати геть. Адже закінчення війни може бути радісною подією тоді, коли народ, давши відсіч чужинцям, захистив свою Батьківщину. Але немає підстав радіти, якщо перемогу здобули загарбники, які позбавили переможений народ його споконвічних батьківських земель. Саме це сталося за 150 років до сочинської Олімпіади на місці її проведення. У березні 1864 року в межах сучасного міста Сочі російські війська знищили десятки поселень корінного народу цієї землі, «зачистивши» квітучий край від його господарів.

Протягом кількох тисяч років по обидва боки гірського хребта Західного Кавказу та на його чорномор-

ському узбережжі мешкали адиги (черкеси). Цей народ складався з різноплебних народностей, які об'єднувала мова, звичаї і культура. У XIX сторіччі Російська імперія вела загарбницьку війну на Кавказі. Ця війна, розпочата в 1817 році, тривала майже півсторіччя. Адиги Західного Кавказу найдовше чинили опір чужинцям у цій війні. Вони воювали проти загарбників до 1864 року, тоді як на Східному Кавказі Дагестан і Чечня були поневолені вже в 1859 році. Під час цієї війни війська Російської імперії чимало черкесів знищили, інших примусили покинути рідний край і податися до Туреччини, а решту загнали далеко за гори.

«Преодолевав ожесточенное сопротивление воинственных горцев, русские войска захватывали укрепления за укреплением, аул за аулом — Гойтх, Туапсе, Сочи. Последним этапом завоевания побережья было покорение местных черкесских пле-

мен в верховьях реки Мзымты. Именно здесь прошли последние бои. 21 мая 1864 года на аул Кбааде с разных сторон напали четыре отряда русских войск: Малоплабинский отряд генерал-майора П. Х. Граббе, Псхувский отряд генерал-майора П. Н. Шатилова, Даховский отряд генерал-майора В. А. Геймана и Ачипсухский отряд генерал-лейтенанта Д. И. Святополк-Мирского. Там же в присутствии главного командующего армией великого князя Михаила Николаевича прошел парад и был отслужен молебен по случаю окончания Кавказской войны. Земли аула Кбааде после этого опустели. Горцев всячески побуждали уходить, стараясь возбудить в них самостоятельное стремление к переселению. Однако главным средством воздействия оставалось чистое насилие. Я говорю об ужасах изгнания горцев как очевидец, — вспоминал российский философ и общественный деятель Лев

Александрович Тихомиров. — Когда понуждения их к выселению докатились до Новороссийска, все горы, окружающие Цемесскую долину и бухту, задымились столбами дыма от выжигаемых аулов, а ночью всюду сверкали иллюминацией пожаров. Мы и не подозревали, что наши горы были так густо заселены. Переселявшихся за море было свыше полумиллиона. Они отправлялись в Турцию по всему Черному морю, но главным пунктом выселения был Новороссийск. Из пяти-шести тысяч эмигрантов, насчитываемых официальной статистикой, через Новороссийск прошли сто тысяч. В Новороссийске горцы скапливались постоянно по 10-20 тысяч. В глаза бросалось огромное количество сирот. Таких истреблений целого народа, как на Западном Кавказе, история назовет немного, — продолжает Лев Тихомиров.

(Закінчення на 15-й стор.)

ЗИГЗАГИ УКРАЇНСЬКОЇ ДОЛІ

Історія мого народу... Яка же ти складна, карколомна і трагічна! Вороги наші найпідступніші, найжорстокіші віками нищили нашу національну еліту. А щоб ми ніколи вже не змогли відродитися, з XX століття почали викориняти цілі роди разом з дітьми...

Я народився у 1950 році в глухому сибірському селі. До найближчого міста було 200 кілометрів. Тут не було ні радіо, ні газет, ні електрики, а була лише початкова школа. Жив я з батьками на другому поверсі будинку, який належав моему діду Василю Пантеліювичу Сайчуку.

У 1907 році дід Василь переїхав із сім'єю з Полісся до Сибіру. В 1930 році, усвідомлюючи сутність більшовицької влади, він заради порятунку своєї багатодітної сім'ї (бо мав одинадцять дітей), не чекаючи розкуркулення, провів сільські збори, створив колгосп і став його головою. Здав у колгосп сім коней, чотири (з п'яти) корови, молотилку, крупорушку, олійницю. Всіх багатих середняків влада відправила разом з малими дітьми на Колиму. Мало хто з них повернувся живим. Діду ж влада залишила навіть двоповерховий будинок, хоча і наклала велику контрибуцію. Ще й умовляли залишитися головою колгоспу, коли дід, переконавшись, що хвиля небезпеки пройшла, і пояснюючи, що не може жити без коней, пішов у конюхи.

Мамин татусь, мій дід Омелян Маркевич, жив напроти діда Василя через річку Ерестпушку в маленькій однокімнатній хаті. Працював рядовим колгоспником, хоча, як і дід Василь, був людиною освіченою. Обидва діди добре розуміли, що радянська влада знищить їхні сім'ї, якщо вони не замаскуються. Тому всіх дітей (одинадцять Сайчуків і вісім Маркевичів) записали росіянами і виховували московськими патріотами. Але і цього для НКВС-КДБ було замало. Як потім з'ясувалось, нам не довіряли, і ми (внуки) були під підозрою.

Я весь час був у сумнівах відносно реального суспільного життя. Все було просякнуте дезінформацією, тож я врів, що я — росіянин. Повіряв і в комунізм. Але підсвідомо і надсвідомо був українським націоналістом. І коли в 1973 році обком комсомолу запропонував мені поїхати навчатися у вищу комсомольську школу при ЦК ВЛКСМ, я відмовився. Тоді не розумів, чому. Всі, хто мене знав, теж не розуміли. Бо диплом цієї школи — пряма дорога до вищого ешелону влади в СРСР.

Українські сім'ї — традиційно багатодітні. Не були винятком і наші, сибірські. У мене було п'ятдесят рідних та двоюрідних братів та сестер. Я був найулюбленішим і найактивнішим онуком для своїх дідів. На цьому ґрунті у мене, починаючи з першого класу, виникали конфлікти з керівниками різних рівнів. З першого місяця навчання в школі я отримав сувору догану із занесенням до особової справи. Коли через багато років я дізнався, що мій двоюрідний дядько Андрій Маркевич у сімнадцять років втік з табору смерті, з якого ніхто начебто не міг повернутися, то я прийняв його вчинок дуже близько до серця. Тоді ж, у 1957 році, на екрани вийшов художній фільм «Тихий Дон». Оскільки

про нього дорослі говорили багато цікавого, то я вирішив обов'язково той фільм подивитися. Але дітей до 15 років на перегляд цього фільму не допускали. Лише з четвертої спроби мені вдалося пересидіти небезпечний момент під лавкою, звідки і дивився усі дві серії. А наступного дня одержав у школі першу догану.

З дев'ятого класу я кинув школу і вступив до Томського комунально-будівельного технікуму. Але з другого курсу мене забрали в армію. Там потрапив у школу молодших авіаспеціалістів, що базувалася в місті Рубцовське Алтайського краю. Півроку я входив до наземної частини екіпажу заступника командира полку з польотних справ підполковника Свердловва як другий авіамеханік. Потім мене призначили заступником команданта штабу полку. З того моменту і до демобілізації обіймав сержантську посаду, але звання залишалося одне — рядовий. Служба мені давалася дуже легко. Освоїв суміжні спеціальності — військово-повітряного десантника. Набирали з полку групу з десяти чоловік, перед якою за необхідності ставилося завдання — спуститися на парашутах в задану точку і утримувати «ворога», щоб забезпечити десантування основних військ. Спочатку відібрали близько сотні людей, а потім льотну комісію і всі іспити пройшло лише десять. За все своє життя я переконався, що краші військові — це українці.

Місто Тарту, де знаходився наш полк, вважалося найбільш європейським містом СРСР. Невеличке (90 тис. мешканців), воно мало один із найстаріших в СРСР університетів, сільськогосподарську академію, академічний театр опери і балету, дев'ять музеїв і багато інших культурно-освітніх установ. Це мені дуже подобалося, і я сповна користувався послідовним навчанням заступника команданта, яке давало мені право вільно пересуватися містом у будь-яку годину.

Я багато пізнав і навчився у естонців. Мені подобалося їхня манера працювати і відпочивати. Працювали вони неквапливо, мовчки, без так званих «перекурів». Результат був якісний, промовистий.

Взагалі служба в армії вплинула на мене дуже позитивно. Там мені вперше зламали ніс, але я вистояв, і коли став «дідом», ліквідував «ділівшину». Крім українців, я дружив з чеченцями. Потім начальником гарнізону став генерал Дудаєв. Цю людину я пізнав задовго до розпаду СРСР. Можу сказати, що він — один із краших серед тих, кого я знав у житті.

В армії я вступив у комсомол. Після демобілізації повернувся в рідне село. Працював у будівельній бригаді лісорубом. Обрали секретарем комсомолу спочатку в селі, потім радгоспу, далі в райкомі комсомолу. Коли в райком з області завітав поважний «кадебіст» і в окремому кабінеті по черзі проводив бесіди зі всіма співробітниками, а мене не запросив, я був здивований і ображений, я був здивований і ображений, бо вважав КДБ, НКВС, ЦК крашими інституціями у своїй улюбленій державі, а себе вважав найдібнішим працівником комсомолу в районі. Я ще не знав, що КДБ знає про мене набагато більше, ніж я сам.

У 1975 році мене призначили завідувачем райошадкаси. Бо колишнього керівника знайшли мертвим у каналі, а п'ять співробітниць центральної каси потрапили під суд за розкрадання грошей. За півтора року під моім керівництвом райошадкаса стала однією із краших в області.

Багато разів мене ще перемишляли з одного місяця роботи на інше. Кадрів у Сибіру не вистачало. У 1981 році вийшла Постанова ЦК КПРС і Ради міністрів СРСР про зміщення органів міліції зрощими кадрами, і мене на тридцять першого року життя відправили служити опером із боротьби з розкраданням соціалістичної власності. Сім років я боровся з корупцією. Цікаво, але мені здається, що в злочинному світі того часу мене поважали більше, ніж у керівних органах СРСР. Кримінальні авторитети говорили мені, що я можу ходити по всіх колоніях один і це для мене безпечно. А моє начальство ставилося до мене погано. Проте це не завадило



А. Маркевич-Сайчук

мені за три роки пройти шлях від рядового опера райвідділу міліції до начальника відділу. Як не парадоксально, але в званні старшого лейтенанта я мав підлеглими майорів і навіть підполковника. Одночасно я входив до складу обласного загону із боротьби з тероризмом. Загін складався з найпідготовленіших оперів МВС і КДБ. І хоча я нажив своєю діяльністю недругів у райвиконкомах, райкомах, міських комах і навіть в ЦК КПРС, вже йшлося про моє направлення до Москви, в академію МВС.

У 1983 році від викладача спецпредмета вищих курсів ОБХСС СРСР я дізнався, що з усіх спецслужб, з якими йому доводилося мати справу, жодна не викликала стільки клопоту, як СБ ОУН. Для мене тоді вже було зрозуміло, що без всенародної підтримки, держави, дійову, успішну спецслужбу створити неможливо. Тоді вперше я серйозно замислився, що йду шляхом, який веде у глухий кут...

Того ж року я пішов до університету за довідкою про навчання на денному відділенні «кадебіст» і в окремому кабінеті по черзі проводив бесіди зі всіма співробітниками, а мене не запросив, я був здивований і ображений, я був здивований і ображений, бо вважав КДБ, НКВС, ЦК крашими інституціями у своїй улюбленій державі, а себе вважав найдібнішим працівником комсомолу в районі. Я ще не знав, що КДБ знає про мене набагато більше, ніж я сам.

свідчити про низький рівень моїх знань, як це було і у 1968 році, коли я навчався в технікумі. Але я таки зміг себе реабілітувати, хоча ще довго не розумів, кому я перейшов дорогу.

Після відходу у вічність обох дідів мною опанувала така за ними туга, що я перекопав усю землю на їхніх садибах у пошуку якихось речей, котрі вони тримали у своїх руках. Настриливо розшукував відомості про всіх старших рідних, звідки мої діди і бабусі приїхали до Сибіру, ким вони були. Але всі робили вигляд, що їм нічого про це не відомо.

Настав час перебудови і гласності. У 1985 році батьки, нарешті, назвали мені прижиттєві адреси моїх дідів. Ми з дружиною поїхали у відпустку в далеке Полісся. Уже в райцентрі ми дізналися від попутників, що мої предки були тут відомими людьми. Приїхали в рідне село діда Василя і дізналися від двоюрідних тіток, що вся їхня рідня загинула у таборах НКВС. Маркевичі, Барановські, Соколовські зник-

парткомісії, і нарешті в 1986 році Тюменський міськомом КПРС виключив мене з партії. Два роки ще намагалися різні добрі люди захистити мене, щоб я залишився в міліції. Та нічого з того не вийшло. Ми поїхали Томську квартиру на Гродненську.

У 1989 році я став одним із засновників Білоруського народного фронту на Гродненщині. Цього ж року лікарі виявили у моєї дружини і дочки захворювання шитовидної залози. Настійливо радили поїхати місце проживання на Крим. Так на початку 1990 року ми переїхали з Гродно до Сімферополя. У Криму виявилось, що в КДБ про мене вже знають, тому мені не вдалося влаштуватися на роботу за фахом, хоча я мав тоді два університетських дипломи. Біля моєї квартири був будинок торгівлі (вул. Дмитра Ульянова), там я і відпрацював 2,5 роки, поки в 1992 році Єльцин не заборонив КПРС. Почав займатися громадсько-політичною діяльні-

ренцію — близько двох десятків молодиків принесли із собою гасла з написом: «Сайчук, вон із Крима!». Понад два тижні на Советській площі біля пам'ятника Петру Григоренку стояв стенд з фотографіями своїх друзів Е. Леонова і моєю та поясненнями, які ми неофашисти, бандити-бандерівці. Ось такі політичні кримські реалії...

Друге зіткнення сталося на День Конституції в парку ім. Т. Шевченка у 2009 році. Мої друзі проводили урочистий мітинг. Все проходило спокійно. Раптом почулися крики. Якийсь молодий чоловік спортивного виду втік з червоно-чорним націоналістичним прапором (викрав!), його переслідувачі значно відстали, було видно, що не наздоженуть. Тоді побіг і я, щоб перехопити «прапор-носця». Це мені вдалося. Я усвідомлював: це провокація, і мені зачіпати викрадача прапора не можна, він же в цей час цілком професійно гамселів мене руками, ногами, головою. Тут із-за дерев вибігло ще двоє молодиків і теж почали нападати на мене. Один з них боляче (такий професіонал!) вдарив по нирці, другий — дrevком по голові. Але мені вдалося їх затримати до приходу підмоги.

Кров з розбитої голови заливала сорочку. Наші хлопці рвалися до нападників, але я стримував, пояснював, що це провокація і піддаватися на неї не можна. Нарешті прибули три міліціонери, беруть головного нападника в кайданки. Той випрається, матюкається, кричить: «Кого ви захищаєте!», погрожує міліції звільненням. Міліціонери відібрали у нього ніж, посадили в машину. А ми з дружиною і наляканою внучкою пішли до Центрального ринку. Обмили кров. Купили якусь футболку, а сорочку викинули...

Наступного дня у телефонній розмові з головою кримського РУХу Л. Пілунським дізнався, що міліція хоче опитати мене, бо нас підозрюють у скоєнні хуліганських дій і побитті молодих людей. Потім моя дружина розповіла, що по місцевому телебаченню показували трьох забитих хлопців — отих нападників, нібито жорстко побитих (!) бандитами-бандерівцями.

Але не це мене найбільше вразило. І навіть не те, що наступного тижня наша «Кримська світлиця» помилково в дописі про цю подію відзначила як захисника червоно-чорного прапора від шовінізму головного кримського рухівця. Саме того, який з командою київських і місцевих рейдерів через якусь півроку захопив редакцію і намагався випустити замість «Світлиці» якусь лаковану макулатуру.

Все остаточно прояснилось лише сьогодні, коли, коментуючи результати останніх виборів, на яких до Верховної Ради України вперше за 21 рік незалежності були обрані націоналісти, пан головний кримський руховець на телеканалі «Чорноморка» публічно піддав критиці виборців за те, що вони обрали до Верховної Ради України «неофашистів», «націоналістів», яких було названо нацистами.

То хіба могла ця людина ризикувати тоді своїм здоров'ям — та ще й до крові! — через якийсь там викрадений прапор отих самих націоналістів? Тож будьмо пильними, земляки-українці! І ти, «Світлице», також...

Анатолій
МАРКЕВИЧ-САЙЧУК

с. Укромне Сімферопольського району АР Крим

Нещодавно в Луганську вийшла друком книга місцевих авторів «Українка проти України». (Обсяг вражає — 500 сторінок!).

Назва заінтригувала. Яка ж така Українка проти України?

Виявляється, — Леся Українка. Ознайомлення з цим опусом справило враження, що гаспадін Дерев'янка (апелюючи до нього, маємо на увазі всіх авторів і сподвижників видання) прагнув триматися берегів науковості й, певно, тлумачить свій труд як літературознавчий. Утім, деякі ознаки не дозволяють зарахувати книгу до наукового ряду.

Це, наприклад, лексика жаргону та просторіччя, робить висновок самі: «Дело пахнет керосином» (с. 171 друкованої версії книги «Українка проти України»), «держиморда» (с. 175), «а в остальном, прекрасная маркиза» (с. 212), «кто будет каяться? Пушкин?» (с. 85) тощо.

Також абсолютний суб'єктивізм і довільність — із власними іронічними коментарями — у тлумаченні біографії Лесі Українки, в інтерпретації художніх та епістолярних текстів як Лесі Українки, так і деяких інших діячів української культури. Така «задана», тенденційна інтерпретація полягає, зокрема, у висмикнуванні рядків, висловлювань із контексту й у «потрібному» їх тлумаченні.

Літературознавча інтерпретація автора — це й прискіпівання до слів, намагання художній текст розглянути з позиції буденного мовлення і мислення, примітивної логіки. Гаспадін Дерев'янка силкується з Лесиних художніх образів конструювати логічні умовиводи, докази, що жодним чином не влистяються з контексту й у «потрібному» їх тлумаченні.

Літературознавча інтерпретація автора — це й прискіпівання до слів, намагання художній текст розглянути з позиції буденного мовлення і мислення, примітивної логіки. Гаспадін Дерев'янка силкується з Лесиних художніх образів конструювати логічні умовиводи, докази, що жодним чином не влистяються з контексту й у «потрібному» їх тлумаченні.

Проте принципи аналізу художнього тексту не надто цікавлять г. Дерев'янку. А коли він, нарешті, торкається наукового доробку ав-

торитетних і, що важливо, сучасних фахівців, і їхні принципи не збігаються з його уявленнями, г. Дерев'янка реплікує: «С филолога что возьмешь?» (сайт http://okorka.ru/n/pachalxnk_k/text_0230.shtml). Тож, можливо, г. Дерев'янка просто взявся не за свою справу? І до того ж не дуже добре розуміється на українській мові? Адже ще близько до зачину книжки визнає: «Зачастую трудно понять не только нескольких, но даже и одного украинца» (с. 176).

У першому розділі автор звинувачує Леся Українку у безбаштливості, тлумачачи деякі її рядки протокольні-документально (у традиціях «совкових» слідчих КДБ).

ТОЙ, ХТО БРЕШЕ ДО ЗІРОК

Напевно, автору не відома обширна світова традиція поетичної інтерпретації образу Христа, євангельських мотивів, традиція, що веде лік ще від античних письменників Іосифа Флавія, Тацита, Плінія Молодшого, деяких інших. Свого часу цей образ осмислювали художньо, наприклад, Дж. Мілтон у поемі «Повернутий рай», О. де Бальзак у повісті «Христос у Фландрії», на рівні художньо-філософському — це твори відомих філософів XIX-XX ст. Е. Ренана, Д. Штрауса та Ф. Мориака (роман-дослідження) з ідентичною назвою «Життя Ісуса». «Образ образів» у світовій літературі активно розробляли письменники й у новітню добу — романи «Остання спокуса» Нікоса Казандзакіса, «Агасфер» Стефана Гейма, «Цар Ісус» Роберта Грейвза, «Друге Євангеліє від Ісуса Христа» Жозе Сарамого, «Євангеліє від сина Божого» Нормана Мейлера, «99 франків» Фредерика Бегбеде тощо.

Традиція ж художньої інтерпретації образу Христа в російській літературі, в яку такий залюблений г. Дерев'янка, — одна з найпотужніших у світовій літературі. У прозі — це, приміром, «Іуда Іскаріот» Л. Андреева, «Христос» І. Тургенева, «Христос у гостях у мужиків» М. Лескова, «Майстер і Маргарита» М. Булгакова, «Доктор Живаго» Б. Пастернака, «Плаха» Ч. Айтматова; у ліриці — поеми «Христос воскрес» А. Білого, «Двадцять» О. Блока, поезії

В. Жуковського, Л. Мея, А. Фета, Ол. Толстого, А. Хомякова, І. Нікітіна, Д. Мережовського й інших.

Автору не відомо, що будь-який значний поет стояв у діалозі з Богом, і стосувався цей діалог, репрезентований художніми творами, не в запереченні Бога, а в одвічному питанні: чому поміж люди існує стільки несправедливості й зла, а Вища сила не втручається? (Таке питання осмислював, певно, і кожен із нас, не поетів). Те ж, що г. Дерев'янка сам анітрохи не поет, не має ані найменшої поетичної, тобто творчої, жилки, видається безперечним. У нього все примітивно: віруй і не замислюйся. Як у темного прихожанина XIX ст. яко-

гось «уездного города N» віддаленої губернії, що простелася «на просторах» царської Росії.

Автору не відомо, що існує такий жанр лірики, як інтимна, в якій оспівують кохання, в якій почуття поета сягають найбільших вершин експресії; тож г. Дерев'янка примудрився, крім української поетеси, зачепити ще й Гейне, вважаючи, що той помиляється, коли в одній із поезій хоче помолитися до коханої. Що це за аліогізм? — треба помолитися Богу. Висновок: Гейне — атеїст і богоборець.

Такий само діагноз ставить г. Дерев'янка і філософії Ніцше, спрямований свого часу проти застеленої офіційної моралі. Гаспадін Дерев'янка по-гітлерівськи трактує цю філософію протесту проти загального занепаду культури й людства. Самого ж Ніцше він називає «зотот безумець» (вищезказаний сайт). Ніцше, Гейне — всі знають, хто вони, які це велетні в поезії й філософії, яскраві зірки на культурному небосхилі Європи, світу. А хто такий сам г. Дерев'янка? Чи не той, хто бреше до зірок? Вони святять уночі, спокійні й вічні, а генген унизу, з вибалка — хтось бреше до них...

У другому розділі г. Дерев'янка картає за революційну налаштованість Л. Українку разом з іншими однодумцями — представниками поетичної й філософської думки XIX ст. Під вогонь критики потрапляє і славнозвісний К. Маркс. Але

ж знову-таки: автор запізнився. «Мода» на гоніння К. Маркса за всі злочинства радянщини та руїну пострадянського простору минула ще в 1990-х. Усі, хто хотів, наговорились і виговорились. А потім замислилися і замовкли, адже зрозуміли: К. Маркс — лише філософ, який вивів коліс своєю — одну з багатьох в історії філософії — теорію щодо суспільного устрою. Та г. Дерев'янка продовжує сипати архаїзмами й вивувати К. Маркса (а з ним і Л. Українку або, наприклад, Гюго) у крові чи не всіх революцій, а також тих, що можуть статись — потенційних, і внаслідок яких може пролитися кров.

Зачіпає у II-му розділі

г. Дерев'янка і часи пореволюційні, після 1917 року. Журиться за тими «верними слугами великодержавної Росії», аристократичними й неодмінно набожними, яких убивали по тюрмах більшовики, шкодує з приводу повалення монархії.

Отже, йдемо за прикладом г. Дерев'янка — прикладом логічно-практично-буквального аналізу тексту, і робимо припущення, що сам гаспадін Дерев'янка — російський монархист, прихильник застарілих монархічних форм правління, які вже ніколи не повернуться. Та й борода у нього є, як у боярина Петрового. Але нині вже XXI століття. І ніхто вже не стане ламати капелюха при наближенні «баріна», як це було за «людянних» часів царської Росії.

Однак що ж робити співцям «Боже, царя храни», тим вірнопідданим, які розкидані сьогодні по одній шостій суші? Вихід ними знайдено. Свої емоції, почуття ці люди давно вже виплескують у рольових іграх. Як незвідка бачимо нині по телебаченню, вони збираються в гурти і проводять лицарські турніри, або відновлюють історичні баталії, або іншим подібним чином спілкуються. Тож, можливо (що найбільше, либонь, припало б до душі г. Дерев'янку), знайдуться й такі, котрі, зібравшись, розсіють борода, одягають каптани, кашаніки та цілують ноги й руки уявним царям?

У ще одному розділі — «Безбож-

ний націоналізм» — Леся Українку представлено автором як націоналістку.

То й що? Якби Л. Українка була нашою сучасницею, гадаю, вона б подякувала за комплімент.

Адже загальновідомо: націоналізм — це шанування й обізнаність стосовно автохтонної культури, історії, любов до батьківщини, свого роду воду з обов'язковою повагою до інших етнічних культур. Гаспадін Дерев'янка, напевно, сплутав деякі норми в берегах лексикології, оскільки негативним проявом вважається саме нацизм, котрий передбачає не лише вшанування і розвитку, оборону власних культурних надбань, а й зазіхання, доведення вищості власної культури над культурою інших народів.

Націоналізм — це природне й позитивне явище, іманентне кожному розвиненому етносу. Націоналістами були всі видатні люди, борці різних часів і різних народів. Адже саме націоналізм — любов до рідної землі — споконвіків надихав на подвиги. Найпершими українськими націоналістами слід вважати ще великих князів Київської Русі, що будували й відстоювали українську державу.

А от г. Дерев'янка, виходячи з тексту його опусу, — звичайний собі нацист, але (увага!) — російський. Наприклад, він висловлює думку, яка часто розходить від кремлівських шовіністів та їхніх кримських ставленників: Крим має належати Росії, це «исконно русская территория».

Також, на думку г. Дерев'янка, російські письменники — найвеличніші у світі. І надалі він пише в подібному дусі, вивисуючи російську культуру над українською, намагаючись український народ показати як щось меншовартісне, якийсь пагін на ґрунті народу російської Росії.

Насамкінець автор підсумовує: «Бедная Украина» (с. 457). І з цим важко не погодитися. Справді — «бедная», якщо породжує таких борзописців.

Іван ВЕЧОРКІН,
кандидат філологічних наук,
викладач кафедр української мови та літератури Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля

КАЖУТЬ, ЦЕ ОПТИМІЗАЦІЯ...

Я широ влячний «світличанину» Миколі Москаленку за те, що він не тільки є прихильником «Кримської світлиці», але й як справжній і небайдужий кримський українець турбується також про долю кримомовних телепрограм на ДТРК «Крим», про що в минулому номері «КС» був надрукований його лист.

Микола Йосипович вірно зазначив, що декілька років тому кримських кримомовних програм в ефірі було більше, і це були не тільки ті програми, які він перерахував, — «Чарівний кужелик», «Млин», «Рідна хата» та «Земле моя рідна». Був час, коли на ДТРК «Крим» існувала навіть українська редакція, працівники якої створювали наш кримський кримомовний телевізійний продукт. Але одного разу хтось десь там у столиці, правда, не знаю, чи з подачі наших земляків, чи ні, але вирішили, що якимось воно не личить, щоб на державному телебаченні, яке в своїй основі повинно бути УКРАЇНСЬКИМ, мати ще й такий підрозділ, як українська редакція. От з того моменту все й почалося. Як кажуть, хотіли як краще... Але не вірою!

Спочатку була реформована редакція українських програм, до речі, якщо я не помиляюся, це було зроблено за часів президентства В. Ющенка. То був лише перший крок. Як тільки не стало редакції, працівники, яких розкидали по інших напрямках, звичайно, переїшли на російську. Я продов-

жував створювати кримомовні програми, і «Чарівний кужелик» був дійсно дитячою розважальною програмою. До речі, дуже часто гадати, які дивилися її вперше, не могли повірити, що в телепрограму брали участь наші кримські діти — такою вишуканою була їхня українська мова в ефірі. Тож, напевно, не випадково саме «Чарівний кужелик» у 2006 році на Міжнародному дитячому фестивалі аудіовізуальних мистецтв «Кристалеві джерела» став лауреатом у номінації «Краща розважальна телередація». А зникла вона з кримського голубого екрана саме після того, як діти, учасники цієї програми, у 2011 році на 15-му Всеукраїнському фестивалі фільмів і телерадіограм для дітей та юнацтва «Золоте курча» отримали головний приз фестивалю.

Ще згадувалася телерадіограма «Млин», у якій висвітлювались, обговорювались і дискутувались наші кримсько-українські проблеми. Ця програма зникла слідом за «Чарівним кужеликом». До слова, «Млин» теж своїми творчими здобутками підніс престиж нашої ДТРК «Крим»: у 2006 році на другому Всеукраїнському фестивалі журналістики «Людина і зброя» програма посіла перше місце в номінації «Солдати перемоги».

Миколо Йосиповичу, можете і усіх небайдужих кримсько-українських телеглядачів заспокоїти: телередації «Рідна хата» та «Земле моя рідна» поки що мають своє місце в



ефірі ДТРК «Крим». Кажу поки що, бо над нашою телерадіокомпанією, як і над іншими державними обласними, пролетіла темна хмара так названої «оптимізації». Раніше «Рідна хата» і «Земле моя рідна» виходили в ефір щотижня, а тепер лише двічі на місяць кожна. Отже, щонеділі о 18.10 по черзі будуть виходити «Рідна хата» і «Земле моя рідна», повторення — кожної середи о 10.00. Але це інформація на той момент, коли я пишу цю відповідь. А що буде далі — побачимо, або... не побачимо, якщо припинять трансляцію.

Вся справа, як кажуть, в коштах, є десь там велика «дірка» — от вони кудись і «вилітають»...

Ще раз дякую вам, шановний Миколо Йосиповичу, за ваш український неспокій! Якби більше у нас в Криму та в усій державі було таких українців, то, може, і передач українських було б більше, і «дірок» у державній казні менше...

З повагою,
Олександр ПОЛЬЧЕНКО,
редактор кримомовних програм ДТРК «Крим», лауреат премії ім. Дм. Нитченка

НАЩО НАМ ТОЙ «КРЕАТИВ»?

Прочитав у «Кримській світлиці» статтю «Чернівецька маланка. Роздуми про українську ідентичність» (1 лютого 2013 р.). Статті С. Лашенка завжди свіжі тематично, а тому добре запам'ятовуються. Так тримати! Хоча ні, плануку постійно треба піднімати щораз вище. Згадав 60-ті роки минулого століття. Ми з дружиною трохи мандрували: Білорусія, Прибалтика, Крим... А в Москві та Ленінграді Катерина Петрівна вже сама знайомилася з Большим театром, Ермітажем, Ісааківським та Казанським соборами, іншими визначними місцями. Мандрі запам'яталися мені на все життя. Домський собор (латиші по всій Ризі шукали для мене платівку з Месою Баха у виконанні Домського органа), вежа Гедиміна у столиці Литви, костел св. Анни, а головне — дружне і тепле ставлення рижан та вільнолюбів. У Білорусії, на жаль, зрідка чути милозвучну і чарівну (для мене) мову сьбрів. На 90% панувала московська. У Томашівці та Малориті (Берестейщина) чули й українську, але наші співрозмовники вмиг переходили на російську, хоч ми користувалися виключно рідною. Правда, у Литві та Латвії мусили переходити на російську, бо української там зовсім не розуміли — навіть про що йдеться. Наша російська була такою химерною — не дивина, адже ніколи в житті ми не користувалися нею — можна було з сміху померти, напевно, тому нас так добре приймали тамтешні люди. Запам'яталися тодішній Яремча і Чернівці. Миські ринки були для нас великими театральними сценами. Люди у святкових народних строях ніби ось-ось почнуть танцювати «аркан» або «коломиїку». Кептарі, тайстри, топірі, постолі. Приємно був вражений красою не так Чернівців, як буковинських сіл. Хати, як писанки, подвір'я не захарашені, тини, мов великодні кошики. На Закарпатті і Тернопіллі села багаті, а на Буковині — мальовані. Донбас, частково і Крим запам'яталися людяністю і добротото саме корінних мешканців, бо серед зібраних зі всього світу були люди і людська.

Але повернуся до маланкування. У нашому селі цибагто парубка переодягали Малан-

кою, а вродливу дівчину — Василем. Це було у сорокові роки минулого століття. Цілу ніч з 13 на 14 січня (старий Новий рік) гурт молоді водив Василя та Маланку від хати до хати: шукали Маланці жениха. Маланку хвалили і вона хвалилася, якою є гарною господинею. Хату замітала, постіль трусила, горшки мила, хату білила і чого тільки не виробляла, аж поки не виганяли її з хати. 14 січня, на Василя, по обіді, а точніше після Літургії, хлопці-підпарубки ходили з «кошем»: три царі, Ірод із чотирма центуріонами, смерть, пастушки відтворювали Різдвяне дійство... Добре, що газета повертає українців до традицій, до нашої ідентичності.

«Кримська світлиця», зокрема й Сергій Лашенко, часто торкаються питання мови. Я теж хочу торкнутися, але трохи посварити вас. Скажіть, будьте добрі, навіщо у «Чернівецькій маланці» вживаються такі слова, як креатив та алюзія? Навіщо ота сухозлітка на нашому золоті, отой секонд хенд? На жаль, це не тільки «Кримської світлиці» стосується. В одній статті «Дня» надивав аж десяток різних креативів, маргінесів, інтровертів. Були навіть такі «перли», яких не знайдеш у словнику. Навіть мій комп'ютер не терпить їх. Виправив «креатив» на «креатин», і то двічі. Але це я так, з поваги і любові — до вас і до мови.

Василь ГОДЯК
м. Соснівка Львівської області



МАЛЕНЬКІ СЕКРЕТИ ЩАСТЯ І УСПІХУ ВІД ПЕТРА СОРОКИ

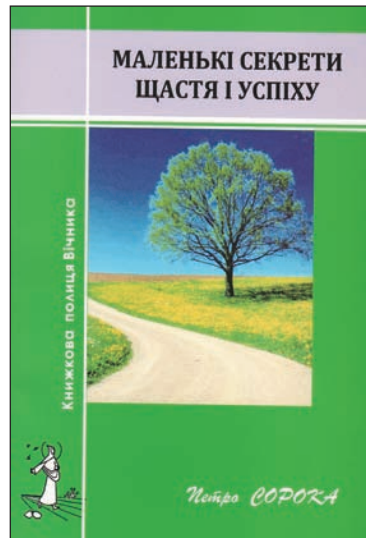
Петро Сорока — письменник, літературознавець, доцент кафедри теорії літератури і порівняльного літературознавства Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Він — автор багатьох поетичних і наукових книг, а також серії щоденників, або як їх називає автор денників, з-поміж яких найбільш відомі «Застиглий вогонь», «Перед незримим вівтарем», «Знак серця», «Дерево над водним потоком» та ін.

А нещодавно у видавництві «Карпатська вежа» (м. Мукачеве) побачила світ книжка Петра Сороки, що має назву «Маленькі секрети щастя і успіху». У передмові до своєї книжки автор пише: «Ця книжка народилася з полого багаторічного педагогічного досвіду. Це плід моїх численних лекцій та дискусій і довірливих сповідальних бесід зі студентами. Це

також мої поради молодшим друзям.

Я не скажу, що вони універсальні й беззастережно підійдуть кожному. Зовсім ні. Усі ми різні. Я пишу для тих, хто принаймні спроможний вислухати думку іншого і прагне вдосконалення. До того ж я свідомий, що чужий досвід — річ досить примарна. Але на чомусь треба набувати і досвід власний. Вчитися на чужих помилках треба і варто, хоча мудрішаєш тільки тоді, коли схибиш і обпечешся сам. Цією книгою я не ставлю собі за мету виправляти чиїсь хиби, боротися з недоліками. Це було б надто зухвало. Я хочу допомогти осягнути щастя і гармонію тому, хто цього прагне. Ця книга розкриє вам деякі секрети людського щастя.

Отже, прийміть деякі позначки на шляху до ідеалу, ненав'язливі поради досвідченої людини, яка більшу частину життя віддала роботі з молоддю».



ЩЕДРИСТЬ

Не посієш — не пожнеш. Цей закон у всесвіті діє безвідмовно. Треба сіяти щедро, тоді й жнива будуть багатими. Хто не віддає, той не отримує. Але віддавати треба не з корисливою метою, а з внутрішньої потреби, від усього серця.

«Те, що віддав, — твоє», — каже народна мудрість.

Мудреці уточнюють: те, що ми віддаємо, — наше. А що не хочемо віддавати, це нам не належить, а ми — йому. Не ми — його власники, а воно — наш володар.

ЗАМИЛУВАННЯ ВРОДОЮ

Як добре, коли людина красива. Як чоловік, спроможний оцінити жіночу вроду, я кажу: добре, коли дівчина вродлива. Краса — це один з найбільших скарбів, яким Господь може обдарувати людину. Прожити з вродливою (зовнішньою і внутрішньою) людиною, постійно перебувати у сяйві її краси — велике благо.

Іноді мені здається, що немає нічого вищого за жіночу вроду. Я кажу собі: так, я люблю чудові краєвиди, милуюся далекими небосхилами, мене хвилюють гори, піднімаючи в душі хвилю захоплення, світ зінакшується мені в лісі і степу, але я не знаю нічого кращого за довершену красу людського обличчя і тіла. І це без найменшої домішки хоті.

ОСВІДЧЕННЯ У КОХАННІ

Як чудово і високо звучить фраза: «Я кохаю тебе». Вічна фраза, сповнена музики і таємничої сили. Нічого до неї ні додати, ні відняти. І помиляється той, хто намагається підсилити її і долучити ще одне чи кілька слів, наприклад: «Я тебе дуже-дуже кохаю, любя».

Довіряйте менше людині, яка розсипає епітети і красиві слова.

ТЕСТ НА ЩИРИСТЬ

Ви отримали любовну записку, лист чи есемеску.

Як перевірити, чи людина, яка написала її, справді любить чи тільки імітує любов?

Виявляється, є давній і перевірений спосіб: треба полічити усі літери «л» і «р». Якщо переважає «л» — любить, якщо «р» — лукавить. Звісно, за умови, що автором листа цей тест невідомий.

Ця таємниця була відома багатьом великим поетам, або ж вони володіли нею інтуїтивно і менше вживали у своїх віршах грубе «р» (часто його називають ще вульгарним), а більше ніжне і лагідне «л». Пригадуєте алітерації на «л» у великих ліриків Єсеніна, Сосюри, Тичини, Мюссе? У Валерія Брюсова є ліричний вірш, присвячений коханій жінці, у якому немає жодної літери «р».

ПОГАНІ ОЧІ

Є люди, які мають темний недобрый погляд, од якого інша людина спроможна навіть утратити свідомість. Це називається «вроки». Найбільш беззахисні перед ними — діти.

Є люди, яким добре тоді, коли іншим кепсько.

Є такі, що спроможні приносити іншим тільки біду.

Все це правда. І тому треба вміти захищатися від поганих очей, «по-

робів» і «темної магії».

Найбільш захисна сила — молитва. Коли вам погано — молисься, запаливши стрітенську свічку. Але цього іноді виявляється мало. Варто звернутися до священика, щоб прочитав над вами Євангеліє. Варто здійснити прощу до святих місць, у монастир, де знаходяться чудотворні ікони. Кожній людині варто щоранку помити обличчя свяченою водою.

Одвіку люди захищалися від «поборів», зливаючи віск. Чи гріх це? Ні! У мене є знайомий священик, який робить це, читаючи охоронну молитву.

ЛЮБОВ І РЕВНОЩІ

Чи сумісні любов і ревності? Чи справді той, хто любить, неодмінно ревнує?

Ні! Любов — це передусім повна довіра.

На жаль, уникнути ревності в юному віці, коли немає достатнього життєвого досвіду, важко. Але боротися з ревностями треба і перемогти їх необхідно.

МУЗИКА

З усіх видів мистецтва — музика найбільш поширена і популярна. Вплив музики на формування людської особистості важко переоцінити. І цей вплив може бути благодатним і цілющим або негативним і убивчим. Відомо, що виховання музикою здійснюється на рівні підсвідомості. Найнебезпечніша — рок-музика, оскільки вона розтлінює людину, спонукає до вживання наркотиків, штовхає у прірву сатанізму. Психологи довели, що рок-музика впливає на молодь значно згубніше, ніж порнографія, частіше призводить до психічних захворювань — депресії, неврозів, різних фобій. Дослідження свідчать, що із 700 найпопулярніших пісень із репертуарів рок-музикантів: 50% — про насилля і вбивство, 35% — про сатанізм, 7% — про самогубство. Висновки зробіть самі.

КОХАННЯ ВИМАГАЄ УТАЄМНИЧЕННЯ

Не виставляй напоказ свого щастя і любові. Виставляють тільки несправжнє, фальшиве, удаване, щоб похизуватися, викликати в людей заздрість. Але всяка заздрість може повернутися бідою, відповіді руйнівним енергетичним ударом.

Не цілуйся прилюдно, бо цим обкрадаєш своє щастя, свою любов, якщо вона справді справжня. А якщо несправжня, тим більше цілуватися на людях не варто. Це завжди викликає недобрі відчуття і сприяє нагромадженню негативної енергетики. Навіщо її провокувати?

Поцілунки, пестощі, ласки — розкішний подарунок долі, але вони вимагають втаємничення. Це щастя двох, і його бездумно роздавати, дробити, ущерблювати не можна. Якщо не дотримуватися цієї умови, цього табу, то можна дуже швидко накласти лихо.

ПРО БАГАТСТВО МОВИ

Ми думаємо словами. Тому без багатства мови нема багатства думки. Якщо ви хочете бути духовно багаті людиною, жити красивим і повнокровним життям, працюйте над вдосконаленням своєї мови,

збагачайте її ненастанно. Один з найдієвіших засобів збагатити свою лексику — багато читати. Коли зустрічаєш невідоме слово, його варто запам'ятати. Для філолога і майбутнього науковця дуже важливо завести нотатник і записувати в ньому нові слова і синоніми. Зізнаюся, що такий записник я веду багато років і для прикладу скажу, що до слова «ходити» у мене зібрано понад 70 синонімів, а до слова «говорити» — п'ятдесят.

ДОБРЕ І ЛИХЕ

Вчені провели дослідження і з'ясували, що добра новина або щось позитивне про кожного з нас передається до п'яти-шести осіб, не більше, а погані чутки, обмови, наклепи можуть доходити до десятків і навіть сотень людей.

ТВОРИТЬ

Будьте творчими людьми. Твори! У якій сфері — не має значення. Головне, не бути сірою мишкою і не прожити життя так, як прожив його «премудрий» пічкур із казки Салтикова-Щедріна. Пригадуєте?

«Творець підтримує тих, хто творить» (Андрій Ворон).

І ще. Людина, яка не цікавиться бодай якимось видом мистецтва, — завжди убога духом і живе нудним, безбарвним і найчастіше нікчемним життям. Відкрийте для себе світ мистецтва! Хай це буде музика, живопис, скульптура, вишивка чи література. І ви побачите, як ваше життя набере особливого і вагомого змісту.

ПОТИСК РУКИ

Про людину говорять все: її зовнішність, манера розмовляти, сміх, жести і т. д. У чоловіка, для мене, найкрасномовнішим є потиск руки. Якщо він подає її в'яло, недбало і ця рука ніби пластилінова, то від такої людини варто триматися на відстані, бути з нею обережною. Як і від того, хто, ручкаючись, одводять очі кудись в сторону або ховає їх.

Якщо потиск міцний і при цьому людина дивиться тобі прямо у вічі, то можеш бути певним, що вона — совісна і чесна, а також мужня.

Розумне серце проявляється у всьому.

ДОБРОТА

Живіть ради добра, примножуйте добро, будьте добротворчою людиною і любіть світ. Відповідайте добром на добро і добром на зло.

Добро спроможне перевернути гори, зробити найбільше диво.

У моему житті був такий випадок. Одна літня жінка, така собі сільська Баба-Яга, завжди недобррозичливо і вороже ставилася до мене. Усе її драгувало в мені і виводило з себе — хода, розмова, вчинки, вона важко переживала мої маленькі успіхи. Коли на мене падали злі удари долі й випробування, я це завжди пов'язував з нею і, мабуть, не помилявся. Потім я зник з її поля зору і з'явився тільки через кілька років. Доля звела нас на одній толоці, після якої всі ми разом гостилися і веселилися. Її обличчя було повне іронії і сарказму, та я не звертав уваги. Сталося так, що я опинився поруч з нею і ми почали розмовляти. Власне, говорив я, а вона кліпала очима. Потім за якимось несподіваним внутрішнім поривом я прихилився до неї і... поцілував. О, як вона сахнулася! Як налякалася!

Яка буря суперечливих почуттів пробігла її обличчям! І тоді, й тепер маю певність, що тим поцілунком вирвав у неї жало, убезпечив себе від її ненависті, й вона більше не здатна шкодити мені.

ЩО КОНКРЕТНО ПРОСИТИ У БОГА

Святі сподвижники стверджують, що коли ми просимо земне (тобто якісь матеріальні речі), то цим принижуємо і себе, і Творця. Треба зосереджуватися на духовних речах. «Просіть милості», — навчає інший старець.

Коли ви приходите до лікаря, то розкажете йому про свої болі, проблеми, скаржитесь на фізичну муку. Якщо ви цього не зробите, лікар не знатиме, як допомогти вам. Так само треба чинити і перед Господом. Розкажіть Йому, що і як болить. І Він неодмінно допоможе, якщо ви поставитеся до Нього з цілковитою довірою.

МОВНЕ БАГАТСТВО

Як ви думаєте, скільки тисяч слів в українській мові?

Коли я ставлю це запитання студентській аудиторії, яка налічує, скажімо, півтори сотні молодих людей, то лунає стільки ж відповідей. Називають різні цифри, і мало хто знає, що кількість слів у будь-якій мові невичерпна, незліченна, безконечна. Ніхто ніколи не полічив їх і не полічить. Це мовний всесвіт. І тому вивчити мову до кінця неможливо.

Отже, запам'ятай ще одну пораду: книжку варто читати з олівцем у руці. Так читали всі великі люди, про що свідчать позначки на берегах їхніх книг. Щоб пересвідчитися в цьому, зазирніть бодай у книгозбірню Івана Франка.

Зрілий читач розкошує в стилі й багатстві мови. Ось зізнання Беренсона: «Я рідко читаю щось, якщо річ не справила на мене враження багатством і різноманітністю слівника».

ПРО ДОБРИЙ СМАК

Двоє людей читають, скажімо, незаперечний літературний шедевр, якому сотні років.

Але одному подобається, а іншому — ні.

Скільки разів я чув зі студентських уст: «Я намагалася читати цього Моряка чи Фолкнера, і не можу. Ну, не йде він мені, не подобається, і я нічого не можу вдіяти з собою».

Можна подумати, що тут ідеться про різні смаки.

Але ж ні! Уся річ в тому, що добрий смак треба виробляти. У всьому. Ви хочете красиво і вишукано одягатися, ви хочете не відстати від моди, то повинні мати певні знання у цій сфері, чимось цікавитися, багато що переглянути і перечитати. І так у всьому.

Так і з художньою літературою. Якщо ви хочете отримувати насолоду від книги, яку визнано хрестоматійною, виробляйте добрий смак.

Як його виробити? Тільки читанням. Наполегливим, постійним, шоденним. Роздумами над прочитаним.

Не треба читати надто багато. Краще менше, та уважніше і вдумливіше. Скажу про себе. Як людина, яка прочитала більше десяти тисяч книг, я сьогодні раджу: читайте менше, читайте вибірково, читайте те, на що відгукуються ваш розум і серце. Але читайте!

При цьому пам'ятайте: книги є світлі і темні. Запустити в душу темну книгу — все одно, що запустити вірус. Настане час і він розірве вас, а може, й знищить. Тому будьте обачні у виборі, охайні у слові, тягніться до книжки світлої, мудрої і доброї.

Уникайте обезлюднюючої, містичної і темної лектури.

Вчені підрахували: щоб прочитати весь золотий фонд світової літератури, потрібно більше двохсот років. Отже, моря не вип'єш.

Пийте те, що смакує, що корисне для душі, що може збагатити вас і, звісно, розрадити, принести естетичну насолоду. Навіщо читати те, що наганяє нудьгу?

Полюбивши книгу, ви отримаєте надійного друга на все життя.

Звісно, ви повинні шукати саме ті книги, які підходять вам. На світі — мільярди людей і немає двох однакових. Так само рідко збігаються смаки. Формуйте свій смак, слухаючи душу, розум і серце.

НАЙБІЛЬША ПРОБЛЕМА ЛЮДИНИ

Це боротьба з тим зловісним і темним, що є в ній, бо це боротьба з самим собою.

Думка зринає невідомо як і не зрозуміло звідки з'являється, здається, її навіть хтось. Принаймні так у людей мислячих, схильних до роздумів.

Я вже писав: щоб звільнитися од гріха, треба відчутти огиду до нього. Але відчуття огиди до гріха не тільки від людини залежить, це дається як осяяння.

І все ж цього треба бажати, про це треба думати.

Втім, ми маємо совість і вона ніколи не дозволить нам заснути.

Вчіться слухати свою совість.

РУЙНІВНА СИЛА ЛАЙКИ

Сьогодні лаються і вживають на письмі нецензурну лексику майже усі. Тільки невеликий відсоток справжніх інтелігентів і високоморальних людей охайні у слові. А той, хто неконтрольований і брудний у словах, чи ж може бути зразковим у всьому іншому?

Нинішні підлітки не зіплять двох-трьох речень без нецензурщини і слів-паразитів, у студентів лайка давно стала нормою, навіть у старших віком селян, що не слово, то мат-перемат (вони так бездумно і смачно лаються, ніби ковтають печену картоплю).

Але ж за кожне слово, що вимовляє людина, доведеться відповідати, застерігає Євангеліє. І ше: не те, що входить у людину, оскверняє її, а те, що виходить. Бо слово прозраджує стан серця.

Нині проблема — знайти книжку без лайки. Про що це свідчить? Звідки у нас ця потворна і вбивча практика? Ось фраза С. Булгакова, яка багато що прояснює: «Більшовизм народився з матючка». Сатаніські переконання виходять з людей тоді, коли вони перестають матюкатися.

НЕПРОМИНАЛЬНІ ЦІННОСТІ

У світі багато високих непроминальних цінностей, які ми повинні примножувати, якщо хочемо стати досконалішими і кращими. З них я вибрав для себе чотири найголовніші, аби послуговатися ними, служити їм, примножувати у світі (можливо, ви виберете інші, або поставите їх в іншій послідовності): це — ЛЮБОВ, ПРАВДА, ДОБРОТА і МИЛОСЕРДЯ.



В ОЧІКУВАННІ СЕМИ ФУТІВ ПІД КІЛЕМ

На флоті День корабля — особливе свято. Корвет «Луцьк» був одним із перших кораблів ВМС України і побудований на заводі «Ленінська кузня» в м. Києві 19 років тому. 12 лютого 1994 р. на ньому вперше було піднято прапор ВМС України.

Багатоцільовий корабель прибережної дії до недавнього часу був одним з найбільш використовуваних кораблів флоту і неодноразово брав участь у національних і міжнародних навчаннях: «Сі Бриз», «Кооператив партнер», «Фарватер миру», «Чорноморське партнерство»; побував з дружніми візитами в Болгарії, Румунії і Туреччині; брав участь в антитерористичній операції НАТО «Активні зусилля» в Середземному морі, неодноразово виконував завдання бойової служби, пройшов десятки тисяч морських миль.

Нині корвет перебуває на капітальному ремонті.

Зранку з підняттям прапора через усю палубу — від носа до корми — майорять прапори розцвічування.

Командира корвета «Луцьк» капітана 3 рангу Максима Ємельяненка та екіпаж ві-

тають командир 1-ї бригади надводних кораблів ВМС України Олексій Доскато, начальник центру морських операцій Андрій Тарасов, колишній комбриг контр-адмірал Віктор Носенко, командири кораблів бригади, шефи з Волині на чолі з начальником управління Луцької міської ради Ігорем Давидовим.

Колишній командир корвета «Луцьк» капітан 3 рангу Сергій Крилов, який з 2007 року на ньому служив, а з вересня 2009 р. до серпня 2012 р. командував, розповів про те, що за останній час проведено відновлювально-ремонтні роботи, пройдено два докування, відновлено гідроакустичні станції, зенітно-ракетний комплекс, систему управління мінно-торпедним озброєнням, реактивно-бомбові установки, газотурбінну установку, допоміжні механізми бойової частини. Наприкінці 2011 р. корвет пройшов ходові випробування і попереду — друга фаза відновлювальних робіт та модернізації.

Командир 1-ї бригади надводних кораблів ВМС України Олексій Доскато повідомив, що в пропозиціях щодо відновлення технічної готовності флоту корвет «Луцьк» є пріоритетним і цього року

очікується встановлення озброєння та технічних засобів українського виробництва.

Заступник командира корабля з виховної роботи Аркадій Степаненко, який служив з 1996 до 2001 року, пригадав перші роки гуртування екіпажу, як моряки старались бути кращими на флоті у військовій та технічній боєготовності.

Свято разом із військовими моряками розділяють і цивільні люди: міськрада столиці Волині з 1994-го тримає шефство над корветом «Луцьк», підтримуючи його особовий склад як морально, так і матеріально, адже моряки гідно представляють назву міста за кордонами країни.

Директор комунального закладу Луцька «Гімназія № 4 ім. Модеста Левицького» Олександр Мишковець розповів, що вони мають хороші стосунки з військовими моряками. Адже говорити про патріотичне виховання можна лише разом з практичним сприйняттям його дітьми. Колишній командир Сергій Крилов буває на урочистостях у гімназії, а освітяни вже кілька років присутні на дні народження корвета та під час святкування Дня ВМС України і сподіваються на продовження цих традицій.



Одним із результатів такої діяльності є той факт, що випускник гімназії Станіслав Мазурок служить на корветі старшиною 2-ї статті.

Патріотичну роботу також проводить і директор ЗОШ № 25 м. Луцька Віктор Цейко, який був у складі делегації.

Голова Кримського республіканського осередку Міжнародного громадського об'єднання «Волинське братство» Іван Фролов розповів, що шефські зв'язки з екіпажем корвета «Луцьк» тривають вже три роки. Він є випускником Чорноморського військово-морського училища ім. П. С. Нахімова, і тому українські військові моряки є близькими по духу. Протягом цього часу земляки часто спілкуються з офіцера-

ми «Луцька» з різних питань, зустрічаються 3-4 рази на рік під час свят чи робочих засідань і мають теплі стосунки.

Останнього разу форштевень «Луцька» розрізав морську хвилю під час практичної фази навчання «Морський вузол — 2008». Тоді корабель успішно виконав низку бойових вправ, що були передбачені планом навчання. Нині екіпаж військових моряків сподівається на те, що через півроку завершиться ремонт та модернізація і корвет повноцінно виконуватиме бойові завдання з оборони рідної країни.

Микола ВЛАДЗІМІРСЬКИЙ

На фото вгорі (зліва направо): голова КРО МГО «Волинське братство» Іван Фролов, начальник управління Луцької міської ради Ігор Давидов, директор Луцької ЗОШ № 25 Віктор Цейко, командир корабля Максим Ємельяненко, директор Луцької школи-гімназії № 4 Олександр Мишковець

ДО УВАГИ ВОЛИНЯН ТА ВИХІДЦІВ З ВОЛИНІ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ У КРИМУ!

З весни 2010 року в Криму діє КРИМСЬКИЙ РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ ОСЕРЕДОК МІЖНАРОДНОГО ГРОМАДСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ «ВОЛИНСЬКЕ БРАТСТВО».

Головна мета діяльності осередку — об'єднати вихідців з Волині та їхніх нащадків, які нині проживають в Криму, для задоволення та захисту їхніх законних соціальних, економічних, творчих, національно-культурних та інших спільних інтересів, сприяння розбудові незалежної Української держави, духовному відродженню волинського краю, його культурної спадщини та вікових традицій народів, що проживають на Волині.

Основними завданнями осередку є:

- об'єднання зусиль вихідців з Волині для задоволення та захисту їхніх інтересів та сприяння розбудові України;

- сприяння реалізації інтелектуального та творчого потенціалу своїх членів;

- сприяння процесу духовного та культурного відродження України шляхом безпосередньої участі у відбудові, реставрації та захисті пам'яток історії та культури;

- сприяння зміцненню авторитету України на міжнародній арені шляхом поширення інформації та пропаганди історичної, культурної спадщини, сучасних досягнень Української держави і, зокрема, її славної частини — Волині;

- сприяння зміцненню соціальних, економічних, культурних, освітніх контактів між регіонами нашої держави та іншими державами.

Пані та панове, земляки! Всі, хто серцем не байдужий до Волині, приєднуйтеся до нас! Тільки духовно поєднавшись, ми станемо міцнішими, духовно багатшими на славу України!

Іван Федорович ФРОЛОВ,
голова Ради Кримського республіканського осередку Міжнародного громадського об'єднання «ВОЛИНСЬКЕ БРАТСТВО»

Конт. тел.: 050-869-37-61;
097-370-23-77



З хорошим, корисним подарунком завітав нещодавно до НВК «Школа-гімназія № 25» у Сімферополі голова Кримської республіканської організації Всеукраїнського об'єднання ветеранів Анатолій Іванов — наочно-навчальним посібником «Гетьмани і полководці України», виданим за сприяння голови ВОВ Володимира Гуменюка. До комплексу входять 16 плакатів, на яких біля портретів визначних історичних діячів України розміщена стисла довідка про кожного з них, а також ілюстрації, що образно й лаконічно передають дух минувшини. З вдячністю прийняли дарунок директор школи-гімназії Раїса Іванівна Маслюк, завуч Лілія Таїрівна Еннанова та вчитель історії Інна Вікторівна Несветайлова. Відразу ж на уроці історії для старшокласників було влаштовано своєрідний екзамен — хто за портретами впізнає зображених на них історичних персонажів. До слова, вихованці Інни Вікторівни гуртом впоралися з цим завданням цілком пристойно, а далі тепер — буде тільки краще!



Користуючись нагодою, пропонуємо учасникам нашого «Світличного» конкурсу, де розігрується, нагадаємо, ноутбук, наступне турнірне запитання: хто зображений на цьому плакаті? (5 балів за правильну відповідь!)

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

22
 Народилися:
 1806 р. — Лев Боровиковський, український поет-романтик, байкар, автор балад, пісень, дум.
 1880 р. — Осип Турянський, український письменник і літературний критик.
 Померли:
 1942 р. — Олена Теліга, відома поетеса, літературний критик, діяч української культури.
 1960 р. — Іван Патержинський, український співак (бас), народний артист СРСР.
23
 День захисника Вітчизни.
 23 лютого 1999 року Президент України Леонід Кучма видав Указ «Про День захисника Вітчизни», в якому зазначено: «Враховуючи численні звернення громадських організацій, ветеранів війни, та з метою сприяння патріотичному вихованню молоді постановляю встановити в Україні свято — День захисника Вітчизни, яке відзначати щорічно 23 лютого».
 1993 р. — Україна заявила про невизнання Росії єдиною правонаступницею СРСР.



Л. Українка

Народилися:
 1850 р. — Володимир Барвінський, український письменник, публіцист, видавець, громадсько-культурний діяч, юрист.
 1871 р. — Лариса Косач-Квітка (Леся Українка), українська поетеса, письменниця, перекладач, культурний діяч. Писала у найрізноманітніших жанрах: поезії, ліриці, епосі, драмі, прозі, публіцистиці. Також працювала в ділянці фольклористики (220 народних мелодій записано з її голосу) і брала активну участь в українському національному русі.
 Відома завдяки своїм збіркам поезій «На крилах пісень» (1893), «Думи і мрії» (1899), «Відгук» (1902), поем «Давня казка» (1893), «Одно слово» (1903), драм «Боярня» (1913), «Кассандра» (1903-1907), «В катакомбах» (1905), «Лісова пісня» (1911) та ін.
 1887 р. — Лесь Курбас, український актор, режисер, реформатор українського театру.
 1905 р. — Павло Вірський, український хореограф, балетмейстер, організатор Національного ансамблю танцю України.
 Помер:
 2010 р. — Ярослав Дашкевич, український історик, археограф.
26
 Народився:
 1933 р. — Любомир Гузар, Митрополит УГКЦ, кардинал.



Л. Гузар

27
 1918 р. — початок походу Січових Стрільців проти більшовицьких військ, що напали на Україну.
 1939 р. — створено Спілку композиторів України.
 1942 р. — масові розстріли в Бабиному Яру німецькими окупантами членів українського націоналістичного підпілля.
 Помер:
 1664 р. — Іван Богун, український козацький полковник, розстріляний поляками під Новгород-Сіверським.
28
 Народилися:
 1887 р. — Сергій Борткевич, український композитор, піаніст та педагог у вигнанні.
 1889 р. — Павло Шандрук, головнокомандувач Української національної армії.
 1938 р. — Стефан Турчак, український диригент. Народний артист СРСР (1977), заслужений діяч мистецтв, Герой Соціалістичної Праці. Лауреат Шевченківської премії.
 З 1994 р. в Києві кожні 4 роки проводиться національний конкурс диригентів ім. Стефана Турчака. З 2006 року конкурс проводиться як Міжнародний.
 Помер:
 2006 р. — Олександр Шалімов, український хірург, один із засновників української хірургічної школи.

Доброго дня! Мене звать Діліна Мікітчук. Я навчаюся в 11 класі Новогригорівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Нижньогірського району АР Крим. Нещодавно мені потрапила до рук «Кримська світлиця», я її уважно перечитала. Повністю погоджуюся зі словами письменника Миколи Василенка, що ваша газета цікава, по вінця наповнена духом нашої національної культури. Я ж хочу розповісти про символ, який на сьогодні, на жаль, незаслужено забутий. Це — українська хустка.



«НА СПОМИН ВИШИТІ ХУСТКИ...»

*дитинне,
 Коли зі схову вносила хустину
 І ладіно тулила до чола.*
 Пробіжить час непомітно, нас всіх розкидає життя по світах. І мені дуже хочеться, щоб хлопці, повертаючись із армії чи їдучи просто в гості, везли своїм мамам, коханим, молодим дружинам у дарунок хустки.
 Хустка — життя... Вона — пам'ять роду, його святиня. Хустка супроводжувала жінку від народження до смерті, тобто від народження до зеленого віночка.
 Отже, хустка — це оберег жінки, бо оберігає її від усього злого, лиха, хвороби.
 Я поцікавилася у двох співачок вокальної групи «Зорецвіт» Тетяни Сергіївни та Ніни Іванівни, що вони знають про обрядове значення української хустки та яка її роль у сучасному житті.
 — Мені дуже сподобалися пісні, які ви виконували на концерті. А ще мене зачарували хустки, які були вашою

окрасою. Яке розмаїття барв і візерунків! Це ж чарівний неповторний витвір мистецтва! Тетяно Сергіївно, назвіть, будь ласка, відомі вам випадки використання хустки.

— Коли я була дитиною, мені завжди наказувала мама, що не можна заходити до церкви без хустки ні заміжній жінці, ні дівчинці. Я ніколи не забуваю її пораду та навчаю цьому свою дочку і внучку.

коханої, дружини, матері була для бійців на фронті, там, на передовій, часточкою їхнього мирного життя, за повернення якого вони боролись до останнього подиху.

— Я чула, що ви знаєте багато віршів про хустку. Може, прочитаете хоча б один?
 — Так, із задоволенням!

ХУСТИНА

*Ще й зараз мама на хустину
 Не може глянути без сліз,*

Заміжній жінці виходити без хустки між людей вважається непристойним, хоча сучасні люди на ці звичаї мало звертають уваги. А ще пригадую, коли мого брата Сергія забирали до армії, то моя матуся дала йому білу хустину, щоб здоровим повернувся.

— Ніно Іванівно, а що пов'язане з хусткою ви пригадаєте?

— Я дуже добре пам'ятаю той день, коли моя сестра зі своєю родиною переїздила до Києва. Тоді мати зав'язала у білу хустину хліб і віддала їм, щоб вони ніколи не забували батьківського порога.

— Про хустки склали пісні в різних країнах. А яка улюблена пісня вашого колективу?

— Я думаю, що «Синий платочок», їй вже виповнилося 70 років. Написана 1942 року, вона так швидко поширилася і в тилу, і на фронті, що не було, мабуть, жодної людини, яка б не знала й не співала цієї пісні. Хустка від

*Бо тато на війні загинув,
 Товариш хусточку привіз.
 Колись і неняка вишивала,
 Як батька проводжала в бій.
 Я теж хустину дарувала —
 Служить ішов товариш мій.
 І той, хто каже:*

«Вийшли з моди

*На спомин вишиті хустки»,
 Не зна, що звичай це —
 народний,
 Який прийшов через віки.*

*І це в майбутньому базато
 Тим, кого в армію призвуть,
 Дівчата будуть дарувати
 Хустину, щоб не смів забути
 Стежину ту, що через поле
 У рідний дім його веде.*

*А це — щоб не забув ніколи
 І вірний був отій, що жде.*

Я закликаю сучасну молодь ніколи не забувати, зберігати й передавати від покоління до покоління українські звичаї, обряди, обереги — й хустину в тому числі.

Аліна МІКІТЧУК,
 учениця Новогригорівської загальноосвітньої школи Нижньогірського району в Криму

9 травня 2012 року я ходила на концерт, присвячений Дню Перемоги. Програма була дуже цікавою, але найбільше мені сподобався виступ вокальної групи «Зорецвіт» та пісні, які вони виконували. Привернули мою увагу хустки, в яких виступали співачки.
 Для сучасної молоді, хоч як це прикро визнавати, вишита хустина все частіше стає лише шматочком полотна в музейній експозиції. Але як багато спогадів вона навіює стареньким срібнокошим бабусям і матусям сучасних діточок!
 Через завісу років до них повертається їхня молодість і те незрівнянне, не погашене часом дівоче почуття, бажання подарувати своєму обранцю увесь навколишній світ, всі свої внутрішні почуття, передані голкою на невеличкій хустині, яку вони і донині дбайливо зберігають у старій різьбленій або сучасній платяній шафі.

Хустка — символ прихильності, любові, переходу в інший соціальний стан, вірності в коханні, прощання, скорботи, квітучої душі українки.

Колись в Україні хустки вишивалися сріблом, золотом, шовком. Веселкові, мережені, вони символізували квітучу душу, високі естетичні смаки українських жінок.

Протягом століть хустка була в Україні найдорожчим подарунком. Водночас хустина символізувала найдорожче: рідну домівку, матір.
*Вона її на люди берегла.
 І щось в очах світилося*



«ХУСТКА ПІДКАЗУВАЛА ЖІНКАМ, ЧИ ЖИВИЙ ЧОЛОВІК НА ВІЙНІ»

Виставка «Хустка як оберег української родини» відкрилася у київському центрі «Родинний дім». Представлені хустки з колекції відомої журналістки Людмили Грабовенко. Всього у її колекції знаходиться понад 200 українських хусток з різних регіонів. Однак на виставці також є експонати, принесені родичами, друзями та знайомими пані Грабовенко.

Вона згадує, що надихнула її до збору колекції хусток історія її бабусі.
 «Дідусь перед тим, як іти на війну, подарував моїй бабусі

Марії хустку, — розповіла вона. — Та хустка для неї була найдорожча, тому що це був останній подарунок, який їй зробив чоловік, — з війни дідусь не повернувся. Бабуся сама піднімала чотири дітей. Мій батько був найстаршим, потім також пішов на фронт. Та хустка була маленька, рябенька у дрібну клітинку, з китицями. Я пам'ятаю, що бабуся постійно була в цій хустці. Вона її фактично не знімала. Ніяк не могла я зрозуміти, чого ж це бабуся в одній і тій самій хустці ходить, а потім мені

розповіли, що таке для родини і для жінки хустка. Це її оберег і сокровенне. Бабуся попросила, щоб ту хустку поклали у труну, коли помре. Так і зробили — вона забрала її з собою».

Свою колекцію Людмила Іванівна поповнювала не лише сама — багато хусток їй передали люди з інших регіонів. Так, зокрема, сталося з найдавнішим експонатом колекції — хусткою 1936 року. Її передала Світлана Винограденко, хустка походить з Харківщини, належала родині Романових.

«Мабуть, вони почули історію моєї бабусі. Розповіли свою родинну історію — раділись пішов на війну і офіційно «пропав безвісти». Коли прабабуся брала цю хустку, то завжди говорила: «Чоловік живий, я відчуваю тепло. Не вірю, що він помер». І він

повернувся-таки живим. Ця хустка найпростіша — із сатину, але була в родині оберегом», — говорить Людмила Грабовенко.

Власниця колекції показала дві свої улюблені хустки з колекції, вони належали її мамі та бабусі. Кожна хустка має свою історію. Є тут також хустка, освячена в жіночому монастирі «на добро», а також хусточка, в якій діти носили родичам калачі на Різдво.

Директор «Родинного дому» Галина Козлова зазначила, що виставка хусток у них проходить вперше, хоча подібні заходи проводять часто.

«Мене вражає, як регіонально відрізняються малюнок і колір на хустках. Квіти і підбір кольорів на Західній Україні інший, ніж, скажімо, у Центрі. Побачивши хустку і доторкнувшись до неї, можна приблизно сказати, скільки їй років і з якого вона регіону. Старі хустки — з натуральних тканин, а новіші — часом цілком синтетичні», — поділилася враженнями від виставки голова Федерації жінок за мир в усьому світі Тетяна Коцеба.



УВАГА: КОНКУРС!



«Джерельце» оголошує конкурс на кращий фантастичний (але щоб було схоже на правду!) твір про те, якою наша Батьківщина (місто, село, вся держава) буде через 20 років. Поки що головний приз — оця ялинка (на фото), яка вся зроблена із цукерок (це поки дядьки-спонсори «стягнуться» на ще один велосипед!). Надсилайте на адресу редакції ваші вірші, статті, новели (бажано не більше двох стандартних друкованих аркушів) звичайною або електронною поштою, докладіть до них свої фото та вкажіть контактні телефони. Конкурсні роботи прийматимуться до 1 березня, кращі з них будуть опубліковані. Успіхів вам!

До уваги учнів 5-11 класів м. Сімферополя! Запрошуємо всіх шанувальників творчості Великого Кобзаря взяти участь у конкурсі

«ТАРАС ШЕВЧЕНКО І СУЧАСНІСТЬ»

Номинації:
«Декламація» — 5-9 класи;
«Малюнок» — 5-11 класи;
«Авторська поезія» — 5-11 класи.
Конкурс у номинації «Декламація» відбудеться 9 березня 2013 року о 9.00 за адресою: м. Сімферополь, вул. Карла Маркса, 32, гімназія № 1.
Заявки на участь у конкурсі, малюнки, авторські поезії приймаються до 25.02.2013 у к. 308 гімназії № 1. Нагородження конкурсанти відбудеться 09.03.2013 об 11.00 години в гімназії № 1.
І. А. ГЛУХОВА, координатор конкурсу

НАША ЗАРЕМА — НАЙКРАЩА!

«Подати гарний приклад так само добре, як і наслідувати його» (Ф. Бекон)

На початку лютого 2013 року на базі Оріхівської загальноосвітньої школи Сакського району відбувся районний етап республіканського конкурсу обдарованої молоді «Учень року — 2013». Для районного етапу конкурсу учасники були відібрані з 35 шкіл Сакського району. У фінал вийшли п'ятеро — найсильніші учні із Оріхівської, Митяївської, Іллінської, Сизівської шкіл та Штормівської школи-гімназії.

Штормівську школу представляла учениця 11 класу Зарема Абкерімова — одна з найкращих у школі-гімназії. Програма конкурсу «Учень року — 2013» складалася з чотирьох етапів: візитної картки, інтелектуального конкурсу, конкурсу ораторської майстерності та демонстрації талантів учасників. Для презентації конкурсанти під назвою «Візитівка» із Штормівської школи-гімназії вирушили чимала група підтримки, до складу якої увійшли учні різного віку. Це — Олександр Агапітов, Анастасія Поскрюбишева, В'ячеслав Лаптев, Денис Савельєв, Людмила Євграфова, Руслан Коновалов, Сусанна Самедінова, Денис Пархоменко та Мавліє Газієва.

Другий етап конкурсу — «Інтелектуальний» — складався з трьох турів, де учасники відповідали на запитання із шкільної програми з фізики, хімії, української та російської мов та літератур, математики, краєзнавства, всесвітньої історії та історії Укра-

ни, а також з історії українського козацтва.

У третьому, найскрашньому етапі «На крилах натхнення» конкурсанти змогли розкрити всі свої творчі здібності й таланти, але кожен із них залишався індивідуальністю та був по-своєму неповторним. Наші учасники співали, демонстрували твори образотворчого мистецтва, брали участь у театралізованих постановках, танцювали, словом, оригінальності їм не бракувало. Але найбільше суддям сподобався творчий номер у виконанні Зареми Абкерімової — це був ліричний танок у стилі контемп на вірші поетеси Марини Цветаєвої. Цей проникливий і надзвичайно зворушливий танок дівчина присвятила своїй мамі. Публіка та всі вболівальники були під великим враженням, а судді оцінили її виступ високими балами. А журі, до слова, було дуже компетентним та авторитетним, до його складу увійшли заступник відділу освіти Сакської РДА М. Г. Макаренко, головні спеціалісти відділу освіти Н. А. Ілларионова та С. В. Дорошенко, завідувач методкабінету відділу освіти О. Б. Дубовицька, методист О. М. Рибська.

Конкурсна програма добігла свого кінця.



Після тривалих підрахунків судді нарешті оголосили переможницею нашу Зарему Абкерімову. Цю перемогу дівчина вважає перш за все колективною заслугою і висловлює величезну вдячність усім, хто допомагав їй у здійсненні цієї маленької мрії: членам своєї групи підтримки, а також вчителям рідної школи, які готували її, допомагали у створенні номерів та підтримували на конкурсі. Це — Наталя Олександрівна Буланцева, Тетяна Вікторівна Осіння, Віра Дмитрівна Студеннікова та Богдан Олександрович Яковець — директор Штормівської школи-гімназії. Висловлюємо також слова подяки організаторам конкурсу: директору ЦДЮТ О. А. Ендовицькій та керівнику відділу освіти Сакської РДА В. М. Соболеву.

На конкурсі були присутні почесні гості: голова Сакської райдержадміністрації — С. Ф. Карлошенко, депутат Верховної Ради АР Крим Г. У. Розумовський, що свідчить про їхню небайдужість до молодого покоління. Г. У. Розумовський вручив кожному учаснику Листи подяки та грошові винагороди.

Завершити хочеться словами, що прозвучали на цьому конкурсі: «Ніколи не треба відмовлятися від того, що ти уже заслужив, і сміливо йти назустріч своїй долі...», адже успіх приходить до тих, хто прагне до нього, наполегливо працює над собою та не зупиняється перед жодними перешкодами.

Руслан КИОНАЛОВ,
учень 9 класу Штормівської школи-гімназії
Сакський район

ПІЗНАННЯ СЕБЕ

З-поміж усіх пір року літо, мабуть, є найпрекраснішою. Адже хто взимку не мріє скинути важкий верхній одяг та замінити чоботи черевичками? Влітку можливо планувати довгі прогулянки, бо взимку на заваді стає міцний мороз, та й день починає готуватися до сну вже по обіді. Як би всі дорослі не любили літо, їхні почуття ніколи не зрівняються з тими, котрі полонять душу кожного школяра у передчутті літніх канікул.

Я минулого літа відпочивала на південному березі Криму. Відпочинок приніс мені багато цікавих подорожей, серед яких найбільше запам'ятались ті хвилини, котрі я провела у Ластівчиному гнізді. Це неймовірно відчуття, коли підходиш до самого краю, і подих перехоплює від побаченої краси: кризь пухнасті хмаринки дивяться ласкаве сонечко і кидає відблиски на неосяжну блакить. Мільйони білих чайок, мов блискавки, пронизують поверхню води і тієї ж миті здіймаються в небо.

Та попри всю побачену мною красу найнеймовірніші відкриття я зробила, лише повернувшись додому.

Я дуже люблю читати, на мої книжковій полиці вже не лишилось жодної книги, котру б я не прочитала. Влітку вирішила перечитати повість Олександра Гріна «Червоні вітрила». Востаннє я читала її приблизно чотири роки тому і



вона справила на мене велике враження. Я згадала про історію кохання Ассоль і захотіла поринути в ті події знову.

Вже з перших слів відчувала якийсь новий подих, були зовсім не ті почуття, що я пережила чотири роки тому. Ніби та сама історія. Та сама Ассоль з люблячим її батьком Лонгреном. Той самий Артур Грей, що закохався в дівчину, немов у сплячу красуню. Я довго не могла зрозуміти, що так сильно змінило знайому мені до останнього слова книгу. Дочитавши до кінця, зрозуміла, що книга залишилася тією ж, просто подорослішала я, мої відчуття стали на сходінку вище. Читаючи цю історію кохання, бачила її очима дорослої людини, а не тієї маленької дівчинки, якою була в дитинстві.

Цікаво, що перечитати книгу «Червоні вітрила» мені спало на думку саме на морі. Я сиділа на бе-

резі, вечірнє сонце вже торкнулось води, але мала пройти не одна година, доки воно зникло б за обрієм. Вдивляючись у далечинь, я просиділа з півгодини, на сонячному диску побачила червоні цяточки. В моїй уві вони одразу перетворилися на наповнені лагідним вітерцем вітрила, що несуть корабель назустріч мрії. Тоді я згадала повість Олександра Гріна.

І вже коли розібралась у своїх почуттях, зрозуміла, що особисто для мене ця книга була потрібна для того, щоб пізнати себе. Хоч, щоб кожна людина на цій Землі відкрила щось важливе у собі. Адже як казав один мудрець: «Коли людина починає розуміти себе, вона починає жити».

Юлія СТОРОЖЕНКО,
15 років, вихованка
зразкового творчого колективу «Юнацький прес-центр «Погляд»
м. Кривий Ріг

«ДОБРЕ СЛОВО КОРИСНІШЕ, НІЖ ЛІКИ» (ДО ДНЯ СПОНТАННОГО ПРОЯВУ ДОБРОТИ)

«Життя за законами гуманізму» — девіз бібліотеки-філії № 4 імені М. М. Коцюбинського Централізованої бібліотечної системи для дорослих, яка вже понад шість років працює за однойменним девізом цільової комплексної програми.

Гуманізм людини проявляється у свідомому слідуванні моральним принципам і гуманному ставленні до оточуючих. В юності відбувається формування людяності, стабілізація головних якостей особистості. Діти в цьому віці прагнуть до самореалізації в живій, конкретній справі, до застосування на практиці, в справжньому житті накопичених знань, умінь і соціального досвіду.

Роль бібліотеки у розвитку та вихованні гуманних почуттів велика, оскільки спілкування з книгою виховує та допомагає усвідомити, хто ти і що ти можеш дати цьому світу.

17 лютого весь світ відзначає День спонтанного прояву доброти, який започатковано завдяки ініціативі міжнародних благодійних організацій. В Україні це свято поки що маловідоме. У цей день, як закликають організатори, потрібно намагатися бути добрим до всіх. І не просто добрим, а добрим безмежно і безкорисливо.

13 лютого, напередодні Свята доброти, співробітники бібліотеки провели для учнів 6-В класу сімферопольської гімназії № 9 (викладач Середкіна І. В.) урок-тренінг «Добре слово корисніше, ніж ліки». Школярі подивилися відеоролик «Просто так!» — з улюбленими мультфільмами, взяли участь у літературній вікторині «Добрі справи з книги». Під час «тренінгу доброти» всім учням роздали «листочки добра», на яких кожен написав про добрий вчинок, який він зробив. Завершальним етапом тренінгу було «одягання» «Дерева доброти» в ці листочки з добрими справами.

Бібліотека закликає всіх пам'ятати, що коли людина очікує подяки за свою доброту, вона не може вважатися істинною. Ви не повинні розраховувати на те, що станете свідком радості інших і почуєте їхню подяку.

Добрі справи самі по собі повинні приносити вам задоволення, даючи щось іншим або допомагаючи їм, ви не повинні очікувати нагороди. Такою має бути справжня доброта.

Ірина РЕЙДЕР,
завідувач бібліотеки-філії № 4
ім. М. Коцюбинського, м. Сімферополь





Михаил
ЛУКИНЮК

КРАТКИЙ ЭКСКУРС В КРЫМСКО-РОССИЙСКО-УКРАИНСКУЮ ИСТОРИЮ С ОТДЕЛЬНЫМИ ФРАГМЕНТАМИ ИЗ ДИСКУССИЙ АВТОРА В ИНТЕРНЕТЕ

(Закінчення. Поч. у № 31-52, 2012 р.,
№ 1-7, 2013 р.)

Поэтому доктор исторических наук Леонид Зализняк имел все основания утверждать (Нарис..., 1994. — С. 205), что «украинцы ВСЕГДА составляли большинство населения Новороссийской губернии. Поэтому имперское правительство последовательно осуществляло относительно них политику этноцида». Массовые депортации украинцев в северные и восточные районы России, а также встречное переселение россиян в Украину стали одними из краеугольных камней ленинско-сталинской «национальной» политики. При этом, как отмечает в журнале «Дружба народов» В. Коваленко (1995), «переселение россиян было никоим образом не спонтанным, а тщательным образом планировалось Кремлем: количество, срок, мероприятия материального поощрения, обеспечение транспортом, жильем и тому подобное»...

Об этом же, в частности, свидетельствует и структура русского меньшинства в Украине: из 11,4 млн. русских, зафиксированных результатами переписи в 1989 г., «6,4 млн. или 57% родились в Украине, другие — за ее пределами, в том числе 38% — в России»; а в Крыму и г. Киеве рожденных в России русских — 37% и 41% соответственно (Етнос. Нація., 2000. — С. 142). А из россиян, которые на ту пору проживали в Винницкой, Волынской, Житомирской, Закарпатской, Ивано-Франковской, Киевской, Львовской, Полтавской, Ровенской, Тернопольской, Хмельницкой, Черкасской и Черниговской областях, «свыше 50% родились за пределами Украины» (там же). Такое скрытое деформирование этнодемографического состава «братских» колоний полностью отвечало принципам имперской (на ту пору — уже ленинской!) «национальной» политики, неуклонно и целенаправленно проводимой Москвой на подневольных «братских» территориях.

А вот и некоторые результаты этой «национальной» политики в Украине: национальный состав жителей Одесской, Николаевской и Херсонской областей по данным послевоенных переписей: если в 1959 году украинцы здесь составляли 55,5%, 81,2% и 81,1%, русские — 21,7%, 13,7% и 15,6% соответственно¹, то уже в 1989 году украинцы — 54,6%, 75,6% и 75,7%, русские — 27,4%, 19,4% и 20,2% соответственно².

Как видно из данных переписей, тенденция увеличения доли русских и соответствующего уменьшения доли украинцев в общей структуре населения Украины вполне очевидна (не только в этот временной отрезок и, конечно, не только в упомянутых областях). Но и в послевоенные годы, несмотря на заметное увеличение доли русских — что не в последнюю очередь обусловлено усилением политики русификации — украинцы во всех областях так называемой Новороссии все еще составляют абсолютное большинство. Еще большую выразительность это приобрело после обретения Украиной независимости. По данным переписи 2001 года в названных областях украинцы составляли 62,8%, 81,9% и 82,0%, а русские — 20,7%, 14,1% и 14,1% соответственно³. Но это никоим образом не мешает господам солженицыным и иже с ними в полном соответствии с валуевскими установками упорно стоять на своем: «не было» — и все тут!

Некоторые «доброжелатели», которых, похоже, бесит уже само существование независимой Украины, придумывают разные колкости, чтобы донести «незалежність» (этого кривляния «гурманам» уже мало), вот и придумали «страшилку»: «Надо денонсировать пакт Молотова-Риббентропа и вернуть Галичину (главный раздражитель украинофобов) Польше».

4.8. ЧЕМ ГРОЗИТ УКРАИНЕ «ДЕНОНСАЦИЯ ПАКТА РИББЕНТРОПА-МОЛОТОВА»? Вероятно, они считают, что миропорядок в Восточной Европе до сих пор зиждется на этом договоре, несмотря на то, что прошло более 70 лет (если взяться денонсировать все старые договоры, представляете, какая чехарда с границами начнется!), а «высокие договаривающиеся стороны», как говорится, почли в бозе.

Вот как эту «проблему» комментирует заместитель директора Института истории Украины НАНУ доктор исторических наук Станислав Кульчицкий (Осознание соединения: в разнообразии — наша сила? — <http://www.life-in-ua.org/index.php/modules-positions-/2725-22>). Было два договора Сталина с Гитлером: о ненападении, заключенный 23 августа 1939 года, и о дружбе и границе от 28

сентября 1939-го. Первый как раз и включал секретный протокол, называемый пактом Риббентропа-Молотова. По нему СССР и Германия делили Польшу пополам до Вислы. Если бы Сталин реализовал секретный протокол буквально, то часть Варшавского воеводства и все Люблинское оказались бы в пределах Советского Союза.

Пакт о ненападении был подписан за неделю до агрессии Гитлера против Польши. 3 сентября 1939 г. Франция и Великобритания, наконец, решаются объявить Гитлеру войну. Это означает начало Второй мировой войны. Сталину приходится принимать решение о том, как забрать «свою» долю Польши. Он прибирает к рукам не польские этнические земли, а только Западную Украину и Западную Белоруссию. А в качестве компенсации за «переданные» Гитлеру воеводства отбирает у него Литву, находившуюся ранее в сфере немецких интересов. Вскоре в руках советского диктатора оказывается вся Прибалтика.

В короткий промежуток времени между 1 и 17 сентября 1939 г., когда произошло советское вторжение в Польшу, в СССР была разработана целая концепция: советская пропаганда объясняла странам Запада действия Советского Союза как освободительную миссию, как помощь единокровным братьям — украинцам и белорусам.

Сталин не расширял империю в сторону Варшавы, он сделал это за счет западных областей Украины. Потому что знал о Союзе УНР и ЗУНР и использовал этот исторический факт. В действительности за 17 сентября 1939-го стоит 22 января 1919-го.

Но мы, подчеркивает Станислав Кульчицкий, не признаем, что воссоединение земель произошло в 1939 году, т. к. Сталин впоследствии денонсировал оба договора с Германией: когда в 1941 году после гитлеровского нападения СССР устанавливал дипломатические отношения с польским эмиграционным правительством в Лондоне, Кремль юридически отказался от этих земель вследствие признания обоих договоров с Германией недействительными, хотя продолжал на них претендовать. В то время они находились в составе СССР нелегитимно.

Легитимными они стали во время трех конференций глав государств и правительств антигитлеровской коалиции — Рузвельта, Сталина и Черчилля. Границы СССР легитимно, по договоренности между тремя государствами, расширились за счет Западной Украины и Западной Белоруссии. Польша получила на Западе то, чего желала, за счет восточных немецких земель. Эти границы вполне легитимны. Поэтому нет международно-правовых оснований увязывать вопрос о нынешних границах Украины с 1939 годом. Его следует связывать с 1945-м, послевоенным.

Добавим от себя. **Нерушимость нынешних границ в Европе** зиждется на Заключительном акте Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе (1973-1975 гг.), подписанном главами всех европейских государств, кроме Албании, а также США и Канады в Хельсинки 30 июля — 1 августа 1975 года (Хельсинкские соглашения), которым и устанавливалась нерушимость послевоенных границ в Европе. И договора 1939 года с Германией, денонсированные, как уже отмечалось, ещё в 1941 году, здесь ни при чем.

КАМО ГРЯДЕШИ, УКРАИНА? ИЛИ ЧЕМУ УЧИТ ИСТОРИЯ (ВМЕСТО ПОСЛЕСЛОВИЯ)

И вновь перед Украиной стоит вечный вопрос: куда идти? Собственно, путей-дорог, как и в известной сказке, не так уж много: «налево пойдешь» — Европа (читай Евросоюз), «направо пойдешь» — Евразия (читай Россия). Вот и плетёмся, спотыкаясь, между ними (помните, как у молодого Ульянова-Ленина, «мы пойдём другим путём...») — подогревая в себе иллюзию, что «прямо»...

Раздосадованная нашими «многовекторными» метаниями и внутренними распрями, занятая преимущественно собой «чужая» Европа — с её эгоистическим прагматизмом, образцовой демократией и двойными стандартами (по крайней мере, по отношению к нам) — нас «не хочет» (отдельное «спасибо» главному «бджоларю» страны: если бы не его перманентная обломовщина — в отношении державного, разумеется, — «европейская перспектива» Украины была бы совсем другой). «Братская» в недавнем прошлом Россия, на оборот, изо всех сил тащит в свой «мир» (где, наконец, несговорчивым украинцам — бывшим! — на практике покажут, что они составляют «единый русский народ», а бывшая украинская земля — «исконно русская»), обещающая дешёвый газ «сыр» в таможенно-

юзной «мышеловке», прельщая «дармовыми» миллиардами — оч-чень трудно жадным до «халывы» и поднаторевшим на «распиливаниях» госбюджета «слугам народа» не поддаться такому соблазну!

Но за этим сияющим потёмкинским блеском «фасадом» постимперии, предупреждают эксперты (Немырыч, 2012), прячется «угрюмо-пошлая позднесоветская безысходность»: «страна колобродит» — как будто «вернулись восьмидесятые». Более того, в России предвидятся «долгие и глухие годы реакции». А шаткость позиций внутри страны неизбежно «будет подталкивать хозяев России к внешней игре» — вновь наступает время необходимости «маленьких победоносных войн». В отвлекающих внимание от внутренних проблем «маленьких победоносных» в московско-российско-советском государстве нуждались почти всегда. Но особенно отличился в этом сталинский «оплот мира».

По большому счёту, вся сталинская эпоха в СССР отмечена непрерывными войнами человеконенавистнического коммуно-большевистского режима как с многочисленными внешними врагами (главным из них — в полном соответствии с далекоидущими планами «любимого вождя и учителя»⁴ — стал заботливо возвращённый Кремлём нацистский режим в Германии), так и — ещё более часто — с собственным народом (понятно, не только украинским). Даже по сравнению с бесноватым фюрером с его непрерывно чадающими фабриками смерти «любимого» следует признать абсолютным чемпионом по уничтожению... своих.

Однако россияне, тоже немало пострадавшие от печально известного «строительства светлого будущего» под руководством «великого кормчего» и его последователей, и ныне в большинстве своем считают Сталина (цитирую историка из МГУ Курочкина) «великим правителем», «одним из самых талантливых в 20 веке», и что им... «с ним повезло»! И, похоже, они и дальше продолжают мечтать о «добром царе», тоскуют о привычной «сильной руке»⁵.

Сегодня «вчерашие» в Украине оживились и опять зовут нас под свои кровавые знамена, обещая «вернуть страну народу» (как будто во время их кровавого правления она принадлежала ему!) А то, что всё же обещают — цену их обещаниям мы знаем — «вернуть», является лишним подтверждением того, что в своё время так отобрали и построили «светлое будущее» в старом «союзном» (ныне — с «новой», надраенной до блеска вывеской: «таможенносоюзный») бараке, из кошмаров которого мы еле вырвались, и роль капо в котором уже «законно» взяла на себя Россия. Опять прочат «вождей», которые ещё в недавнем прошлом последовательно придерживались известных рекомендаций Зигмунда Фрейда, утверждавшего, что «массы держат в повиновении двумя способами: насилием и иллюзиями». Поэтому и одного, и другого (в отличие от продуктов, «товаров народного потребления» и прочих «мелочей») в том «светлом» прошлом было предостаточно. Да, собственно, только на них [а еще на страхе, что ледяным гадом навсегда запозлал в душу от ночного грохота черных «воронков», этих зловещих чербергов главного — черноусого и чернодушого — кремлёвского «ворона» (точнее — чтобы не обижать благородных птиц — песиголовца⁶, этакого кровожадного Сатурна XX века, пожирающего своих детей), который, вероятно, из ненависти к дневному свету перевел на ночной режим работу всего государственно-партийного аппарата, в первую очередь — его репрессивных составляющих, и именно темными ночами они творили черное дело «построения светлого коммунистического будущего»] «новый мир» («...мы свой, мы новый мир построим!..» — заучено-самозабвенно распевали, как молитву-заклинание, оболваненные массы «строители») и держался.

Звяв на вооружение циничную тактику перекладывания с большой головы на здоровую «птенцы» ленинско-сталинско-бериевского режима (неизмеримо превзошедшие в своих преступлениях пресловутых «птенцов Керенского») время от времени громко вопят «Держи вора!». Так, в преддверии заявленного патриотическими силами шествия в ознаменование 70-летия Украинской Повстанческой Армии лидер украинских коммуно-большевиков Симоненко ничтоже сумяшеся заявил [«статья размещена на Компартия Украины (так указывалось на сайте КПУ. — М. Л.): <http://www.kpu.ua>», сообщает пресс-служба КПУ]: «Крецистик — это святость Украины. Нельзя допустить, чтобы по центральной улице нашей страны прошлись те, кто верой и правдой служил Гитлеру».

Безнаказанная наглость рудиментарных осколков «эпохи построения коммунизма», которые с ловкостью опытных наперсточников всё переставляют с ног на голову, просто не знает предела: КАК БУДТО ЭТО УПА, а не руководимый ВКП(б)-КПСС «Союз нерушимый» предоставила конструкторские бюро

и заводы для разработки и изготовления запрещённых официально завершившим Первую мировую войну версальским договором 1919 года новых образцов оружия для вермахта, КАК БУДТО ЭТО УПА, а не руководимый ВКП(б)-КПСС СССР предоставила полигоны для обучения солдат и офицеров родов войск, запрещённых версальским договором (авиация, бронетанковые и химические войска), а также военные академии для обучения офицеров и генералов гитлеровской армии, КАК БУДТО ЭТО УПА, а не руководимый ВКП(б)-КПСС СССР заключала с Гитлером договоры о разделе Европы, вступила на стороне Гитлера в агрессивную войну против Польши, через непогрешимую «Правду» поздравляла Гитлера с победой, проводила совместные военные парады по случаю общей победы, КАК БУДТО ЭТО РУКОВОДСТВО УПА, а не руководство СССР — «интернационалисты» чистой воды! — выражало надежду на «длительную и прочную» дружбу, «скрепленную кровью», а после «скрепления» являлось с трибуны Верховного Совета СССР, что, мол, «ПРЕСУДНО ВЕСТИ ТАКУЮ ВОЙНУ, КАК ВОЙНА ЗА «УНИЧТОЖЕНИЕ ГИТЛЕРИЗМА»...

Ещё одной «фишкой» (точнее — в соответствии с терминологией постсоветского сленга — отмазкой) упомянутых «птенцов» является то, что, мол, в своё время КПСС политически «осудила» допущенные «ошибки» — в частности, «глупости и преступления своих в 1956 году» (как будто их преступления ограничиваются подобными «глупостями!»), как выразился в эфире программы «Большая политика» на телеканале «Интер» министр-регионал Табачник (<http://ru.tsn.ua/politika/tabachnik-prizval-ukrainskih-nacionalistov-ravnyatsya-nakpss.html>). «Это что же получается?!» — слышу удивлённый возглас (голосом блестящего Михаила Пуговкина) «золоторукого» Часовщика из интересного (особенно историческими сюжетами о знаменитых скрипичных мастерах Амати, Страдивари, Гварнери) советского сериала «Визит к министру». В самом деле, если сначала они уничтожили десятки миллионов соотечественников, а потом взяли и заявили: извините, мол, граждане, ошибка вышла, то что — это сразу освобождает их от ответственности за содеянные — к тому же в невиданно массовых масштабах — преступления? Нет уж, извините, меру ответственности должен определять независимый и справедливый суд, а лучше — Международный военный трибунал, как в Нюрнберге, и никакое самоосуждение не может освободить преступников от адекватного их преступлениям наказания...

Но особое изумление вызывает то, что и в «сторастерзанной» и «двестираспятой» (Павло Тычина) Украине тех, кто восхищается делами «великого правителя» (не думаю, что все они — потомки завезенных «в обоз»), поддерживает «вчераших» и готов в очередной раз поверить в их лживые обещания, тоже хватает? — даже памятники кровавым терзателям и распинателям ставят...

Пожоже, что и в самом деле ИСТОРИЯ, к сожалению, НИКОГДА НИЧЕМУ НЕ УЧИТ. Особенно сфальсифицированная... А вот чего на самом деле не хватает Украине все эти двадцать «независимых» лет, так это, согласимся с умными японцами (со стороны виднее!), изучавшими вопросы строительства нашего государства (Дончик, 2012), так это «национализма». Разумеется, в хорошем — «путинском» — смысле слова...

В общем, имеющий уши да услышит, а желающий докопаться до правды — пускай «копает» (или... продолжает пребывать в сомнамбулическом состоянии, убаюкиваемый лживыми «постулатами» импер-пропагандистов, — пусть даже и с дипломом истфака МГУ в кармане).

¹ Подсчитано автором по: Итого Всесоюзной переписи населения 1959 года: Украинская ССР. — М.: Госстатиздат, 1963. — С. 178.

² Подсчитано автором по: Национальный состав населения СССР. По данным Всесоюзной переписи населения 1989 г. — М.: Финансы и статистика, 1991. — С. 84-87.

³ Подсчитано автором по: Повідомлення Державного комітету статистики України «Про кількість та склад населення України за підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року» (www.ukrstat.gov.ua).

⁴ «История говорит», — отмечал он в разговоре с американским газетным магнатом Р. Говардом («Правда», 5 марта 1936 г.), — «если какое-то государство хочет воевать с другим государством, даже не соседним, то оно начинает искать границы, через которые оно могло бы добраться до границ государства, на которое оно хочет совершить нападение. Я не знаю, какие именно границы может приспособить для своих целей Германия (заметьте, как мастерски переводит «стрелки» Великий Дезинформатор, как ловко напущенным «туманом» прикрывает собственные цели! — М. В.), но думаю, что желающие дать ей свои границы «в кредит» могут найтись».

⁵ Возможно, к тому времени Сталин еще точно не знал, как именно он приблизит границы своей

імперії к немецким, однако ничуть не сомневался, что это ему в конце концов удастся. А тогда — берегись, чванливый Адольф! Потому что ты — всего лишь разменная фигура в грандиозной игре, задуманной Великим Кремлевским Комбинатором...

⁵ Причину этого феномена объяснил в своей «Последней книге» известный советский писатель и драматург, лауреат Сталинской и двух Государственных премий СССР Евгений Габрилович (1996, с. 312). «Все, что мы пережили после Семнадцатого, — это наиболее нормальный, родной ход нашей Истории. И не надо напускать тумана! БОЛЬШЕВИЗМ — ЭТО НАШЕ, ЕСТЕСТВЕННОЕ, БЛИЗКОЕ, ИСТИННО РУССКОЕ». Предположение о том, что советский режим «не только совместимый с русской политической культурой, но и ею непосредственно сформирован», высказывал также американский историк Р. Дениэлз.

«Отсюда, — добавляет он, — можно прийти к заключению, что тоталитаризм в его крайней советской форме — сталинизма — является продуктом особенной РУССКОЙ ПОЛИТИЧЕСКОЙ ТРАДИЦИИ». (цит. по: Кинан, 2001. — С. 183-184).

Об этом, кстати, свидетельствует и нарастающее усиление руководства России, направленных на повторное подведение пьедестала под фигуру Сталина. Так, во время организованного Кремлем обсуждения «правильного» («окавычено» автором. — М. Л.) учебника патриотической истории России, авторами которого были «политтехнологи, которые сотрудничают с администрацией президента, а также идеологи молодежных движений «Наши» и «Молодая гвардия» Единой России», московский историк А. Шубин отмечал (Рыбина, 2007), что на его страницах «прямо прославляются сталинские методы «повышения эффективности [государственного] аппарата».

Оно и не удивительно, если вспомнить, что В. Путин в своем ежегодном послании (апрель 2005 г.) назвал «самой большой геополитической катастрофой XX века» не мировые войны, не Хиросиму, не «фабрику смерти» ГУЛАГа, изобретенные коммуно-большевиками, а затем заимствованные и усовершенствованные их сподобными учениками (вспомните открытие Гитлера: «Я многому научился у марксистов... Я учился их методом...») нацистами, не Холокост или Голодомор, а «крах Советского Союза» — этой, и в самом деле, «империи зла» (отождествлять империю с населением её «советским» народом — большая ошибка). «...Воспринимать — как главное событие — распад Советского Союза? — удивляется знаменитый российский режиссёр театра и кино, главный режиссёр Московского театра «Ленком» Марк Захаров (Вергелис, 2012). — Само время поменялось над этим. Распад огромного имперского государства был неизбежен».

Закономерно, что такая позиция руководства России [например, спикер Госдумы России Борис Грызлов заявил (Тропкина, 2004), что «Сталин — одна из самых выдающихся личностей XX века», такого «незаурядного человека» и политика «не збавает России» — ох, как прав был Евгений Габрилович!] дает ожидаемый результат. «45% россиян положительно оценивают роль советского диктатора Иосифа Сталина в истории страны».

Согласно данным опроса «Левада-центра», опубликованным 31 марта... 35% опрошенных заявили, что деятельность Сталина имела для страны отрицательные последствия, в то время как число затрудняющихся ответить на вопрос о роли диктатора возросло с 18% до 20%... 12% считают, что невозможно преодолеть последствия сталинизма, а 11% думают, что в этом нет никакой необходимости, поскольку «Сталин сделал много хорошего». 15% воздержались от ответа — сообщил 01.04.2011 связанный с агентством РИА «Новости» интернет-медиа-проект inoSMI.Ru (<http://www.inosmi.ru/history/20110401/167964706.html>).

«...Наше общество даже по капле не выдавило из себя раба», — небезосновательно считает Марк Захаров (Вергелис, 2012). Поэтому «для многих «икона» — Сталин».

Вероятно, после поступления в школы «правильного» учебника количество адептов «одной из самых выдающихся личностей XX века» будет неуклонно возрастать...

⁶ Лесиголовец — человекоподобное существо с одним глазом во лбу, поедает людей; циклоп. 2. презр., руг. О человеке, который потерял свои лучшие черты и человеческий облик; изверг, выродок (Словник української мови: В 11 томах. Том 6 (П — поїти). — К.: Наукова думка, 1975. — С. 341).

⁷ Все же их количество радикально уменьшилось. Помню, как перед очередными выборами в Верховную Раду Украины в 90-х годах я спросил отца, пойдёт ли он на выборы? «Конечно, — ответил он, — как всегда». «Наверное, будете голосовать за коммунистов?» — уточнил я. Это было вполне закономерное предположение, т. к. отец — фронтовик и орденносец — был очень правильным «советским человеком» и «праведным» коммунистом. Однако его ответ меня просто огорошил: «Нет, конечно! Надо быть последним идиотом, чтобы опять голосовать за коммунистов». И, вида мой недоумение, пояснил: «Ведь они в течение более семидесяти лет имели все возможности показать, на что способны». И, помолчав, добавил: «И показали...»

НАЩАДОК І ПРАВОНАСТУПНИК ІМПЕРАТОРСЬКОГО ДОМУ КОМНІВІВ—ТРАПЕЗУНДСЬКИХ — БОРЕЦЬ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ

Нещодавно Україна та українська спільнота на всіх континентах вшанувала скорботну і величну дату — 95-річчя Героїв Крут. Ця найбільша трагедія у перші роки становлення Української народної республіки досить повчальна. Наш народ та мало-патріотична влада мають врешті-решт усвідомити, що національна армія є одним із головних державотворчих чинників. У її лавах можуть бути громадяни України різних національностей. Але головною вимогою від головнокомандувача до рядового солдата має стати любов до своєї землі і своєї держави.

Князь Ігор КОМНЕН ПАЛЕОЛОГ Полковник

13 січня 1918 року большевики під проводом Севастопольських матросів заволоділи м. Симферополем, де мав осідок Кримсько-Татарський Національний Уряд. Прем'єр-міністр, тобто Голова Уряду, Целебіджан-Челебій і Начальник Штабу Кримського війська, тобто Командант урядових збройних сил, російський полковник Вигран, попали до їх рук і вони їх спалили живими в одній із печей міноносія «Алмаз», що стояв тоді на рейді в м. Євпаторії. Помішник Виграна — зрадник — підполковник генерального штабу Достовалов, який пізніше закрив у Берліні «Союз Зміновівців», перейшов тоді до большевиків.

Челебій і Вигран були кавалерами Імператорського Кавалерського Константинівського св. Георгія ордена. Останнім великим магістром того ордену був мій батько генерал-лейтенант князь Іван Александрович Комнін Палеолог, барон фон-дер Лауниц, як потомок і правонаслідник імператорського Дому Комнінов-Трапезундських. Одне покоління того Дому свого часу правило Готоейським (Готоїя) князівством у Криму. «Орден» ставив собі мету боротися з большевиками. Відповідно до тодішніх обставин він (Орден) працював як таємна (підпільна) організація.

Я був начальником розвідкового й контррозвідкового відділу штабу Кримського війська і брав участь в останніх перестрілках з большевиками. Хоч я був одягнений у цивільне, проте мене пізнали фабричні збольшевичені робітники на вулиці. З великими труднощами пощастило мені врятуватися від озвірілої юрби робітників, що гналася за мною, на чолі з якимсь матросом, Дворянською вулицею в Симферополі.

Всім діб я переховувався в Симферополі в одного німця-колоніста. Пізніше з детальними документами, що їх для мене роздобув інший німець-колоніст, я як хворий здемобілізований вояк їхав до рідних на Урал. А приїхав я не на Урал, а до Києва, де стояла моя частина — 30-й Український окремих польовий тяжкої артилерії дивізіон.

Під Києвом відбувалися бої з 2-ою революційною большевицькою армією під командування Антонова-Овсієнка, яка підійшла зі сходу і бомбардувала м. Київ. Частина цієї армії переправилась на Подол і звідси большевицька піхота пробивалась до центру міста. При мені большевицька піхота вийшла на Львівську ву-

лицю. Від 24 по 26 січня я брав участь у вуличних боях (Львівська вул. і Бібіковський бульвар) на стороні українського війська, що ставило одчайдушний спротив большевикам. Більшість офіцерів російської армії трималася пасивно, як і в Криму. Дорослі кадети Володимирського корпусу брали участь у боях не всі. Один із кадетів був заколотий у штиковій атаці большевиків на підступі до Львівської вулиці з Лук'янівки.

ЗВІЛЬНЕННЯ КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО ВІД БОЛЬШЕВИКІВ У 1918 Р.



Фактично тільки українські військові частини ставили тоді організований опір ворогові. Після того, як большевики зайняли м. Київ, кавалери «ордену» — грузини — князь Нестор Єрїстов і світлицький князь Дадані видали мене за грузина й роздобули мені фальшиві грузинські папери, бо грузини, як і поляки, трималися нейтрально, а серед них було чимало офіцерів і звичайних вояків. Вони навіть тимчасово ввійшли до складу советського гарнізону. Ваговоди, переповнені озброєними грузинами, їздили по Хрещатику. Але насправді грузинські керівники були проти большевиків. Вони хотіли тільки виграти час, щоб своїх земляків відправити на Кавказ. Проте пізніше це стало відомим, незабаром почалися тертя, і большевики перший такі ешелон з грузинами далі Ростова-на-Дону не перепустили. Грузини врятували тоді багато українців.

Де стояла їхня частина, я не знаю, бо ніколи в ній (в частині) не був. У воєнного комісара Грузії я мало-мало не попався, бо не тільки не міг і слова сказати по-грузинському, а й забув своє приbrane грузинське прізвище, і тому не відзивався, коли мене викликали! Врятував мене з цього становища князь Єрїстов. Однак незабаром стало небезпечно далі залишатися в Києві, де жили мої мама й бабця, бо озброєні банди большевиків почали ходити по помешканнях й арештовувати офіцерів, що переховувалися. Я сам бачив недалеко від Миської Думи, як якийсь офіцер без верхньої одягу, у хатніх шльопанцях вібів з подвір'я на вулицю, щоб врятуватися, але його зловили червоні вояки вже на вулиці.

З дозволу командира дивізіону полковника Савойського я виїхав до Кам'янця-Подільського. У дорозі я кілька разів наражався на велику небезпеку, тому тільки, що большевики вбачали в мені офіцера. У Василькові большевицькі кін-

нотник, якому я не дозволив влупити до вагона через вікно великого мішка, вихопив шаблю й з такою силою рубнув по віконній рамі вагона, що рама відкололася й впала. Коли б вчасно не прибрав руки, то був би тепер безрукий. На ст. Проскурів молодий польський вояк (жовнір), проходячи повз мене, кілька разів штовхав мене навмисне плечем. Я вийшов з рівноваги й так ударив того вояка кулаком, що він упав. Зірвавшись на ноги, він кинувся на мене, і його підтримали інші вояки (поляки), і не знати, чим би то все скінчилося, якби не втрутились поважного віку фельдфебель, також поляк. На перегоні Проскурів-Кам'янець в товарному вагоні, в якому їхав я, большевицькі вояки почали складати плян, як би то викинути мене на ходу з вагона, але на моє щастя потяг став, бо не вистачило палива. Большевицькі вояки кинулися рубати телеграфні стовпи на паливо, а я тим часом перейшов до іншого товарного вагона й так врятував своє життя. Ось такі були тоді порядки в Україні, за часу большевицького панування.

Кам'янець-Подільський був переповнений большевицьким військом. То були залишки III Кавказького корпусу. Вояки були зовсім деморалізовані. Штаб Корпусу містився в «Дворянському Собранні». У цьому будинку перед тим тимчасово замешкав Керенський. Єдиною більшим боєздатною частиною був 3-й мусульманський батальйон 205-го Шеланського полку триротного складу, і мав 400 багнетів при 16 скорострільних і складався з уфимських та казанських татар. Вони мали їхати на свою батьківщину, але тому, що там панували большевики, — затрималися в Кам'янці. Старшини не були татарами. Декотрі з них були українці. Усі вони були заарештовані й замкнуті десь у темному льоху (підвалі).

Татари в основному були проти большевиків з мотивів національних й релігійних, але большевицька отрута розклали торкнулася й їх. Вони робили кожний, що хотів. До касарні, що містилася в Єпархіяльній жіночій школі на передмісті за «Дворянським Собранієм» вони приходили, щоб добре попоїсти та виспатись. Усіма справами керував «Совет солдатських депутатів». Однак великий вплив на справи також мав і батальйонний мулла Садигов, простий, малоосвічений вояк, але глибоко порядний, і заслуговував на пошану. Він ненавидів большевиків.

(Закінчення в наступному номері)

СОЧІ — 2014

(Закінчення. Поч. на 7-й стор.)

— Горцы не могли не чувствовать к нам жгучей ненависти, и, погружаясь на суда, огромные толпы их пели какие-то гимны, в которых проклинали русских и заклинали покидаемую родную землю не давать им урожая и никаких плодов. Но великая человеческая трагедия свершилась, а равнодушная природа продолжала сиять своей вечной красотой для русских, как прежде сияла для черкесов, не ведая ни жалости, ни гнева. Таким образом, огромный, богатый, чарующий красотой край был радикально очищен от населения, жившего там в течение тысячелетий.

Внаслідок цього Російська імперія поповнилася новими «исконно російськими землями». Від черкесів на чорноморському уз-

бережжі Кавказу лишилися назви річок, гір, міст і містечок: Анапа, Геленджик, Пшада, Джубга, Туапсе, Лоо, Дагомис, Сочі, Мацеста, Хоста та багато інших. Впадають в очі нечисленні там російськомовні назви: Новоросійськ, Архіпо-Осіповка, Лазаревське, Красна Поляна. Від адигейської мови походила назва Цемеської затоки біля кавказького узбережжя Чорного моря, яку чужинці перейменували на Новоросійську. Архіпо-Осіповка розташована на чорноморському узбережжі між річками Тешесб і Вулан. Тут на березі однойменної річки був черкеський аул Вулан. На березі моря біля гирла річки Песузапсе, де зараз розташоване селище Лазаревське, було черкеське місто Пситшеле Каль. Землі аулу Кбааде загарбники назвали

Красною Полянню. Місцевість на узбережжі Чорного моря біля гирла річки Мзимти також мала черкеську назву — Артляр. Проте російські генерали німецького походження переробили цю назву по-своєму — Адлер, що німецькою мовою означає — орел. Те, що не доробила свого часу царська Росія, продовжила згодом Росія радянська. Вона розділила рештки народу адигів на три частини. Відтоді на Західному Кавказі існують: республіка Адигея, республіка Карачаєво-Черкесія і республіка Кабардино-Балкарія. Хоча і адиги, і черкеси, і кабардинці розмовляють однією мовою, та й називають себе однаково — адигами.

На землі, що просякла сльозами та кров'ю черкеського народу, на його кістках росіяни влаштували собі численні «здравниці» та гульбища. Офіційна резиденція президента Російської Федерації в

Сочі — «Бочаров ручей» дістала цю назву завдяки невеликій річці, що тече поруч. Проте адиги називали цю річку Мидаобза. Переважна більшість річок у межах міста Сочі досі зберігає свої первісні назви — Шепсі, Аше, Макопсе, Псеузапсе, Цусухадж, Шахе, Лоо, Хобза, Дагомис, Псахе, Сочі, Мацеста, Хоста, Кудепста, Мзимта, Псоу. На «исконно російських землях» Артляра та аулу Кбааде заради проведення Олімпіади понівечено чарівну природу річки Мзимти і довколишніх гір. Їх перерили вздовж і впоперек, простромили палями та залили бетоном. Тваринний і рослинний світ цієї місцевості знищено. До землі адигів поставились так само, як і до її господарів. Те, що з ними зроблено, називається геноцидом...

Ігор САЄНКО, краєзнавець

м. Луганськ

КРАСА, ВІДКРИТА РОЗУМОМ І СЕРЦЕМ

Ретроспективну експозицію картин пам'яті Івана Шевченка, заслуженого художника України, заслуженого діяча мистецтв Автономної Республіки Крим, лауреата Премії АРК, у Будинку художника Сімферополя можна назвати і меморіальною, і ювілейною водночас. Лише рік він не дожив до свого 75-річчя, пішовши з життя в грудні 2011 року.

Я проходила від однієї картини до іншої, що заповнили виставковий простір двох залів другого поверху, і перед очима, немов на екрані, кадр за кадром відкривалися один за одним епізоди його життя та основні віхи творчості в образотворчому мистецтві. «Біла ніч» (1968) — період навчання в Інституті живопису, скульптури та архітектури ім. І. Рєпіна в Петербурзі, «Автопортрет з дружиною» (1972) — створення сім'ї, одруження з художницею Людмилою Поляковою, народження дітей — синів Івана та Миколи, дочки Оксани, «Неаполь», «Руїни в Римі», «Стамбул» (1985) — фрагменти закордонних поїздок з мольбертом в Італію, Туреччину, Іспанію, Грецію, «В Карпатах» — виїзди на плєнери в Україні, «Весна на Сімферопольському водосховищі», «Собор Петра і Павла в Сімферополі» — кримський період, який розпочався в 1975 році після закінчення навчання в аспірантурі і п'ятирічної роботи в творчій майстерні Академії мистецтв Союзу РСР під керівництвом академіка А. Мильнікова.

Мені пригадується, як у цьому залі в лютому 2006 року після тривалої перерви у виставковій діяльності відбувся вихід І. Шевченка з новими творами на зустріч із глядачем. Перед відкриттям експозиції я побувала в майстерні художника. У ній було тісно від картин. Вони висіли на стінах, одна за одною в рамках рядами стояли на підлозі, закриваючи і самого художника, що сидів у кутку біля крайнього вікна на стільці за мольбертом з новим полотном. Поряд на столиках у численних баночках і коробках знаходилися тюбики фарб, пензлики різного розміру, керамічні вазы, антикваріат та інші художні реквізити для натюрморту.

— Буває і більше нагородження предметів, — прокоментував свій робочий інтєр'єр Іван Миколайович. — На дніях прийїжджав комівояжер із Німеччини і за своїм вибором придбав оптом близько десяти найбільших за розміром картин.

Більших — це від одного метра у довжину і ширину.

— А яке море ви любите малювати? — поцікавилася я, не побачивши серед пейзажів мариністики.

— Не таке, як безодня в Айвазовського. Мене більше цікавить морський берег.

Він у нього спокійний, лагідний, заповнений вітрильниками, човнами рибалок і людьми. Основне смислове та емоційне навантаження в сюжетах припадає на долю кольору. Автор варіює улюблену

вохристо-червону гаму в поєднанні з блакитною. Вона віддзеркалюється у водній гладі морських пейзажів «Човни», «Іспанія. Острів Майорка», «Великий канал. Венеція», у пальмових гілках і кипарисах мальовничого куточка з бухтою на картині «Південний берег». Все зображення у відблисках блакиті неба на ньому легке і ніжне, немов у голубому серпанку.

В свої останні роки І. Шевченко літні місяці любив проводити на березі Азовського моря, де в нього був дачний будиночок. Навколишні краєвиди давали йому чудовий натурний матеріал для створення етюдів зяхтами, гелікоптером, портретів дівчат на фоні моря. Він плавав з моряками на різних судах, а подарований ними штурвал висів у художній майстерні над входними дверима, як талісман.

Курс ним був узятий в фарватер живопису від відомих на весь світ петриківських розписів, неподалік від яких — у селі Семенівка Дніпропетровської області — І. Шевченко народився. Мабуть, із тих дитячо-юнацьких років і сформувалися в нього канони краси. Якщо малював квіти, то їх завжди було багато. Іде по дорозі з моря додому в Сімферополь, зупинить автомобіль, вийде на узбіччя і нарве квітів стільки, що заповнить ними весь багажник. Потім, уже в майстерні, компонує букети для натюрморту від білого і лілового бузку, розквітлої черемхи до ніжних ромашок, пронизливо-синіх волошок та аскетичного польового різноцвіту пізньої осені.

З такою ж стриманістю він зображує троянди. На виставці композицій з ними кілька. Однак в усіх випадках їхні форми та обриси настільки приглушені та завуальовані в місячному сяйві, що здається: від його холодної синяви до застиглої непроглядної темряви — один крок. Мабуть, І. Шевченка тривожили якісь гнітючі передчуття, здогадки, а сьогодні можна сказати і передбачення свого близького життєвого кінця, які він як художник виразив не словами, а доступними йому естетичними образами і засобами колористики.

Приглушеною гамою створені й повні ніжності та чистоти портрети. І в природі, і в людині художник знаходить ті джерела, які роблять їх по-справжньому красивими і гармонійними. Обличчя його героїнь



врівноважені, а своєю ясністю нагадують мадонн, зберігаючи живу портретну схожість. Саме жіночі портрети, за оцінкою мистецтвознавців, стали пробним каменем на шляху до картин з монументально-узагальненими образами, які Шевченко створив пізніше.

Гранично лаконічна композиція чоловічих зображень. У них немає дрібних, неважливих деталей. Обмежена кольорова гама виявляє енергію і напруженість образу. Все підпорядковане передачі психологічного стану персонажа, розкриттю його характеру.

Становлення художника з власним нестандартним обличчям розпочалося з монументального розпису «Перемога» і досягло зрілості в картині «Безсмертя» (1987-1988), присвяченій одній з трагічних подій у Республіці Таврида, у багаточисленних композиціях «Рибачки Азова», «Обід хлібороба». Він відтворював і конструював час з притаманними йому вимірами, роздумуючи про життя і смерть, долю Вітчизни та її людей, шукав відповіді на морально-філософські аспекти нашої історії через постановку актуальних проблем сьогодення, звернення до давньоруського живопису та української національної образотворчої традиції.

Протягом багатьох років І. Шевченко працював над удосконаленням своєї живописної мови, пластично досліджував світ. Узагальнював і дещо спрощував форму. Безпосередню передачу конкретних життєвих вражень змінював більш

умовною декоративністю рішень. Він урівноважував об'єм і колірні маси, ушільнював простір, сміливо експериментував з новими матеріалами — литвом з алюмінію і кольоровим склом, досягаючи чіткості графічного малюнка, насиченого кольором, а поетичну образну пластику втілював у gobelenaх, монументально-декоративних розписах і вітражах кримських санаторіїв.

Така краса привертає до себе увагу і серця назавжди. Мабуть, тому і прийшло стільки людей на ту, попередню зустріч з метром живопису: друзі, колеги по Спілці художників Криму, яку він очолював з 1990 до 1995 року. Колишні учні з Кримського художнього училища ім. М. Самокиша, в якому він навчався, а з 1995 до 2002 року працював директором, дякували йому за науку, дарували квіти, фотографувалися на згадку до наступної зустрічі зі своїм вчителем на його новій персональній виставці.

І вона відбулася. І вони прийшли. Не було лише його самого. Цілий січень цього року йшли у Будинок художника шанувальники мистецтва, щоб подивитися, як можна впливати на розум людини через її серце, пробуджувати розуміння істинної, не завжди яскраво вираженої краси. А мені згадувалися слова, які І. Шевченко сказав на закінчення моєї з ним зустрічі семірічної давності:

— Живопис для мене — спосіб самовираження. Я народився для цього і життя прожив із пензлем у руках...

Валентина НАСТІНА



«ГУЦУЛИ» ФОТОГРАФА З ПАРИЖА

Про Гуцульщину сказано багато. На сьогоднішній день маємо чудову працю Раймунда Кайндля «Гуцули», п'яти томну працю «Гуцульщина» Володимира Шухевича, семитомну «Історію Гуцульщини» за редакцією Миколи Домашевського, монографію Марії Лаврук «Гуцули українських Карпат», фотоальбом Анджея Полеца «На далекій полонині»... А тепер до них долучився і унікальний альбом світлин фотографа з Парижа Юрія Білака, який має назву «Гуцули». Зрештою тут ще є і підзаголовок «В тіні», який підкреслює задум автора і переспівується із фільмом Сергія Параджанова «Тіні забутих предків».

Юрій Білак — син української писанкарки Василяни Білак (Козачук) та українського патріота Ореста Білака — члена Буковинського куреня, вояка французького Руху Опору. Він — всебічно обдарований, бо довгі роки займався балетом і пантомімою, зараз працює режисером-постановником дитячого театру в українській оселі «Чорногора», що знаходиться в Рошполі. Проте протягом останніх років значну частину свого часу він віддає фотомистецтву, прагне через світлин показати світові Україну, бо саме звідси бере початок його родовід.

Він мав багато своїх персональних виставок, але найбільш відомими стали його виставки для сліпих у Києві, Львові та інших містах. Та-

ких виставок до нього не робив ніхто. Юрія Білака в Україні цікавить усе, та насамперед гуцули і шахтарі, і саме своїми світлинами він намагається уже вкотре ствердити, що Україна — єдина.

Отож після частих поїздок в Карпати, зокрема в село Космач на Гуцульщині, Юрій Білак назбирав багацько світлин, які й склали його фотоальбом «Гуцули». Вони вишукані, професійні, самобутні, бо митець їх задуми виношував роками, полював за кожним моментом, переживав весілля і коляду, набував з маланкою і спілкувався з народними майстрами Космача, спав у полонинській стаї і був свідком виробництва сирної продукції (це — будз, вурда, бринза, склотини, масло, жентія).

А ще милувався йорданськими льодяними мистецтвами в Яворові, Соколовіці, Старому Косові, зустрічав величодній поранок у Космачі і Княж-Дворі...

Юрія Білака в Космачі полюбляв ясні дощі, страшили громовиці. Він співчував незможним гуцулам і жертвував їм на харчі.



Усе це знайшло свій відгомін у Білакових світлинах, яких у нього назбиралося так багато, що він вирішив видати свій альбом «Гуцули». Аби чужинці краще зрозуміли і пізнали Гуцульщину, альбом видано в Італії українською, французькою, англійською мовами і присвячено 600-річчю першої письмової згадки про Космач. Презентація альбому та персональна виставка світлин

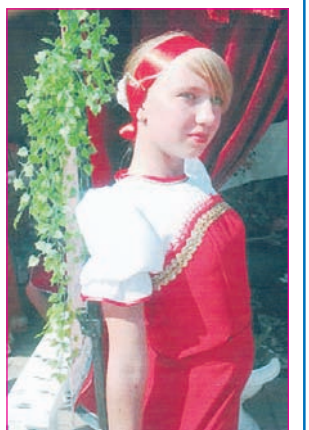
Юрія Білака з успіхом пройшли у французькому місті Коньяк, де взяли участь і письменники з України. І врешті-решт дочекався такої презентації у себе старий, як світ, Космач.

Презентація відбулася в Народному домі, в бібліотеці № 1 в Космачі, а в ній брали участь як герої Білакового фотоальбому, так і жителі Космача й численні гості. Автора з радістю і щиро вітали Космачський сільський голова Дмитро Пожоджук, мер міста Вашківці Микола Перч, сільський голова буковинського села Багна Василь Прошук, фотомитець із Києва Гера Артемова, писанкарка Анна Линдюк, голова Космачького осередку РУХу Василь Петрованчук, депутат Космачької сільської ради Параска Бойчук...

На презентації лунали колядки і пісні, гуцули ділилися своїми спогадами про Білакові фотосесії, а Юрій Білак залюбки роздаровував своїм героям фотоальбом «Гуцули» із власними дарчими написами.

Дмитро ПОЖОДЖУК, заслужений майстер народної творчості України с. Космач

«КРИМЧАНОЧКА»



Мене звуть Марічка Базунова. Вчуса у восьмому класі Прудівської ЗОШ І-ІІІ ст. Советського району в Криму. Обожною співати українські народні пісні, танцювати гопак, плести бісером. А ненавиджу підлість і неправду.

* * *

Надсилайте на адресу «КС» (поштовою або електронною) і ваші фотографії та коротенькі розповіді про себе на конкурс духовної краси «Кримчаночка»!

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com